

schille
INTRIGĂ ȘI IUBIRE ȘI

TRAGEDIE BURGHEZĂ

In românește de MIHAI
ISBĂȘESCU
și
MARIANA CRAINIC

PERSOANELE

VON WALTER, *președinte la curtea unui prinț
german*

FERDINAND, *fiul lui, maior* VON KALB,
mareșalul curții LEDY MILFORD,
favorita prințului WURM, secretarul
președintelui

MILLER, *șef de muzică, sau cum i se spune
în unele locuri, capelmaistru* SOȚIA LUI

MILLER LUISE, *fiica lui Miller* SOPHIE, *camerista*
ladyei Milford UM CAMERIST AL PRINȚULUI FIGURANȚI

I

ACTUL ÎNȚÎI

S C E N A 1

O cameră la Miller acasă. Miller se scoală de pe scaun și pune violoncelul deoparte. La masă șade soția lui Miller, îmbrăcată încă în veșminte de noapte și își bea cafeaua.

MILLER (*umblînd prin cameră cu pași repezi*): Să se sfîrșească o dată. Lucrurile se-ncurcă tot mai rău. Gura lumii a început să clevească pe seama fiicei mele și a baronului. Ne facem cu toții de rîs. O să-i ajungă președintelui la ureche și... într-un cuvînt, am să-1 poftesc pe acest tînăr nobil pe ușa afară.

SOȚIA LUI MILLER: Doar nu l-ai tras tu de mîneacă în casă, nu i-ai aruncat tu fata în brațe!

MILLER: Nu l-am tras eu de mîneacă... nu i-am aruncat eu fata în brațe; dar cine ține seama de asta? Eram stăpîn în casa mea. Ar fi trebuit să-mi țin fata mai din scurt. Ar fi trebuit să-i vorbesc deschis maiorului său să-i povestesc totul fără întîr-ziere tatălui său, excelenței sale domnul von Walter. Tînărul baron o să scape cu o morală

bună, știu «u bine, și toate oalele sparte o să le plătească vioiistul,

SOTIA LUI MILLER (*tîi soarbe ceașca pînă la fund*): Prostii! Bazaconii! Ce poate să ți se-nîmple? Cine o să se **Jege** de tine? Că doar îți vezi de meseria ta și-ți cauți elevii pe unde-i poți găsi.

MILLER: Dar, ia spune-mi, unde o s-ajungem cu toată povestea asta? Pe iată nu-i chip s-o ia de nevastă... de căsătorie aici **rm** poate fi vorba — și ca s-ajungă una de-aiea — doamne, iartă-mă! — Bună dimineața!... Bineînțeles, după ce unul din domnișorii ăștia nobili a colindat prin toată lumea și dracu știe ce-a mai făcut! desigur că-i place să umble și după piospătură. Ia seama! Chiar dacă ai sta la pîndă cu o mie de ochi și chiar dacă ai sta de veghe lîngă fiecare picătură de sînge din vinele lor, tot o s-o ademenească, sub nasul tău, o s-o necinstească și p-ormă o s-o șteargă, iar fata o să fie dezonorată pentru tot restul vieții, o să rămînă nemăritată, sau, dacă i-o place meseria, o să-i dea înainte. (*Cu pumnul la frunte.*) Doamne Isuse-Hristoase!

SOTIA LUI MILLER: Ferește-ne, doamne dumnezeule!

i George Rodney (1717 — 1792), amiral englez care și-a cîștigat mare laimă în războiul pentru Independența Americii, luptînd împotriva flotei franceze (n. r.).

MILLER: Ba să se ferească ea singură. — Că doar la ce alta îi stă capul unui flusturatic ca ăsta? Fata e frumoasă... subțirică... are piciorușul mic. Nu se sinchisește nimeni ce ascundeți voi femeile sub acoperiș. Numai să fi avut grijă bunul dumnezeu să nu lipsească parterul. Și după ce zvăpăiatul nostru o să se lămurească în privința aceasta... • ei, atunci o să se lumineze, cum se luminează prietenul meu Rodney¹ cînd simte urmă de franțuz și cînd pornește drept spre țintă cu toate pînzele-n vînt. Nu pot să i-o iau în nume de rău. Omu-i om. Știu eu bine.

SOTIA LUI MILLER: Ai trebui să citești încîntătoarele bilețele pe care tînarul domn le scrie fetei tale. Doamne dumnezeule! E limpede ca lumina zilei că **mi-1** interesează decît sufletul ei frumos.

MILLER: Așa se ajunge de-a dreptul la țintă. Lovești în samar și te gîndești la măgar. Cînd ai de gînd să dai binețe trupului, n-ai decît să trimiți mai întîi inima ca sol. Eu cum am făcut? Și cînd, în sfîrșit, sufletele ajung să se-nțelege, hop! iată că și trupurile fac la fel; sluga ia pildă de la stăpîn și pînă la urmă, luna argintie va face pe codoașa.

SOȚIA LUI MILLER: Privește mai întâi la minunatele cărți pe care ni le-a adus domnul maior. Fiica ta își citește totdeauna rugăciunile din ele.

MILLER (*fluieră*): Ei, da! Se roagă! Știi că ai haz! Simplele fierturi sănătoase sînt prea greu de mistuit pentru delicatul stomac al înălțimii sale, deprins doar cu pricomigdale. Trebuie să le mai fiarbă o dată meșteșugit, în bucătăria drăcească și puturoasă a literaților. Pe foc cu tot gunoiul ăsta! Dumnezeu știe ce bazaconii căzute din înaltul cerului o fi găsinde acolo biata fată și aceasta îi înfierbîntă sîngele ca extractul de cantaridă, topind și picul de credință creștinească pe care cu mare trudă i-a sădit-o în suflet părintele ei. Pe foc, îți spun! Fata o să-și bage în cap toate drăcoveniile astea; tot rătăcind prin lumea închipuirii, n-o să mai găsească drumul spre casă, o să uite, o să-i fie rușine că tatăl ei este vioristul Miller și parcă văd că o să-mi pună pe fugă vreun ginere cumsecade și de treabă, care s-ar arăta foarte fericit să profite de clientela mea... Nu! Să mă trăsnească Dumnezeu! (*Sare în sus, aprins.*) Trebuie să batem fierul cît e cald; da, da, n-am să mă sfiesc să-i arăt maiorului ușa. (*Vrea să iasă.*)

SOȚIA LUI MILLER: Fii cuminte, Miller. Gîndește-te numai ce de părălute ne-au adus darurile lui...

MILLER (*se infoarcă și stă oprește în fața ei*): Cu prețul sîngei fetei mele?... Du-te diacului, codoașă nemșiaată... Mai line să cerșesc din ușă-n ușă, cu vioara, o biată lucată de pîine, mai bine îmi sparg violoncelul și car gunoi în cutia lui, decît

ca m-a năpim+ din h<m'i (Iam Oî*inn-piil mon r>A
r*il

i-ar cîștiga vîaz îmdu-și sufletul și mîntuirea lui. Dă încolo blestemata ta de cafea și tabacul de prizat și eu va fi nevoie să-ți mai scoți fata la mezat. N-am mărîie de foame și nici n-am umblat fără cămașă je mine, mai înainte ca diavolul ăsta afurisit să-și fi virît nasul în treburile mele.

SOȚIA LUI MILLER: Ce te-nfierbîntă așa? Numai decît te aprinzi, de sar scînteii! Eu vreau să spun că n-ar tiebui să ne punem rău cu domnul maior, știind că... este fiul președintelui. **MILLER:** Vezi, asta este. Și tocmai pentru asta ar trebui să isprăvim chiar azi. Președintele o să-mi fie recunoscător, dacă e un adevărat părinte. Curăță-mi haina de catifea roșie și mă voi duce să cer o audiență la excelența sa. O să-i spun excelenței sale: Domnul, fiul dumneavoastră, și-a pus ochii pe fata mea; fata mea nu e destul de bună pentru a fi nevasta domnului, fiului dumnea-

voastră, dar totodată mi-e prea scumpă, ca să-i fie țiitoare, și cu asta basta... Numele meu e Miller.

S C E N A 2   *Secretarul*

Wurm, cei dinainte

SOȚIA LUI MILLER: A, bună ziua, domnule sicritar. Avem, în fine, plăcerea să vă mai vedem pe la noi?

WURM: Plăcerea e a mea, a mea verișoară dragă-. Cei care se bucură de favoarea unui nobil cavaler nu prea mai apreciază plăcerea modestă adusă de un simplu burghez ca mine.

SOȚIA LUI MILLER: Cum puteți vorbi astfel, domnule sicritar! Înălțimea sa domnul maior von Wal-ter ne face din când în când „plezirul”, dar din pricina asta nu disprețuim pe nimeni.

MILLER (*înciudat*): Un scaun pentru domnul, femeie! Luați loc, domnule!

WURM (*pune pălăria și bastonul deoparte, apoi se așează*): Ei! Ei! și ce face viitoarea mea... sau fosta mea?... Nu știu dacă pot să mai sper... O s-o pot vedea pe „mamzel” Luise?

SOȚIA LUI MILLER: Mulțumim de întrebare, domnule sicritar. Dar fata mea nu se ține mîndră de loc.

MILLER (*supărat o lovește cu cotul*): Femeie!

SOȚIA LUI MILLER: Numai că ne pare rău că n-o să se poată bucura de onoarea domnului sicritar. Chiar acum a plecat la biserică.

WURM: Asta mă bucură, mă bucură. Voi avea. mai târziu o nevastă evlavioasă, bună creștină.

SOȚIA LUI MILLER (*zîmbește cu un aer stupid, dar dîn-du-și importanță*): Da... dar, domnule sicritar...

MILLER (*vizibil stîmjenit, o trage de ureche*): Femeie!

SOȚIA LUI MILLER: Dacă putem să fim de folos la altceva... cu toată plăcerea, domnule sicritar...

WURM (*cu o privire perfidă*): La altceva! Mulțumesc frumos ! Mulțumesc frumos ! Hm! Hm! Hm!

SOȚIA LUI MILLER: Dar... după cum și-o fi dat poate seama și domnul sicritar...

MILLER (*înfuriat, o înghiontește pe la spate*): Femeie!

SOȚIA LUI MILLER: Binele e bun, dar mai binele e și mai bun, și cînd ai un singur copil n-o să-i stai în calea fericirii. (*Cu mîndrie de țărancă.*) Cred că mă-nțelegi, domnule sicritar?

WURM (*se agită pe scaun îngrijorat, se scarpină după ureche și-și potrivește manșetele și jaboul*): Dacă-n țeleg? Nu prea... ba da... ce vreți să spuneți?

ȘOTIA LUI MILLER: Ei — vezi... mă gîndeam numai că... ziceam că (*tusește*) fiindcă bunul dumnezeu vrea neapoea ca fata mea să fie cucoană mare... **WURM** (*sare de pe scaun*): Ce spuneți? Cum? **MILLER**: Stați jos! Stați jos, domnule secretar. Ne-vastă-mea e din cale-a țară de gîscă. Cum o să ajungă cucoană mare? Trebuie să fie prea prost cineva ca să plece urechea la flecăreala asta. **ȘOTIA LUI**

MILLER: Poți să vorbești, cît ai vorbi! Știu eu ce știu..., și ce-a spus domnul maior este bun spus. **MILLER** (*sces din fire, dă să apuce violoncelul*): Mult ai să mai trîncănești? Vrei să-ți dau cu violoncelul în cap? Ce știi tu? Ce-a putut să spună?

Nu luați în seamă sporovăială asta, domnule... Marș la bucătărie! Doar nu mă credeți atît de tîmpit, ca să-mi dau fata după domnii din lumea mare? Nu-mi închipui că o să credeți una ca asta despre mine, domnule secretar? **WURM**:

Nici n-aș fi meritat așa ceva din partea dumneavoastră, domnule șef de muzică. V-ați arătat întotdeauna un om de cuvînt și erați gata să-mi dați fata de nevastă. Am o slujbă din care aș putea hrăni o întreagă familie; președintele îmi este binevoitor; dac-aș vrea să mă-nalț în slujbă, nu mi-ar lipsi recomandățiile. Vedeți dar că în ce-o privește pe „mamzel” Luise, intențiile mele sînt serioase, dacă nu cumva o fi amețit-o vreun nobil fluieră-vînt... **ȘOTIA LUI**

MILLER: Domnule sicritar Wurm, mai mult respect, vă rog... **MILLER**: Ține-ți gura, îți spun. Fiți fără grijă, onorate văr. Rămîne așa cum am vorbit. Ceea ce v-am răspuns toamna trecută vă răspund și acum. Eu nu-mi voi sili fata. Dacă-i placi... bine, treaba ei, cum va ști să-și făurească fericirea alături de dumneata. Dacă dă din cap și zice nu... și mai bine... vreau să spun, cum o vrea dumnezeu... înghiți în sec și bei o sticlă cu taică-său... Că doar fata trebuie să trăiască cu dumneata... nu eu... de ce s-o leg, numai din încăpăținare, de un bărbat pe care să nu-l iubească?... Ca să mă chinuiască la bătrînețe diavoli și să ajung pradă lor... ca să beau amarul acestei remușcări în fiecare pahar și să-l înghit în fiecare dumaticat; să n-aud decît: tu ești ticălosul, tu ți-ai nenorocit copilul?!

ȘOTIA LUI MILLER: Iar eu știu una și bună... Eu nu mă învoiesc în ruptul capului; fata mea e menită pentru ceva mai înalt și voi merge pînă la judecată, dacă bărbatu-meu se lasă îmbrobodit.

MILLER: Vrei să te cotonogesc, limbă afurisită?

WURM (*către Miller*): Sfatul unui părinte are mare greutate în fața fiicei lui și îmi închipui că doar mă cunoști, domnule Miller?

MILLER: Ei, păcatele mele! Fata trebuie să te cunoască. Ceea ce i-ar putea place la dumneata unui ghiuj bătrîn ca mine nu face nici două parale pentru o tînă ră dornică de dragoste. Eu pot să-ți spun, fără să mă-nșel, dacă ești bun pentru orchestră... dar un suflet de femeie e prea greu de înțeles, chiar pentru un capelmaistru ca mine. Și apoi să-ți spun deschis, domnule... eu sînt un biet neamț simplu, cînstit... sfatul meu n-o să-ți fie de cine știe ce folos. N-o îndemn pe fata mea să-1 ia pe nici unul... iar pe dumneata, domnule secretar, n-aș sfătui-o cîtuși de puțin să te aleagă... Lasă-mă să termin. Îndrăgostitului, care-1 cheamă pe tatăl iubitei în ajutor, nu face să-i dai pe mînă, dă-mi voie să-ți spun, nici măcar o alună găunoasă. Dacă ar fi ceva de capul lui, i-ar fi rușine să se folosească de acest obicei străvechi, pentru a-și arăta calitățile față de aleasa inimii lui... dacă însă n-are curaj s-o facă, atunci nu-i decît un iepure fricos și o fată ca Luise nu-i de nasul lui... Uite așa! Trebuie să se poarte în așa fel, încît fata să-1 îndrăgească fără ca tatăl ei să prindă măcar de veste. S-o facă-să-i lase, mai degrabă, dracului pe maică-sa și pe taică-său decît să renunțe la el... sau s-s vină și să se arunce la picioarele tatălui ei cerindu-i, în numele domnului, sausă-i dăruiască moartea întunecată, neagră, sau să i-1 dea pe alesul inimii ei... Asta aș zice și eu flăcăul Asta înseamnă dragoste!... Și cine nu izbutește astfel în fața femeilor — acela să-și vadă mai bine de pana lui de gîscă.

WIIRM (*iși ia- pălăria și bastonul și dă să iasă din cameră.*):
Yâ rămîn obligat, domnule Miller.

MILLER (*se duce încet după el*): Pentru ce? Pentru ce? Doar nu v-am omenit cu nimic, domnule secretar. (*întoreindu-se.*) A plecat, nu vrea să mai audă nimic... Cînd îmi iese în cale conțopistul ăsta mi se pare că aș fi înghițit otravă sau arsenic. Ce individ dezgustător, parcă ar fi venit pe lume prin contrabandă. Ochii ăștia mici și vicleni de șoarece... părul rosu-aprins... bărbia scoasă-n afară, ca și cum natura, scîrbită că nu i-a reușit opera, l-ar fi apucat de bărbie pe omul ăsta de nimic și l-ar fi aruncat în vreun ungher... Nu! Decît să-mi dau fata după un asemenea ticălos, mai bine să-mi... doamne iartă-mă...

SOȚIA LUI MILLER (*scuripînd, plină de venin*): Cîinel Dar lasă, o să-ți astupe ție gura.

MILLER: Dar și tu, cu afurisitul tău de iunker... M-ai scos adineauri din pepeni. Ce dumnezeu, atunci pari și tu mai proastă, cînd ar trebui să fii mai deșteaptă. La ce ți-au folosit toate palavrele acelea despre cucoanele mari

și despre fata ta. Ți-ai și găsit omul. Ăstuia e destul să-i sufli o vorbuliță la ureche, și mâine o vei auzi trîmbi-țată pe toate cărările. Domnișorul ăsta e din tagma celor care-și viră nasul prin casele oamenilor, caută să afle ce ai în pivniță și ce ai în cra-țiță, și dacă-ți scapă cumva vreun cuvîntel... gata! îl află numaidecît și prințul, și favorita, și președintele; și-ți aprinzi paie-n cap.

S C E N A 3

Luise Miller intră cu o carte în mînă. *Cei dinainte*

LUTSE (*pune cartea jos, se duce la Miller și-i dă mina*): Bună dimineța, dragă tată.

MILLER (*cu căldură*): Bravo, fata mea... Mă bucură să văd cum te străduiești să-ți îndrepți gîndurile către creatorul tău. Așa să fii totdeauna și brațul lui te va ocroti.

LUISE: O, sînt o mare păcătoasă, tată... A fost pe aici, mamă?

SOTIA LUI MILLER: Cine, copila mea?

LUISE: Ah! am uitat că în afară de el mai există și alți oameni pe lume... Parcă sînt năucă. N-a fost pe aici Walter?

MILLER (*trist și grav*): Credeam că Luisa mea a lepădat numele acesta la biserică!

LUISE (*după ce l-a privit țintă cîtăva vreme*): Te-nțe-leg, tată... Simt pumnalul pe care mi-l împlînți în conștiință; dar e prea tîrziu. Nu mai sînt evlavioasă, tată... Cerul și Ferdinand rîvnesc deopotrivă la sufletul meu rănit și mă cuprinde teama... mi-e teamă... (*După o pauză.*) Totuși nu, bunul meu tată. Cel mai delicat elogiu ce i se poate aduce unui artist este să uiți de el în timp ce-i privești creația. Oare dumnezeu nu simte o mare bucurie, văzînd că uit de el, pentru că sînt fericită privindu-i capodopera?

MILLER (*se trîntește nemulțumit pe scaun*): Iată! ăsta e rodul lecturilor tale păgîne.

LUISE (*se apropie neliniștită de fereastră*): Oare unde-o fi acum? Domnișoarele din lumea bună îl văd'., îl aud... eu sînt o biată fată pe care a uitat-o. (*Se sperie de cuvîntul acesta și se repede către tatăl ei.*) Totuși, nu! nu! Iartă-mă. Nu mă plîng de soarta mea. Vreau numai să mă gînd.es.c puțin la el... nu fac nimănui vreun rău cu asta. Frîn-' tura asta le viață... de-aș putea să i-o dăruiesc

într-t» adiere ușoară și mîngîietoare, care să-i răcorească fața!., Floarea asta a tinereții... de ce nu e » viorea, s o calce el în picioare, să moară

neștiută sul) pașii lui! M-aș mulțumi cu atât, tată. Când musculița se scaldă în razele soarelui, ar putea el, mîndrul, mărețul soare, s-o pedepsească pentru asta?

MILLER (*mişcat se lasă pe brațul fotoliului și-și acoperă fața*): Ascultă, Luise... aș da bruma de zile care mi-au mai rămas, numai să nu-ți fi ieșit niciodată în cale maiorul.

LUISE (*speriată*): Ce spui?... Ce?... Nu! Nu asta vrei să spui, dragă tată. Tu nu știi, de bună seamă, că Ferdinand este al meu, creat anume pentru mine, pentru fericirea mea, de către părintele celor îndrăgostiți. (*Se oprește gînditoare.*) Când l-am văzut înțîia oară... (*mai repede*) și am simțit că sîngele îmi năvălește în obraji, cînd inima mi-a bătut mai vesel, fiecare zîcnire spunea, fiecare suflare șoptea: El e!... Inima mea l-a recunoscut pe acela pe care-l aștepta neconștient și-a spus și ea: El e! și aceste cuvinte au răsunat în lumea întreagă și lumea s-a bucurat și ea! Atunci... o, atunci au mijit, pentru înțîia oară, zorile în sufletul meu. Mii de simțiri proaspete au răsărit din inima mea, ca florile din sînul pămîntului, cînd se trezește primăvara. Nu mai vedeam lumea, și totuși mi-aduc aminte că niciodată lumea n-a fost atât de frumoasă ca atunci. Uitasem de Dumnezeu, și totuși nu l-am iubit niciodată atât de mult ca în clipa aceea.

MILLER (*se repede la ea și o strînge la piept*): Luise... copil scump... minunat... ia-mi capul ăsta bătrîn și slab... ia totul... totul!... pe maior... martor mi-e Dumnezeu... nu ți-l voi putea da ... nicicînd! (*lese.*) ..

LUISE: Nici nu doresc acum lucrul acesta, tată! Un simplu vis, în care-mi apare Ferdinand, poate sorbi cu nesăț stropul acela scump de rouă, timpul... Renunț la el în viața asta... Apoi, mamă... apoi, cînd barierele deosebirilor ce ne despart se vor prăbuși... cînd vor cădea de pe noi veșmintele acestea hide ale obîrșiei... cînd nu vor fi decît oameni, doar oameni... Eu nu voi aduce cu mine nimic altceva decît nevinovăția mea; dar tata a spus doar de-atîtea ori că giuvaerurile și titlurile pompoase n-au să mai aibă niciun preț în ziua în care va veni domnul iar prețul inimilor va crește. Atunci voi fi bogată. Atunci lacrimile vor fi socotite victorii și gîndurile frumoase vor ține loc de strămoși! Atunci voi fi nobilă, mamă. Cu ce va fi el atunci mai presus de iubita lui?

SOȚIA LUI MILLER (*sare în sus*): Luise! Maiorul! Iată-1, sare peste podeț. Unde să mă ascund?

LUISE (*începe să tremure*): Rămii aici, mamă.

SOȚIA LUI MILLER: Dumnezeu! În ce hal sînt! Ar trebui să-mi fie rușine. Nu pot să apar astfel în fața înălțimii sale. (*lese.*)

**Ferdinand von Waller, Luise. Maiorul so repede spre ea... Luise se lasă, palidă și slăbită, într-un fotoliu...
Ferdinand se oprește în fața ei... se privesc o vreme în tăcere. Pauză.**

FERDINAND: Ești palidă, Luise.

LUISE (*se scoală și-l cuprinde de după gît*): Nu-i nimic. Nimic. Ești aici. Mi-a trecut.

FERDINAND (*luîndu-i mîna și ducînd-o la buze*): Mă mai iubești încă, Luise? Inima mea e tot cea de ieri, a ta mai este oare aceeași? Am zburat la tine, doar- ca să văd dacă ești veselă și după aceea si plec: — fericii și eu. Dar tu nu te bucuri. **LUISE**: Ba da, ba da, iubitul!

FERDINAND: Sjsine-**ni** adevărul. Nu te bucuri. Privesc în sufletul, tău ca în apa limpede a acestui briliant. (*Arată, spre inel.*) În el nu se poate ivi nici cea mai mică pată pe care să n-o bag de seamă... Nici-» umbră care trece pe fața asta nu poate să-îni scape. Ce ai? Spune-mi repede! Cînd știi că nimic nu tulbură fața acestei oglinzi, nici un noi nu-**ni** umbrește nici mie zarea. Ce te apasă?

LUISE (*îl privește o clipă semnificație, în tăcere, apoi cu melancolie*): Ferdinand! Ferdinand! Dacă-ai ști cît e de fericită fata de burghez, auzind cuvintele astea...

FERDINAND: Cum asta? (*Surprins.*) Copilă! Ascultă! Ce-ți trece prin cap! Tu ești a mea. Cine-ți spune că trebuie să-mai fii și altceva? Vezi tu, prefăcuto, cîtă răceală aflu în sufletul tău. Dacă ai fi toată doar dragoste pentru mine, cum ai mai avea răgaz să te gîndești și la altele? Cînd mă aflu lingă tine, e de ajuns o privire și mintea mi se tulbură... iar cînd sînt departe de tine, mi-ajunge visul în care îmi apar; dar în tine, mai e pe lîngă dragoste și rațiune? Rușinează-te! Fiecare clipă pe care o pierzi, lăsîndu-te pradă mîhnirii, e pentru iubitul tău o clipă ce i-a fost furată.

LUISE (*îi apucă mîna, în timp ce dă din cap*): Vrei să-mi adormi bănuielele, Ferdinand... vrei să-mi abați privirile de la prăpastia în care, fără doar și poate, va trebui să

mă prăbușesc. Privesc în viitor... glasul gloriei... planurile tale... tatăl tău... nimicnicia mea. (*Se sperie și deodată îi lasă mâna.*) Ferdinand ! Un pumnal deasupra noastră!... ne desparte!

FERDINAND: Ne desparte! (*Sare în sus.*) De unde presimțirea asta, Luise? Ne desparte? Cine e în stare să frângă legătura dintre două inimi? Poți oare despărți unul de altul sunetele unui acord? Sînt de neam nobil... Dar să vedem dacă hrisoavele nobilei mele obîrșii sînt mai vechi decît universul cel fără de sfîrșit, dacă stema mea prețuiește mai mult decît slova cerului înscrisă în ochii Luisei mele: femeia aceasta este sortită bărbatului acesta! Sînt fiul președintelui. Tocmai de aceea. Cine alta decît dragostea ar putea îndulci blestemele care-mi vor rămîne moștenire de pe urma jecmănirii țării de către tatăl meu?

LUISE: O, cît de mult mă tem de el... de acest tată!

FERDINAND: Eu nu mă tem de nimic... de nimic... decît de sfîrșitul iubirii tale! Și chiar de vor crește piedicile ca munții între noi, le voi face trepte, ca de acolo să zbor în brațele Luisei mele. Furtunile soartei potrivnice vor da avînt simțirii mele, primejdiile o vor face pe Luisa mea și mai frumoasă. Așadar, nu mai vorbi de teamă, dragostea mea. Eu însumi... doar eu vreau să veghez asupra ta, ca zmeul din poveste asupra aurului din tănițele pămîntului. Incede-te în mine! Nu mai ai nevoie de nici un înger... Mă voi arunca între tine și soartă... voi primi în locul tău toate loviturile... voi culege pentru tine fiecare strop din potirul bucuriei și ți-l voi da să-l sorbi din cupa dragostei. (*Imbrățișînd-o cu gingășie.*) Sprijinită de brațul acesta, să pășească zglobiu prin viață Luise a mea; cerul să te primească îndărăt mai frumoasă de cum te-a făcut și să mărturisească uimit că doar dragostea poate să desăvîrșească sufletele...

LUISE (*îl respinge cu mîinile, cuprinsă de o emoție puternică*): Nici un cuvînt mai mult! Te' rog, taci!... Dac-ai ști... lasă-mă... Tu nu știi că nădejtile tale îmi sfîșie inima ca niște furii. (*Vrea să iasă.*)

FERDINAND (« *oprește* »): Luise? Cum? Ce? Ce izbucnire!

LUISE: Uitasem de visele acestea și eram fericită... Acum! Acum! de azi înainte... pacea vieții mele s-a dus... știu că doruri sălbatice îmi vor răscoli sufletul... Du-te!... Domnul să te ierte pentru asta... Tu ai aprins flacăra mistuitoare în inima mea tînără și liniștită, și focul nu se va mai stinge niciodată, niciodată! (*Iese fugind, Ferdinand o urmează în lăcere.*)

S C E N A 5

Un salon la președinte acasă. **Președintele**, cu un colan în jurul gâtului și o decorație în formă de stea pe piept, intră împreună cu secretarul **Wurm**.

PREȘEDINTELE: O legătură serioasă? Fiul meu?... Nu, Wurm — niciodată n-ai să mă faci să cred una ca asta.

WURM: Excelența voastră să binevoiască a-mi porunci și-i voi face dovada.

PREȘEDINTELE: Că face curte unei burgheze ticăloase... că-i spune vorbe dulci... că, în sfârșit, îndrăgă declarații sentimentale... asta se poate... e de iertat... si după toate astea mai spui ca e și fata unui muzicant!

WURM: Fata lui Miller, șeful muzicii.

PREȘEDINTELE: Drăguță?... Se-nțelege.

WURM (*cu însuflețire*): Cel mai ales exemplar de blondă, care, fără exagerare, ar putea sta alături de cea mai desăvârșită frumusețe de la curte.

PREȘEDINTELE (*ride*): Spui, Wurm... că-i place fata... așa se pare. Dar vezi, dragul meu Wurm... faptul că fiul meu o îndrăgește pe fată mă face să nădăjduiesc că femeile nu-1 vor ocoli. O să poată

ajunge la curte. Spui că fata e frumoasă: mă bucură că **fiul** meu are gust. O face pe proasta asta să creadă că ar avea gânduri serioase? Cu atât în **ai** bine... îmi dau seama că este destul de deștept ca să tragă foloase din astfel de minciuni, poate să devină președinte. Dacă dobîndește ce vrea? Minunat! Asta-mi arată că are și noroc. Dacă farsa se va termina cu un nepoțel dolofan... splendid! Am să beau și o' sticlă de Malaga în sănătatea acestui bun augur al arborelui meu genealogic și am să plătesc eu, în locul tirfei lui, amenda pentru imoralitate. **WURM:** Vă doresc din suflet, excelență, să nu fie

nevoie să beți această sticlă, ca să petreceți. **PREȘEDINTELE** (*serios*): Wurm, să-ți intre bine-n cap că, atunci cînd sînt convins de un lucru, nu mă mai clinește nimeni din convingerea mea; cînd îmi ies din fire, sînt primejdios... Vreau să iau drept glumă încercarea ta de-a mă ațîța. Îmi dau foarte bine seama că n-ar fi rău de loc pentru dumneata să scapi de un rival. Cum îți este desigur greu să iei locul fiului meu pe lîngă fată, vrei ca tatăl să slujească de apărătoare contra muștelor, și asta o înțeleg... iar faptul că dovedești o atît de minunată pornire pentru ticăloșii mă încîntă chiar... Numai, dragul meu Wurm, nu încerca să mă amăgești... și, înțelege-mă

principiilor mele. **WURM:** Să mă ierte excelența voastră; chiar dacă într-adevăr... după cum bănuieți... ar fi în joc

gelozia, n-am lăsat-o să se vadă decît în priviri, nu și în vorbă. **PREȘEDINTELE:** Dar eu cred că ar fi mai bine să nu se vadă de loc. Biet prost, ce-ți pasă dacă banul îți pică în palmă — neatins, direct de la tarapana, sau din mîna bancherului. Mîngîie-te cu exemplul noblimii noastre. Cu sau fără știință...

16

241

la noi se înlesie rar o căsătorie la care cel puțin o jumătate ie duzină dintre oaspeți — sau chiar dintre lac hei—să nu cunoască pînă și amănuntele geometrie* ale paradisului mirelui.

WURM (*se înclină*): În privința asta, stăpîne, rămîn cu plăcere burghez.

PREȘEDINTELE.- De altfel, vei putea avea în curînd bucuria să-i plătești rivalului tău jignirea — și asta cu vîrf și îndesat. Tocmai s-a hotărît în consiliu, ca, în vederea sosirii noii ducese, lady Mil-ford să fie în aparență îndepărtată de la curte și, pentru a duce pînă la capăt înșelătoria, să se căsătorească. Știi, Wurm, în ce măsură datorez ladyei Milford considerația de care mă bucur, și că, în sfîrșit, pîrghiile mele cele mai puternice se sprijină pe pasiunile prințului. Ducele caută o partidă pentru lady Milford. S-ar putea să se găsească un altul... să încheie tîrgul, să-și asigure o dată cu căsătoria și încrederea prințului, să-i devină foarte folositor... Pentru ca prințul să rămînă prins în mreaja familiei mele, trebuie ca fiul meu Ferdinand să se căsătorească cu Milford... E limpede?

WURM: Atît de limpede că-mi ia vederea... Ca părinte, președintele a arătat că este un începător. Dacă maiorul se arată tot atît de ascultător ca fiu, pe cît vă arătați dumneavoastră de duios ca tată, atunci cererea voastră ar urma să fie respinsă cu indignare. **PREȘEDINTELE:** Din fericire nu m-am temut niciodată că n-avea să se mplinească ce plănuiam, atunci cînd știam dinainte că trebuie să fie așa! Dar vezi, Wurm, iată-ne ajunși din nou la subiectul de adineauri. Îi voi aduce la cunoștință fiului meu căsătoria, încă în dimineața asta. Mutra pe care o va face îmi va confirma bănuiala ta, sau o va înlătura definitiv.

WURM: Stăpîne, vă cer de o mie de ori iertare. Mutra întunecată pe care o va face, fără îndoială, își va putea găsi explicația tot așa de bine în logodnica pe care i-o dați, ca și în aceea pe care i-o luați. Vă cer o încercare și mai convingătoare. Alegeți-i partida cea mai nobilă din țară, și dacă-și va da consimțămîntul, mă leg să tîrasc trei ani ghiuleaua de picioare.

PREȘEDINTELE (*iși muscă buzele*): Demone!

WURM: Așa e cum vă spun! Mama fetei, prostia personificată, a pălăvrăgit, așa naivă cum e, cam multe.

PREȘEDINTELE (*se plimbă în sus și în jos, stăpînindu-și mînia*): Bine! Chiar în dimineața asta!

WURM: Numai să nu uite excelența voastră că maiorul... este fiul stăpînului meu!

PREȘEDINTELE: Te voi cruța, Wurm.

WURM: Și că faptul de a vă fi ajutat... să scăpați de o noră nedorită...

PREȘEDINTELE: Merită să te ajut, în schimb, să-ți găsești o nevastă?... îți făgăduiesc și asta, Wurm!

WURM (*se înclină satifăcul*): Veșnic al domniei voastre, stăpîne! (*Vrea să plece.*)

PREȘEDINTELE: Ceea ce ți-am încredințat adineauri, Wurm... (*Amenințător.*) Dacă scapi vreun cu-vînt...

WURM (*ride*): Atunci excelența voastră va da la iveală semăturile falsificate de mine. (*Iese.*)

PREȘEDINTELE: Știu eu că te am la mînă. Te țin cu propria ta escrocherie, ca pe-o rădașcă legată de un fir de ață. **UN VALET** (*intră*): Mareșalul curții, von

Kalb. **PREȘEDINTELE:** Sosește tocmai la timpul potrivit... Spune-i că e binevenit.

(*Valetul iese.*)

I u *

243

S C E N A 6

Președintele, ntaresalv-l curții con Kalb, într-o bogată ținută de gali, lipsită de gust, cu cheia de șambelan, cu două. ceasuri și o sabie, cu părul în sus ca țepii unui alic. Se repede gălăgios spre președinte răspîndind în sală un miros de mosc.

MAREȘAL EL CURȚII (*îmbrățișîndu-l*): A! bună dimineața, scumpul meu! Cum te-ai odihnit? Cum ai dormit? Mă ierți că am avut atît de tîrziu plăcerea... Afaceri urgente... lista de bucate... cărțile de vizită... aranjarea diferitelor grupuri, pentru plimbarea cu sania de astăzi... Ah... și apoi, a trebuit să fiu de față cînd s-a trezit alțeta sa sere-nissimă, pentru a-i anunța cum e vremea.

PREȘEDINTELE: Da, mareșale, înțeleg că n-ai putut să pleci de-acolo mai devreme.

MAREȘALUL: Afară de asta, ticălosul de croitor m-a făcut să-1 aștept.

PREȘEDINTELE: Și totuși, gata la timp?

MAREȘALUL: Asta nu-i totul... O nenorocire nu vine niciodată singură. Ascultă!

PREȘEDINTELE (*distrat*): E cu puțință?

MAREȘALUL: Ascultă! Nici nu coborâsem bine din trăsură, că armăsarii, speriindu-se, încep să sară și să bată din picioare, încît... ce să vezi? tot noroiul de pe uliță mi-a sărit pe pantaloni, stropindu-mă de jos pînă sus. Ce săfac? Pentru numele lui Dumnezeu, pune-te în situația mea, baroane ! Eram acolo. Era tîrziu. Cale lungă înapoi... și să apar în halul acela înaintea alteței sale serenissime!... Dumnezeule mare! Ce crezi că mi-a trecut prin cap? Simulez un leșin! Sînt urcat degrabă în trăsură. În goana cailor ajung acasă... schimb hainele... mă întorc... Ce spui de asta? Și ajung totuși cel dintîi în anticameră... Ce spui despre asta?

PREȘEDINTELE: E un admirabil „improptu” al spiritului omenesc. Dar să lăsăm asta, Kalb... Ai și vorbit, așadar, cu ducele?

MAREȘALUL (*eu importantă*): Douăzeci de minute și jumătate.

PREȘEDINTELE: Trebuie să recunosc că... prin urmare, ai vreo noutate de seamă să-mi spui?

MAREȘALUL (*serios, după ce a tăcut cîteva clipe*): Alteța sa serenissimă poartă astăzi o blană de biber de culoare „merde d'oye”.

PREȘEDINTELE: Încibi puie-ți! Nu, mareșale, eu am să-ți comunic ceva mai important... Faptul că lady Milford devine doamna maior von Walter este desigur ceva nou pentru dumneata?

MAREȘALUL: I-auzi! S-a și făcut?

PREȘEDINTELE: S-a iscălit, mareșale... și mă îndatorezi, dacă te duci fără întîrziere s-o pregătești pe lady pentru vizita lui Ferdinand și dacă răspîndești în tot palatul vestea hotărîrii luate de fiul meu.

MAREȘALUL (*încîntat*): Cu cea mai mare plăcere, dragul meu !... Ce ar putea să-mi fie mai agreabil? Zbor de-ndată... (*Îl îmbrățișează.*) Cu bine... În trei sferturi de ceas o să știe tot orașul. (*Iese țopăind.*)

PREȘEDINTELE (*îl urmărește cu ochii; rîde*): Și se mai spune că asemenea creaturi nu-s bune de nimic pe lume... Acum mai trebuie doar să vrea și Ferdinand, sau altfel va însemna că tot orașul a mințit.

(Wurm iese, președintele se plimbă în sus și în jos, pe gînduri.)

S C E N A 7

Ferdinand, președintele, Wurm, care ieso numai-dcîcît.

FERDINAND: Ați poruncit să viu, prea onoratul meu tată.

PREȘEDINTELE: Ce să fac? Din păcate trebuie să .
procedez în felul, acesta, cînd vreau să mă bucur și eu o
dată de prezența fiului meu... Lasă-ne singuri, Wurm!...
Ferdinand, te observ de la o vreme și nu mai găsesc în tine
acea tinerețe voioasă și deschisă, care mă încînta altădată.
o suferință ciudată îți umirește fața. Fugi de mine... fugi de
cei dinjum! tău... pf... la vîrsta ta, se iartă mai degrabă ie
ce orgii, decît un singur capriciu. Capriciile lasă-le în
seama mea, dragă fiule! Dă-mi voie să mă străduiesc eu
pentru fericirea ta, iar tu nu te gîndi la altceva, decît să-ți
joci rolul în combinațiile mele. Vîno, îmbrățișează-mă,
Ferdinand!

FERDINAND: Ești foarte bun cu mine astăzi, tată.

PREȘEDINTELE: Astăzi, ștregarule... și spui acest „astăzi” cu
o mutră atît de acră? (*Serios.*) Ferdinand ! De dragul cui am
netezit eu drumul primejdios, care duce spre inima
prințului? De dragul cui am rupt. pentru totdeauna cu
conștiința mea și cu cerul? Ascultă, Ferdinand... vorbesc cu
fiul meu... Cui i-am deschis calea, prin înlăturarea
predecesorului meu... o poveste, care-mi face inima să
sîngereze cu atît mai mult, cu cît caut să ascund mai bine
pumnalul de ochii lumii! Ascultă! Spune-mi, Ferdinand!
Pentru cine am făcut eu toate astea? **FERDINAND** (*se dă
îndărăt îngrozit*): Doar nu pentru mine, tată? Doar n-o să se
răsfrîngă asupra mea această crimă sîngeroasă? Pe
dumnezeul cel atotputernic! Mai bine nu m-aș fi născut decît
să slujesc ca pretext pentru o asemenea nelegiuire!

PREȘEDINTELE: Ce-nseamnă asta? Ce?... Nu-ți voi lua în
seamă vorbele, scornite de o minte romanțioasă...
Ferdinand... nu vreau să mă las cuprins de mînie, fiu
necuțetat ce ești... Asta mi-e răsplată pentru nopțile mele
de nesomn? Pentru grija mea neobosită? Pentru veșnica
neliniște care-mi roade conștiința?... Asupra mea. cade
povara răspunderii... asupra mea blestemul, 'trăsnetul
judecătorului... Tu-ți primești norocul din a doua mînă...
Crima nu apasă și asupra urmașului.

FERDINAND (*ridică mina dreaptă spre cer*): Renunț aici
solemn la o moștenire, care nu-mi poate trezi decît
amintirea unui tată odios.

PREȘEDINTELE: Ascultă, tinere, nu mă scoate din fire!... Dac-
ar fi după capul tău, te-ai tîrî toată viața în țărîna.

FERDINAND: O, ar fi mai bine, tată, decît să tot bat mătănii în
jurul tronului.

PREȘEDINTELE (*își stăpînește furia*): Hm!... Trebuie să te
silesc să recunoști că ai noroc. Acolo unde alte zeci de
înși, cu toată străduința lor, nu s-ar putea cățăra
niciodată, tu ești purtat ca prin vis, ca-ntr-un joc. La

doisprezece ani ai fost adjutant. La douăzeci maior. Eu am dobândit totul de la prinț. Vei părăsi uniforma și vei intra în guvern. Prințul vorbea de un post de consilier intim... de legații... de favoruri excepționale. Ți se deschid perspective extraordinare... calea: netezită pînă la tron... chiar pe tron, dacă, pe de altă parte, puterea are aceeași valoare ca și simbolurile ei... asta nu te-ncîntă?

FERDINAND: Părerile mele despre mărire și noroc nu sînt aceleași cu ale dumitale... Fericirea dumi-tale nu se manifestă, altfel, decît prin distrugere. Invidie, frică, blestem, iată oglinda tristă, în care se reflectă surîzînd mărirea stăpînitorului. Lacrimi, blesteme, deznădejde, iată îngrozitorul ospăț cu care se satură acești fericîți atît de lăudați, ospăț de la care se scoală amețiți, ca să meargă clătînîndu-se în fața tronului ceresc... Idealul meu de fericire, mai cumpătat, s-a retras în mine însumi. În inima mea zac îngropate toate dorințele mele.

PREȘEDINTELE: Magistral! Incomparabil! Minunat! După treizeci de ani, ascult din nou prima lecție!... Păcat numai că, la cincizeci de ani, capul meu

este prea gxeu pentru a mai învăța!... Totuși... pentru a nu lăsa să se irosească un talent atît de rar, vreau să-ți dau pe cineva, față de care să-ți poți desfășura în voie nebunia...

Te vei hotărî... Chiar astăzi vei hotărî... să te însori.

FERDINAND (se dă *in.iS.rat*, consternat): Tată!

PREȘEDINTELE: Făiă mofturi... I-am trimis, în numele tău, o carte de vizită frumoasei lady Mil-ford. Ai să te duci pînă acolo, fără întîrziere. și-ai să-i spui că ești logodnicul ei!

FERDINAND: Lady Milford, tată? **PREȘEDINTELE**: Dacă o cunoști...

FERDINAND (*scos din fire*): Care stîlp al infamiei din întregul ducat nu-i cunoaște numele!... Dar sînt desigur un caraghis, dragă tată, dacă iau în serios toanele dumitale. Ai primi să fii tatăl ticălosului de fiu, care s-ar însura cu o curtezană privilegiată?

PREȘEDINTELE: Ceva mai mult! Aș cere-o chiar eu în căsătorie, dacă ar primi să se mărite cu un om de cincizeci de ani... Tu n-ai vrea să te numești fiul acestui părinte ticălos? **FERDINAND**: Nu! Ți-o jur!

PREȘEDINTELE: Asta-i o obrăznicie, pe cîntea mea! pe care ți-o iert, numai pentru că nu-i de loc obișnuită...

FERDINAND: Te implor, tată! Nu îngădui să mă chinuiască mai departe o bănuială, care mă face să-mi fie silă că mă numesc fiul tău. **PREȘEDINTELE**: Băiete, ai înnebunit? Care om în toate mințile n-ar rîvni la cîntea de-a împărți cu suveranul său aceeași situație?

FERDINAND: Nu te mai înțeleg, tată. Numești asta o cîntă... O cîntă să împărți cu prințul o situație în care el își pierde orice urmă de demnitate umană?

PREȘEDINTELE (*Izbucnește în rîs.*)

FERDINAUD: Poți să rîzi... și am să trec peste asta, tată. Cu ce obraz voi apărea înaintea ultimului dintre meșteșugari, căruia nevasta i-a adus ca zestre măcar un trup neprihănit? Cu ce mutră voi apărea în fața lumii? În fața prințului? Și chiar în fața curtezanei, care și-ar șterge astfel stigmatele onoarei ei cu ajutorul dezonoarei mele?

PREȘEDINTELE: De unde, naiba, ai învățat, băiete, să trăncănești așa?

FERDINAND: Te conjur în numele cerului și al pă-mîntului! Tată, dezonoarea fiului tău nu-ți poate aduce atîta fericire, pe cîtă nenorocire îi pricinuiești tu lui. Îți dăruiesc viața mea, dacă prin asta te pot ajuta să urci mai sus. Viața o am de la dumneata, tată, și nu voi șovăi o clipă s-o jertfesc în întregime pentru înălțarea dumi-tale. Dar dacă îmi iei onoarea, atunci faptul că mi-ai dat viață înseamnă că n-a fost decît o ușurință ticăloasă și va trebui să-1 blestem și pe tatăl meu și pe mijlocitorul care vrea neapărat să mă codoșească.

PREȘEDINTELE (*prietenos, bătîndu-l pe umăr*): Bravo, dragul meu fiu! Acum îmi dau seama că ești un om întreg și demn de cea mai bună femeie din ducat. A ta să fie... Chiar în dimineața asta te vei logodi cu contesa de Ostheim.

FERDINAND (*din nou consternat*): Trebuie oare ca ceasul acesta să mă zdrobească cu totul?

PREȘEDINTELE (*aruncîndu-i o privire scrutătoare*): Cred, că, de data aceasta, onoarea ta nu mai are nimic de obiectat.

FERDINAND: Nu, tată! Friederike von Ostheim ar putea să-1 facă fericit pe oricare altul. (*Pentru sine, foarte tulburat.*) Răutatea lui mi-a lăsat inima neatinsă, dar bunătatea lui mi-o sfîșie.

PREȘEDINTELE (*fără a-l pierde din ochi*): Aștept recunoștința ta, Ferdinand...

FERDINAND (*se repede spre ei și-i sărută mîna cu foc*): rată, bunătatea dumilale dă aripi tuturor sentimentelor mele... Tatăl Mulțumirile mele cele mai fierbinți pentru buna dumitale intenție... Alegerea este fără cusur... dar... nu pot... n-am dreptul... conipătimește-mă... n-o pot iubi pe contesă!

PREȘEDINTELE (*se dă un pas înapoi*): Gata! Acum te-am prins, tinere! Așadar a căzut în cursa asta, ipocritul... el, care încerca să fie șiret. Așadar, nu onoarea te împiedică s-o iei pe lady Milford? Nu persoana, ci căsătoria în sine te-ngrozește!... **FERDINAND** (*Stă o clipă împietrit, apoi sare în sus*

și crea să fugă.) **PREȘEDINTELE:** Încotro? Stai! Ți-am dat respectul pe care mi-l datorezi? *(Majorul se întoarce.)* Ai fost anunțat la lady Milford. I-am dat prințului cuvântul meu. Orașul și curtea știu că s-a făcut... Afară doar, dacă nu vrei să mă faci de rîs, tinere... față de prinț... față de lady... în fața orașului... a curții... să mă faci de rîs... Ascultă, băiete:, sau, afară doar dacă n-am dat de firul anumitor istorii... Stai! Hei! De ce-ți pâlesc obraji, așa, deodată?

FERDINAND *(palid și tremurînd):* Cum? Ce? Nu-i nimic, te asigur, tată! **PREȘEDINTELE** *(aruncîndu-i o privire cumplită):* Și dacă este ceva... și dacă dau de firul acestei împotriviri... ei, tinere, numai simpla bănuială mă scoate din fire! Te vei duce îndată! Începe schimbarea gărzii! Îți poruncesc să fii la lady Milford îndată după ce se va fi dat parola... Cînd mă arăt, tremură un ducat întreg. Să vedem da-, că-mi va veni de hac un fiu încăpățînat. *(Pleacă și se întoarce încă o dată.)* Băiete, atît îți spun, ai să fii acolo, sau de nu, ferește-te de mînia mea! *(Iese.)*

FERDIPLAND *(trezîndu-se din stupoarea lui, întunecat):* A plecat? Să fi fost așa oare glasul unui tată? Da! Mă duc la ea... eliiar vreau să mă duc... vreau să-L spun multe, am să-i pun oglinda în față. Infamo ! Și dacă și atunci o să mai vrei să-mi fii soție... în fața nobilimii adunate, a soldaților și a poporului... încinge-te cu întreaga mîndrie a Angliei tale... Te resping... eu, untînăr german! *(Iese fugind.)*

ACTUL AL DOILEA

S C E N A 1

Salon în palatul lady-ci Milford; în dreapta se află o canapea; în stînga un pian. *Lady Milford*, într-o rochie de casă decoltată, dar încîntătoare, cu părul despletit, șade la pian și improvizează; *Sophie*, camerista, vine de la fereastră.

SOPHIE: Ofițerii se împrăștie. Schimbarea gărzii s-a terminat... Și Walter nu se arată.

LADY (*foarte neliniștită, sculîndu-se și plimbîndu-se. prin salon*): Nu știu ce am astăzi, Sophie... nu m-am simțit niciodată astfel... așadar nu se arată? Ei, desigur... nu s-o fi grăbind...'. Mi-e inima grea, de parcă aș fi săvîrșit o nelegiuire... Du-te, Sophie... poruncește să scoată armăsarul cel mai aprig din grajdul prințului. Simt nevoia să ies la aer... să văd oameni și cer albastru, și, călărind, să-mi liniștesc inima.

SOPHIE: Dacă sînteți prost dispusă,' milady... invitați lume. Spuneți ducelui să dea azi dineul

aici, sau să întindă masa de „ombră”¹ în fața canapelei voastre. Să-l am la picioarele mele pe prinț, cu întreaga lui curte și totuși să-mi tulbure buna dispoziție un capriciu oarecare?

LADY (*se aruncă pe canapea*): Te rog, cruță-mă! Ți dau un diamant pentru fiecare oră pe care o pot petrece fără ei. Vrei să-mi împodobesc camerele cu toți oamenii ăștia? Sînt niște ființe rele care-ți fac milă, care se îngrozesc cînd îmi scapă vreun cuvînt cald din inimă, care strîmbă din nas și cască gura, de parcă ar vedea un strigoi... Sînt toți niște scalvi ai unei singure marionete pe care o pot mînuî mai ușor decît dîrlogii calului! Ce să fac cu oamenii aceștia, ale căror suflete se mișcă la fel cu mașinăria ceasului lor? Poate oare să-mi facă vreo bucurie o întrebare adresată lor, cînd știu dinainte ce-mi vor răspunde? Sau să schimb cîteva cuvinte cu ei, cînd n-au curajul să aibă altă părere decît mine? Nu mai vreau să-i văd! E plictisitor să călărești pe un cal care nu-și mușcă niciodată zăbala. (*Se duce la fereastră.*)

SOPHIE: Dar pe prinț îl exceptați, lady? Cel mai frumos bărbat... cel mai înfocat amant... cel mai spiritual cap din toată țara lui!

¹ Vechi joc de cărți, de origine spaniolă (n. r.).

LADY (*se întoarce*): Pentru că este țara lui... și numai un principat, Sophie, poate servi — cred eu — drept scuză... Spui că sînt invidiată. Sărmană făptură! Ar trebui mai degrabă să fiu compătimită! Dintre toți cei care se hrănesc din belșugul maiestății, favoritei îi este rezervată partea cea mai proastă, pentru că numai ea îl vede pe omul mare și bogat cerșind... Cu talismanul mării lui, el poate face într-adevăr să răsară ca din pămînt, asemeni unui castel din basme, toate fanteziile inimii mele. Îmi poate pune pe masă toate trufandalele aduse din țările răsăritului îndepărtit... schimbă pustiuri în paradisuri... face să țîșnească spre cer, în arcuiri mîndre, fîntîinile țării sale, sau poate istovi vлага supușilor săi într-**uri** jc» de artificii... Dar poate el porunci inimii lui să bată mărge și cu înflăcărare alături de o inimă măreață și înflăcărată? Poate el să impună creierului său lipsit de fantezie un singur sentiment at frumos ?Cu toată îndestularea simțurilor, inima mea flămânzește; și la ce-mi folosesc mii de simțăminte alese, cînd eu nu fac altceva decît să stîng patimi aprinse? **SOPHIE** (*o privește mirată*): De cîtă vreme vă slujesc, milady?

LADY: Pentru că începi abia astăzi să mă cunoști? Este adevărat, dragă Sophie... i-am vîndut prințului onoarea;

dar inima mi-am păstrat-o liberă... o inimă, buna mea Sophie, care mai este, poate, încă demnă de un bărbat... peste care aerul înveninat al curții n-a trecut, decît ca o aburire pe deasupra unei oglinzi... Crede-mă, draga mea, de mult aș fi știut s-o apăr împotriva acestui biet prinț, dacă mi-aș fi putut înfrînge ambiția și aș fi cedat întîietatea unei alte doamne de la curte.

SOPHIE: Și inima aceasta s-a supus de bună voie ambiției?

LADY (cu însuflețire): Parcă nu s-a și răzbunat? Nu se răzbună încă și-acuma?... Sophie! (*Semnificativ, lăsînd să-i cadă mîna pe umărul Sophiei.*) Noi, femeile, nu putem decît să alegem între a stăpîni și a sluji, dar cea mai mare bucurie, aceea a puterii, rămîne totuși un biet subterfugiu, cînd ne este refuzată cealaltă bucurie mai mare, aceea de a fi sclavele unui bărbat pe care-1 iubim.

SOPHIE: Un adevăr, milady, pe care aș fi vrut să-1 aud de la oricine dar nu de la domnia-voastră.

LADY: De ce? Nu se vede oare din felul copilăros în care purtăm sceptrul, că nu sîntem făcute decît pentru a fi ținute sub tutelă? N-ai văzut că ușurința asta capricioasă... că distracțiile astea nebunești n-aveau alt scop decît să amorțească dorințele năvalnice din sufletul meu?

SOPHIE (se dă îndărăt plină de mirare): Lady!

LADY (mai însuflețită): Potolește-mi-le pe acestea! Dă-mi omul la care mă gîndesc acum... pe care-1 ador... care trebuie să fie al meu, Sophie, sau să mor. (*Emoționată.*) Fă-mă să aud din gura lui că lacrimile de iubire ne strălucesc mai frumos în ochi decît briliantele din păr (*cu aprindere*) și-i voi arunca atunci prințului la picioare și inima, și principatul, ca să fug cu omul acesta, să fug în cea mai îndepărtată pustietate din lume...

SOPHIE (o privește speriată): Dumnezeu! Ce faceți? Ce aveți, lady?

LADY (consternată): Pălești? Am spus poate prea multe?... O, atunci lasă-mă să-ți ferec inima prin încrederea mea... ascultă mai departe... ascultă totul...

SOPHIE (privește speriată împrejur): Mi-e teamă, mi-lady... mi-e teamă că știu totul dinainte.

LADY: În legătură cu maiorul... Tu și întreaga lume vă închipuiți că este o intrigă de curte... Sophie... nu roși... să nu-ți fie rușine de mine... legătura asta este opera... dragostei mele.

SOPHIE: Doamne! Presimțeam asta!

LADY: S-au lăsat amăgiți, Sophie... Prințul cel slab... curtezanul cel șiret, Walter... nerodul de mareșal... Fiecare dintre ei poate să jure că această căsătorie este

mijlocul sigur de-a mă păstra pentru duce, de-a strînge legătura noastră și mai mult. Da, mijlocul de-a o rupe, de-a frînge pentru totdeauna aceste cătușe infamante!... Mincinoși păcăliți! Înșelați de o femeie slabă. Voi înșivă mi-a.duceți iubitul. Asta era tot ceea ce voiam... De-ndată ce-1 voi avea... cînd va fi al meu... atuai noapte bună pentru totdeauna, strălucire dezagustătoare...

S C E N A 2

Un bălrin camerist al prînzului, care aduce o casetă cu bijuterii. Cei dinainte.

CAMERISTUL : Altea sa serenissimă ducele vă prezintă omagiile sale și vă trimite aceste briliante pentru nuntă. Tocmai au fost aduse de la Veneția.

LADY (*deschide caseta și se dă îndărăt speriată*): Omule! Cît plătește ducele pentru pietrele astea?

CAMERISTUL (*cu privirea întunecată*): Nu-1 costă nici un ban.

LADY: Ce? Ai înnebunit? Nimic? (*În timp ce se îndepărtează un pas de el.*) Îmi arunci o privire, de parcă ai vrea să mă străpungi... Nu-1 costă nimic aceste nestemate?

CAMERISTUL: Ieri au plecat spre America șapte mii de copii ai țării... ei sînt prețul tuturor acestor lucruri.

LADY (*lasă caseta brusc din mină și se plimbă prin salon; după o pauză, către camerist*): Ce ai? mi se pare că plîngi?

CAMERISTUL (*își șterge ochii și rostește cu o voce înfricoșătoare, tremurînd din toate încheieturile*): Pietre prețioase, la fel cu acestea... am.și eu cîtiva feciori printre ei.

LADY (*se întoarce, tremurînd, într-o parte, îl apucă de mînă*): Dar nici unul n-a fost silit?

CAMERISTUL (*ride îngrozitor*): O, doamne!... Nu... .numai voluntari! Au ieșit cîtiva băieți mai îndrăzneți în fața frontului și l-au întrebat pe colo-

ne]- cît ele scump vinde prînzul perechea de oameni... Dar milostivul nostru suveran a ordonat să fie adunate toate regimintele în Piața Parăzii și a pus să-i împuște pe îndrăzneți. Am auzit pocnetul puștilor, am văzut creierii lor împrôșcmd ealdarîmul și toată armata a strigat: „Ura! spre America!” **LADY** (*se prăbușește pe canapea, îngrozită*): Dumnezeuule! Dumnezeuule! Și eu n-am aflat nimic? Și eu n-am băgat de seamă nimic? **CAMERISTUL**: Da, milostivă doamnă, de ce v-ați dus călare la vânătoare de urși cu stăpînul nostru, tocmai cînd s-a dat semnalul de plecare? Nu

trebuia să pierdeți clipele acelea de neuitat, trebuia să auziți darabanele vestind că a sosit ceasul, într-un loc, cîțiva orfani priveau, plîngînd, la un tată încă în viață; în altă parte, o mamă ieșită din minți alerga să înfigă în baionetele soldaților copilul de la sîn; logodnicii erau despărțiți cu lovituri de sabie ; iar noi, bătrîni cu bărbi cărunte, stam cuprinși de deznădejde și, în cele din urmă, le aruncam pînă și cîrjele noastre, ca să le ia cu ei în Lumea Nouă... Of, și în tot timpul acesta răsunau darabanele, pentru ca atotștiutorul să nu audă rugile noastre... **LADY** (*se ridică adînc mișcată*): Ia, de aici pietrele astea... ele îmi aruncă în inimă sclipiri de iad... (*Mai blînd, către camerist.*) Liniștește-te, sărmame bătrîn. Se vor înapoia. Își vor vedea din nou patria.

MERISTUL (*cu căldură și voce sigură*): Asta doar cerul o știe. Se vor înapoia! La poarta orașului s-au mai întors o dată către noi și au strigat: „Dumnezeu să vă aibă-n pază, neveste și copii!... Trăiască părintele țării noastre... Vom fi din nou aici, la judecata de-apoi!...” **DY** (*mergîndjle colo pînă colo, cu pași mari*): Dezgustător! Însăpăimîntător!... Pe mine voiau să

[7 — SchiHer — Teatru, val. I

mă convingă că au alinat toate lacrimile țării... Groaznic, groaznic, mi se deschid ochii... Du-te... spune-i stăpînului tău... că-i vom mulțumi personal! (*Cameristul vrea să plece, ea îi aruncă o pungă cu buni în pălărie.*) Și asta ia-o pentru că mi-ai spus adevărul...

CAMERISTUL (*» aruncă cu dispreț îndărăt pe masă*): Puneți-o alături de celelalte. (*Iese.*)

LADY (*privește uimită în urma lui*): Sophie, fugi după el, întreabă-l cum îl cheamă. Își va recăpăta fiii. (*Sophie iese. Lady se plimbă gînditoare de colo pînă colo. Pauză. Către Sophie, care se întoarce.*) Nu s-a zvonit de curînd că focul a pustiit un oraș la frontieră și că aproape patru sute de familii au rămas în sapă de lemn? (*Lady sună.*)

SOPHIE: De unde ați aflat asta? Așa este, și cei mai mulți dintre acești nenorociți sînt acum robii creditorilor lor, sau se prăpădesc în galeriile mi-' nelor de argint ale prințului.

UN SERVITOR (*intră*): Ce porunciți, milady?

LADY (*îi dă bijuteriile*): Duceți bijuteriile fără întîrziere în regiunea aceea!...'. Poruncesc să fie prefăcute imediat în bani și prețul lor să fie împărțit între cele patru sute de familii pe care le-a sărăcit pîrjolul.

SOPHIE: Milady, gîndiți-vă că prin asta vă puteți atrage suprema dizgrație!

LADY (*cu măreție*): Să-mi împodobesc părul cu blestemul țării lui? (*Face semn cu mîna servitorului; acesta iese.*) Sau

vrei să mă prăbușesc lă pământ, sub povara cumplită a unor astfel de lacrimi?... Du-te Sophie... E mai bine să porți bijuterii false în păr și să ai conștiința acestei fapte în inimă!

SOPHIE: Dar tocmai bijuteriile acestea! Nu puteți să le dați pe cele mai puțin frumoase? Nu, milady, e de neiertat.

LADY: Ce proastă ești! În schimbul lor **voi** dobândi, într-o singură clipă, mai multe briliante și perle, decât vor fi purtat zece regi pe coroanele lor, și mult mai frumoase...

SERVITORUL (revine): Maiorul von Walter...

SOPHIE (se repede la lady): Doamne! V-ați schimbat la față...

LADT: Primul bărbat, de care mi-e teamă... Sophie...

Spune-i că nu mă simt bine, Eduard... Stai!
E bine dispus? Rîde? Ce spune? O, Sophie! Nu-i așa că arăt rău? **SOPHIE:** Vă

rog, milady...

SERVITORUL: Porunciți să-i spun că nu-1 primiți?

LADT (bîlbîindu-se): Spune-i că e bine venit. (*Servitorul iese.*)
Sfătuiește-mă, Sophie: Ce să-i vorbesc? Cum să-1 primesc? N-am să pot scoate nici un cuvînt... Va rîde de slăbiciunea mea... Are să... O, ce presimțire am... Mă părăsești, Sophie?... Rămii!... Ba nu! Du-te!... Rămii totuși!

(Maiorul străbate anticamera.)

SOPHIE: Veniți-vă în fire! Iată-1.

S C E N A 3 *Ferdinand van Walter.*

Cei dinainte.

FERDINAND (cu o ușoară înclinare): Stimată doamnă, dacă vă întrerup de la ceva...

LADY (cu emoție vizibilă): De la nimic, domnule maior, care să aibă mai multă însemnătate pentru mine.

FERDINAND: Vin din porunca tatălui meu... **LADY:** Îi sînt îndatorată.

FERDINAND: Și trebuie să vă anunț că ne vom căsători... Aceasta este solia tatălui meu.

LADY (devine palidă și tremură): Nu a propriei voastre inimi?

FERDINAND: Miniștrii și mijlocitorii nu obișnuiesc

să întrebe **asta** niciodată. **LADT (cuprinsă <ie o neliniște atît de mare. încît îi**

lipsesc cuvîntde): Și dumneavoastră n-ați avea

aimic altceva de adăugat? **FERDINAND (aruncînd o privire spre cameristă):** Încă

foarte multe, milady! **LADY** (*face Sophiei un semn, aceasta se îndepărtează*):

Pot să vă ofer un loc pe canapeaua aceasta?

FERDINAND: Am să fiu scurt, milady! **LADY**: Vă ascult.

FERDINAND: Sînt un om de onoare. **LADY**: Pe care știu să-1 prețuiesc. **FERDINAND**: Un **caValer**. **LADY**: Cum nu există altul în tot ducatul. **FERDINAND**: Și un ofițer.

LADY (*lingușitor*): Amintiți aici calități pe care le au și alții. De ce tăinuți altele mai mari, care vă fac să fiți unic? **FERDINAND** (*rece*): N-am nevoie de ele aici. **LADY** (*cu teamă mereu crescîndă*): Cum trebuie să talmăcesc această introducere? **FERDINAND** (*rar și apăsător*): Ca un protest al onoarei, în cazul în care ați avea intenția să mă siliți a mă căsători cu dumneavoastră. **LADY** (*sărînd în sus*): Ce înseamnă asta, domnule maior?

FERDINAND (*liniștit*): Limbajul inimii mele, al blazonului meu... și al acestei spade.

LADY: Spada asta v-a dat-o prințul.

FERDINAND: Statul mi-a dat-o prin mîna prințului... inima mi-a dat-o dumnezeu... blazonul, o jumătate de mileniu.

LADY: Numele ducelui...

FERDINAND (*aprinș*): Poate oare ducele să răstălmăcească legile omenirii, sau să-i hotărăscă acțiunile, așa eum își bate monedele? Nici onoarea lui nu este nepătata, dar poate s-o cumpere cu bani. El poate să-și arunce mantia de hermină peste propria-i dezonoare. Vă rog, să curmăm această discuție, milady... Nu mai este vorba despre vise spulberate și despre strămoși, sau despre dragonul săbiei mele... sau despre părăsirea lumii. Sînt gata să calc peste toate acestea, dacă mă veți convinge că răsplata nu este mai groaznică decît sacrificiul.

LADY (*cu durere, depărlîndu-se de el*): Domnule maior! Asta n-am meritat-o.

FERDINAND (*o- ia de mină*): Iertați-mă! Vorbim aici fără martori. Împrejurarea care ne pune față în față... pentru prima și ultima oară... mă îndreptățește, mă constrînge să nu vă tăinuiesc sentimentele mele cele mai ascunse. Nu poate să-mi intre în cap, milady, cum a fost în stare o doamnă atît de frumoasă și de spirituală... calități pe care orice bărbat le-ar prețui... să se arunce în brațele unui prinț, care nu e în stare s-o admire decît animalic — cînd această doamnă nu se rușinează să-și ofere și inima unui bărbat.

LADY (*îl privește de sus, în față*): Vă rog să nu-mi ascundeți nimic!

FERDINAND: Spuneți că sînteți englezoaică. Îngăduiți-mi... nu pot să cred că sînteți englezoaică. Fiica născută liberă, a

celui mai liber popor de sub soare¹ — care este prea mîndru, pentru a tîmîia vreo virtute străină ■—• nu se poate vinde niciodată viciilor străine. Nu este cu putință să fiți englezoaică... sau atunci inima acestei englezoaice trebuie să fie, fără îndoială, cu atît mai josnică, cu cît sîngele pulsează mai puternic și mai viteaz în vinele Angliei.

■La vremea cînd Schiller a scris *Intriga, și iubire* (1783), poporul englez era singurul care scuturase jugul feudal și realizase revoluția burgheză (n. r.).

LADY: Ați "terminat?"

FERDINAND: S-a.r. putea răspunde că este vanitate de femeie... pasiune... temperament... înclinație spre plăceri. De multe ori virtutea a supraviețuit onoa-rei. Multe din femeile care au intrat, spre rușinea IOT, pe făgașul acesta, au fost iertate mai apoi de lume, datorită faptelor lor alese și au înnobilit astfel urîta meserie, dîndu-i un țel măreț. Dar din vina cui are loc această îngrozitoare secătuire a -țării, cum n-a mai existat nicînd? Am spus aceasta în numele țării. Și acum am isprăvit.

LADY (*blîndă și iu noblețe*): Este pentru prima oară, Walter, că cineva îndrăznește să-mi adreseze astfel de cuvinte, și dumneata ești singurul om căruia îi răspund... Pentru faptul că-mi respingi mîna, te prețuiesc. Pentru faptul că-mi jignești inima, te iert. Dar că dumneata poți gîndi cu adevărat așa, asta nu pots-o cred. Cine se încumetă să adreseze astfel de insulte unei femei, căreia nu i-ar trebui mai mult de-o noapte pentru a-1 distruge, acela îi atribuie un suflet mare, sau și-a pierdut mințile... Pentru faptul că arunci asupra mea vina distrugerii țării, să te ierte Dumnezeu, care ne va pune odată față-n față, pe dumneata, pe mine și pe prinț. Dar ai azvîrlit o provocare englezoaicei din mine și patria mea cere un răspuns la asemenea învinuire. **FERDINAND** (*se sprijină în sabie*): Sînt nerăbdător să-l aud.

* Se referă la Măria Stuart, regina Scoției (1542—1587) (n.r.)

LADY: Ascultă, așadar, ceea ce n-am încredințat încă nimănui, în afară de dumneata, și nu voi încredința niciodată altui om. Nu sînt, Walter, aventuriera care mă crezi. Aș putea să mă fălesc și să spun: sînt de viță princiară... din neamul nefericitului Thomas Norfolk, care s-a sacrificat pentru Măria a Scoției¹. Tatăl meu, primul șambelan al regelui, acuzat de-a fi avut legături trădătore cu Franța, a fost condamnat printr-o sentință a Parlamentului și a fost decapitat. Toate fcururile noastre au revenit coroanei. Eu am fost izgonită din țară. Mama a murit în ziua execuției. Eu — o fată de paisprezece ani — m-am refugiat în Germania, cu guvernanta mea... aveam doar o casetă de bijuterii...

și această cruce, moștenire de familie, pe care mi-a prins-o de gît, o dată cu ultima ei binecuvîntare, mama, pe patul morții.

FERDINAND (*Rămîne pe gînduri și o fixează pe lady cu o privire mai caldă.*)

LADY (*continuă din ce în ce mai emoționată*): Bolnavă... fără nume... fără ocrotire și avere... o orfană străină, astfel am sosit la Hamburg. Nu învățasem nimic altceva, decît o brumă de franțuzească... să croșetez puțin și să cînt la pian... în schimb mă pricepeam să mănînc din vase de aur și argint, să dorm sub cuverturi de damasc, să fac, cu un singur gest al meu, să alerge zece servitori și să primesc măgulirile celor mai puternici bărbați. Șase ani am vărsat lacrimi amare. Mi-am vîndut și ultima agrafă de preț... Guvernanta mea a murit... și iată că soarta îl aduce pe ducele vostru la Hamburg. Tocmai mă plimbam pe malurile Elbei, priveam fluviul și începusem în fantezia mea să mă întreb cine era mai adîncă: apa aceea sau suferința mea? Ducele m-a văzut, m-a urmărit, a aflat unde locuiesc... s-a aruncat la picioarele mele și mi-a jurat că mă iubește. (*Se oprește, adine emoționată, apoi continuă cu voce plîngătoare.*) Toate imaginile copilăriei mele fericite s-au trezit atunci din nou în mine, cu perspectivele lor ademenitoare... mă amenința un viitor fără bucurii, întunecat ca mormîntul... Inima mea tînjea după o inimă... mi-am dăruit-o inimii lui. (*Fugind de Ungă el.*) Acum, osîndește-mă!

FERDINAND foarte mișcat aleargă după ea fi o oprește): Lady! O doamne! Ce aud? Ce am făcut? Groaznică îmi pare nechibzuința mea. N-ai să mă poți ierta niciodată. **LADY** (*se reîntoarce și după ce a încercat să se reculească*): Ascultă mai departe. Prințul a izbutit să uimească tinerețea mea lipsită de apărare... dar smugele neamului de Norfolk s-a revoltat în mine. Tu, Emilie, o prințesă de sînge, îmi striga el, să ajungi acum metresa unui prinț? În sufletul meu, mîndria se lupta cu destinul, atunci cînd prințul m-a adus aici și cînd înaintea ochilor mi s-a înfățișat cel mai înspăimîntător spectacol. Plăcerea celor mari din lumea asta este hiena cea mai nesățioasă, care-și caută victimele cu lăcomie... Hiena aceasta pricinuisese un prăpăd îngrozitor în această țară... despărțise logodnic de logodnică... rupsese chiar legămîntul sfînt al căsătoriei... în unele locuri distrusese fericirea pașnică a doi soți, în altele sădise în inimi neștiutoare germenul acestui flagel, iar copile de școală pe patul de suferință scuipau cu ură, rostind, printre blesteme și crispările morții, numele corupătorilor lor... Am apărut mielul de tigru, am smuls prințului, într-o clipă de pasiune, un ju-

rământ, astfel că aceste înfiorătoare sacrificii au trebuit să înceteze. **FERDINAND** (*\$e- plimbă foarte agitat prin salon*): Destul, milady! Vă rog să încetați. **LADY**: Această tristă perioadă a făcut loc alteia și mai triste. Curtea și haremul erau pline de toate lepădăturile Italiei. Parizience ușurate se jucau cu temutul sceptru și poporul sîngera sub jugul capriciilor lor... Dar toate își pierdură influența. Le-am văzut căzînd în țărîină, în jurul meu, căci eu eram cea mai cochetă dintre toate. Am luat frînele din mîna tiranului, care se moleșea de voluptate în brațele mele... patria ta, Walter, a simțit pentru prima dată o mina umană și s-a plecat încrezătoare la sînul meu. (*Pauză, în care timp îl privește înduioșată.*) O! și tocmai omul. care aș fi vrut să nu mă nesocotească, mă silește acum să mă laud și să ard aripile virtuții mele tănuite, lăsînd-o pradă flăcărilor admirației!... Walter, am deschis temnițele... am rupt sentințe de condamnare la moarte și nu o dată am făcut ca îngrozitoarea veșnicie a osîndei la galere să aibă o limită. Am turnat, cel puțin, balsam alină-tor pe răni de nevindecat... am doborît în pulbere criminali atotputernici și de multe ori am salvat cauza pierdută a nevinovăției, cu o lacrimă de curtezană... Ah, tinere, cît de plăcute erau toate acestea! Cu cîtă mîndrie putea inima mea să respingă orice acuzație rostită de obîrșia mea princiară!... Și acum vine singurul om care mi-ar fi putut răsplăti toate acestea... bărbatul, pe care voia, poate, să mi-1 dăruiască ostenitul meu destin, ca o răscumpărare a suferințelor mele mai vechi... bărbatul pe care-1 și îmbrățișasem în vis, cu dor arzător...

FERDINAND (*o întrerupe, profund mișcat*): Prea mult, prea mult! Asta este împotriva înțelegerii noastre, lady. Nu era vorba decît să te speli de acuzațiile ce ți se aduceau și în schimb dumneata mă transformi pe mine într-un răufăcător. Cruța- ini... te conjur... cruța-mi mima, pe care o sfișie acum rușinea și remușcarea crudă...

LADY (*îi ține mînăstrîns*): Acum ori niciodată! Multă vreme am ținut piept, vitejește... povara acestor lacrimi trebuie s-o simți pînă la capăt. (*Pe un ton cît se poate de afectuos.*) Ascultă, Walter... dacă o nefericită... atrasă fără puțință de împotrivire spre tine... ți-ar dăruî o inimă plină de dragoste arzătoare, neistovită... Walter!... și dacă tu, atunci, mai rostești cuvîntul ce îngheață: onoare... dacă această nefericită... copleșită de sentimentul rușinii ei... sătulă, de viciu... înălțată în chip eroic de către chemarea virtuții... s-ai arunca în brațele taie... așa (*îl îmbrățișează ricgăleare fi solemnă*), dacă ar vrea să fie mîntuită prin tine,, redată pria tine cerului, sau... (*întoreîndu-și fața de la el, <;« voce înăbușită și tremurătoare*) sau dacă, pentru a fugi de chipul tău, dînd ascultare îngrozitoarei chemări a deznădejzii, s-ar

scufunda în adîneurile și mai groaznice ale viciului...
FERDINAND (*smulgîndu-se de Ungă ea, în cea mai cumplită, neliniște sufletească*): Nu, pentru Dumnezeu! nu pot să mai îndur... Lady, trebuie... Cerul și pînîntul mă apasă... Trebuie să vă fac o mărturisire, lady!

LADY (*fugind de el*): Nu acum! Nu acum, pe tot ce ai mai sînt... în această clipă îngrozitoare, în care inima mea sfișiată își picură sîngele prin mii de răni... fie viață sau moarte... nu pot... nu vreau să ascult.

FERDINAND: Ba da, ba da, scumpa mea lady! Trebuie să ascultați. Ceea ce vă voi spune acum îmi va micșora vinovăția și va încerca să dobîndească o iertare plină de căldură, pentru tot ce a fost în trecut... M-am înșelat asupra voastră, milady. Așteptam, doream să vă găsesc demnă de dispreț. Am venit aici cu hotărîrea neclintită să vă jignesc și să-mi atrag ura voastră... Am fi fost fericiți amîndoi, dacă gîndul meu s-ar fi împlinit! (*Țace o clipă, apoi continuă mai încet și mai timid.*) Iubesc, milady... iubesc o fată de burghez... Luise Miller, fiica unui muzicant. (*Lady Milford își întoarce privirea de la el, palidă; el continuă mai însuflețit.*) Știu la ce mă expun; dar dacă înțelepciunea îi poruncește pasiunii să tacă, cu atît mai tare vorbește datoria... Eu sînt vinovatul. Eu, cel dihtîi, am sfărîmat liniștea de aur a nevinovăției ei... i-am legănat inima cu speranțe nesăbuite și am făcut-o, prin trădare, să cadă pradă patimei clocotitoare... îmi veți aminti desigur de rangul meu... de obîrșia mea... de principiile tatălui meu... dar iubesc. Speranța mea se înalță cu atît mai sus, cu cît natura s-a prăbușit mai adînc, din cauza conveniențelor. Hotărîrea mea și prejudecata!... Vom vedea care din două, m o d a sau o m e n i a , va cădea pe cîmpul de luptă. (*Lady Milford s-a retras între timp la celălalt capăt al camerei și își ține fața acoperită cu amîndouă minile. El o urmează într-acolo.*) Voi ați să-mi spuneți ceva, milady ?

LADY (*pe chipul ei se citește expresia celei mai puternice suferințe*): Nimic, domnule von Walter! Nimic, decît că vă distrugeți pe dumneavoastră înșivă și pe mine și pe-o a treia persoană.

FERDINAND: Pe-o a treia?

LADY: Nu putem fi fericiți împreună. Dar trebuie să cădem victime hotărîrii prea grăbite a tatălui vostru. Niciodată nu-mi va aparține inima unui bărbat care mi-a dat mîna numai din constrîngere.

FERDINAND: Din constrîngere, lady? Din constrîngere? Și totuși a dat-o? Puteți cere să vi se ofere o mînă fără să vi se dea și inima? Ați putea răpi unei fete pe bărbatul

care este totul pentru ea? Ați putea smulge un bărbat de lângă ființa care este totul pentru el? Dumneavoastră, milady... acum o clipă încă englezoaica demnă de admirație... ați putea face dumneavoastră asta?

LADY: O voi face pentru că sînt nevoită. *(Cu gravitate și energie.)* Pasiunea mea, Walter, cedează în fața duioșiei mele pentru dumneata. Onoarea mea însă n-o poate urma. Vestea căsătoriei noastre este acum pe buzele întregii țări. Toți ochii, toate săgețile ironiei sînt ațintite asupra-mi. Niciicînd dezonoarea nu va mai putea fi ștersă, dacă unul dintre supușii prințului mă respinge. Eiscută cu tatăl dumitale. Apără-te cît poți înai bine. Iar eu, -voi lupta folosind toate căile. *(Iese repede. Mcicrul rămîne mut fi înmărmurit. Pauză-, Apoi iese repede pe ușa principală.)*

S C E N A 4

C eameiă la muzicant acasă.

Irlia Miller, soția lui și Luise.

MILLER *(rcpczindu-se în cameră):* Am spus-o eu de la bun început! **LUISE** *(se îndreaptă iule, cu teamă, către el):* Ce, tată? Ce?

MILLER *(aleargă ca un nebun de colo pînă colo):* Haina mea de gală... repede... trebuie s-o iau înainte... și oeămașă albă cu manșete! Mi-am închipuit eu de îndată! **LUISE:** Pentru dumnezeu! Ce? **SOȚIA LUI MILLER:** Ce s-a întîmplat? Ce este?

MILLER *(azvîrle peruca în cameră):* Repede cu ea la frizer! Ce s-a întîmplat? *(Sărind în fața oglinzii.)* Barba iar mi-a crescut de un deget... Ce este? Ce să fie, mortăciune!... S-a dezlănțuit diavolul, trăsni-te-ar să te trăsnească! **SOȚIA LUI MILLER:** la te uită! În capul meu trebuie

să se spargă toate. **MILLER:** În capul tău? Da, limbă afurisită, în capul cui, dacă nu într-al tău. Azi dimineață, tu cu iuncărul tău împielit... N-am spus-o eu chiar atunci?... Wurm nu și-a ținut gura. **SOȚIA LUI MILLER:** Ei, asta-i! De unde știi? **MILLER:** De unde știu — uite! În fața casei se-nvîr-

tește un aprod al președintelui și întreabă de viorist. **LUISE:**

Vai, mori

MILLER: *Și tu, cu ochii tăi de viorea. (Rîde cu răutate.)* Bine zice vorba veche: Cui i-a ouat dracul în casă, ăluia i se naște o fată frumoasă... acum sînt și eu sigur de asta.

SOȚIA. LTJ MILLER: De unde știi că este vorba de Luise! Poate că i s-a vorbit ducelui despre tine. Poate că vrea să te ia în orchestră.

MILLER *(sa repede să ia bastonul):* Inghiți-te-ar iadul să te...! Orchestră!... Da, o orchestră în care să urlî tu, codoașo, în chip de soprană, iar dosul meu învinețit să închipuiască contrabasul. *(Se trîntește în fotoliul său)* Dumnezeule din cer!

LUISE *(se așază jos, palidă ca un mort):* Mamă! Tată! De ce mă cuprinde deodată frica?

MILLER *(sare din nou de pe scaun):* Nu mi-o pica vreo-dată-n mîină conțopistul? Nu mi-o pica în mîină? Pe lumea asta sau pe cealaltă... De nu i-oi zdrobi eu și trupul și sufletul, de nu i-oi înscrie pe ■pielele cele zece porunci și cele șapte rugi din Tatăl Nostru și toate cărțile lui Moise și ale profeților, ca să i se mai vadă vînătăile și în ziua de-apoi...

SOȚIA LUI MILLER: Da, înjură numai și fă gălăgie! Îți închipui c-o să-1 sperii pe dracu cu asta! Ajută-ne, sfînte dumnezeule! Ce-i de făcut acum? Cui să-i cerem un sfat? Ce să facem? Tată Miller, vorbește odată! *(Aleargă tînguindu-se prin cameră.)*

MILLER: Am să mă duc chiar acum la ministru. Am să vorbesc eu cel dintîi... am să dau totul pe față. Tu ai știut-o înaintea mea! Ar fi trebuit să-mi atragi atenția. Fata mai putea fi adusă pe calea cea bună. Mai era încă timp... dar nu!... Era acolo rost de învîrteală: era ceva de pescuit! Ai turnat gaz peste foc!... Acum vezi-ți de pielea ta de codoașă. Cum îți așterni, așa vei dormi. Eu îmi iau fata în brațe și fug cu ea peste graniță!

S C E N A 5

Feidiit.an.Avon *Walter dă huma în cameră, speriat și liră răsufare. Cei dinainte.*

FERDINAND: A fost ps aici tatăl meu? **LUISE** *(se ridică speriată):* Tatăl lui!

Duianezeule atotputernic!

SOȚIA LUI MILLER *(își împreună mîi-^T, "inile):*

Președintele! S-a sfîrșit cu noi! **același MILLER** *(rîde cu*

răutate): Slavă domnu- **I** timp

lui! Slavă domnului! Bine am mai

potrivit-o!

FERDINAND *(se repede la Luise și o slrînge cu putere*

în brațe) ■■■ A mea ești, chiar de ne-ar sta împotriva

ceru] si iadul! **LUISE:** S-a sfîrșit cu mine... Vorbește... Ai rostit un

nume îngrozitor... Tatăl tău? **FERDINAND:** Nu-i nimic.

Nu-i nimic. Am trecut

peste toate. Ești din nou a mea. Și eu sînt al tău.

Lasă-mă să-mi vin în fire la pieptul tău. A fost

o oră înspăimîntătoare. **LUISE**

: Ce oră? Mă ucizi!

FERDINAND *(se dă îndărăt și o privește semnificativ):* O oră, Luise, în care o făptură străină s-a aruncat între inima mea și tine... în care dragostea mea a pălit în fața conștiinței mele... în care Luise a mea încetase de a mai fi totul pentru Ferdinand al ei...

LUISE *(Se lasă în fotoliu ascunzîndu-și fața în palme.)*

FERDINAND *(se îndreaptă spre ea grăbit, se oprește mut, privind-o țintă, apoi se îndepărtează brusc, cuprins de o mare tulburare):* Nu! Niciodată! Cu neputință, lady! Ceri prea mult! Nu-ți pot jertfi această nevinovăție... Nu, pe Dumnezeu cel veșnic! Nu-mi pot călca jurămîntul, pe care ochiul acesta pătrunzător mi-l amintește, ca un trăsnet al cerului... Lady, privește aici... pri-

Y 270 ' .

veste aici și tu, tată denaturat... Pot eu să sugrum acest înger* Pot eu să supun chinurilor iadului această inimă îngerească? *(Îndreptîndu-se hotărît spre ea.)* O voi duce în fața tronului judecătorului lumii și cel veșnic va spune dacă dragostea mea e o crimă. *(O apucă de mînăși-o ridică din fotoliu.)* Curaj, iubita mea!... Ai biruit! Mă înapoiez învingător din bătălia cea mai primejdioasă.

17JISE: Nul Nu! Nu-mi ascunde nimic. Rostește sentința necruțătoare. Ai pomenit de tatăl tău? Ai pomenit de lady Milford? Fiori de moarte mă cuprind... se spune că se va căsători.

TERDINAND *(se aruncă amețit la picioarele Luisei):* Cu mine, ființă nefericită.

LUISE *(după o pauză, cu voce potolită și tremurătoare, dar cu o liniște care înspăimîntă):* Ei bine... de ce să mă sperii?... Bătrînul din fața ta mi-a spus-o adesea... n-am vrut să-l cred. *(Pauză. Apoi se aruncă plîngînd în brațele lui Miller.)* Tată, fata ta se întoarce la tine... Iertare, tată!... Nu e de vină copilul tău că visul a fost atît de frumos și... atît de groaznică deșteptarea.

MILLER: Luise! Luise!... O Dumnezeu, și-a pierdut cunoștința... Fata mea, sărmanul meu copil... Blestemat să fie ademenitorul. Blestemată femeia care le-a mijlocit apropierea!

SOȚIA LUI MILLER *(se aruncă plîngînd Ungă Luise):* Merit eu blestemul ăsta, fata mea? Dumnezeu să te ierte,

domnule baron! Ce-a făcut mieluşelul ăsta de vrei să-1 sugrumi?

FERDINAND (*se repede dintr-un salt lângă ea, plin de hotărâre*): Vreau să rup urzeala intrigilor lui... vreau să frîng lanţurile de fier ale prejudecăţii... Vreau să aleg liber, ca un bărbat; să ametească sufletele astea de gîngănii, cînd vor privi în sus la uriaşa operă a dragostei mele. (*Vrea să iasă.*)

LUISE (*se ridică, tremurînd din fotoliu şi-l urmează*): Rănu! Rămâ! Unde-vrei să te duci?... Tată... Manii... Ne părăseşte în clipa asta grea.

SOȚIA IU! MILLER (*aleargă după el, se agață de el*): Președintele va veni aici... O să ne chinuie copilul... o să ne chinuie și pe noi... Domnule von Walter, ne părășiți acum?

MILLEB (*ride cu furie*): Ne părăsește! Sigur! De ce nu?... Ea i-a dăruit totul! (*Apucîndu-l eu o mină pe maior, cu cealaltă pe Luise.*) Așteaptă, domnule! Dacă vrei să părăsești casa mea trebuie să treci peste fata asta... Dacă nu ești un ticălos, așteaptă mai întîi să vină tatăl dumitale aici... povestește-i cum te-ai furișat în inima ei, ademenitorule; sau, dacă nu (*aruneîndu-i-o pe Luise cu violență și furie*), strivește mai întîi, pentru Dumnezeu, viermele acesta care se tîngnie, și pe care dragostea pentru dumneata l-a făcut de rîsul lumii!

FERDINAND (*se întoarce și merge de colo pînă colo, dus pe gînduri*): E drept că puterea președintelui e mare... dreptul părintelui este un cuvînt cu înțelesuri largi... în faldurile lui, se poate ascunde cîbîr și crima, el poate să împingă lucrurile departe... departe!... Dar numai dragostea poate merge și mai departe, pînă la ultima limită... Vino-ncoace, Luise! Dă-mi mîna. (*O apucă cu putere.*) Ți-o jur, pe Dumnezeu care nu mă va părăsi pînă la ultima suflare!... Clipa care va despărți aceste două mîini va rupe și legăturile dintre mine și întreaga lume.

LUISE: Mi-e frică! Întoarce-ți ochii de la mine! Buzele tale tremură! Ochii tăi aruncă priviri îngrozitoare...

FERDINAND: Nu, Luise! Nu tremura! Nu nebulina vorbește în mine. Ci darul neprețuit al cerului, hotărîrea luată în clipa supremă, cînd pieptul încătușat se liberează doar printr-o efortare neîrăia omenită... Te iubesc, Luise... Ve'i fi a mea, Luise... Acum mă duc la tatăl meu! (*Se îndepărtează grăbit și -se ciocnește de președinte.*)

S C E N A   **ti Președintele, urmat de**

servitori. Cei dinainte.

PREȘEDINTELE (*întrînd*): Iată-I! **TOȚI**

(*Speriați.*)

FERDINAND (*se dă cîțiva pași îndărăt*): În casa nevinovăției.

PREȘEDINTELE: Unde fiul învață să dea ascultare tatălui?

FERDINAND: Îngăduiți-mi această...

PREȘEDINTELE (*îl întrerupe; către Miller*): Dumneata ești tatăl?

MILLER: Miller, muzicant al orașului.

PREȘEDINTELE (*către soția lui Miller*): Și dumneata, mama?

SOȚIA LUI MILLER: Vai, da, mama.

FERDINAND (*către Miller*): Tată, du-ți fata de aici... e gata să leșine.

PREȘEDINTELE: Grijă zadarnică! Am s-o trezesc eu. (*Către Luise.*) De cînd îl cunoști pe fiul președintelui?

LUISE: Fiul președintelui nu m-a interesat niciodată. Ferdinand von Walter vine pe la noi din noiembrie.

FERDINAND: Și o adoră.

PREȘEDINTELE: Ți s-au făcut făgăduieli?

FERDINAND: Chiar acum cîteva clipe, cele mai solemne, înaintea lui Dumnezeu.

PREȘEDINTELE (*furios, către fiul său*): Îți voi spune eu cînd va veni clipa să-ți mărturisești nebunia. (*Către Luise.*) Aștept răspunsul.

LUISE: Mi-a jurat dragoste.

FERDINAND: Și își va ține jurămîntul. **PREȘEDINTELE**: Iste neve ie să-ți poruncesc să taci?...

A.i primit jurămîntu]? **LUISE** (*duios*) I-am răspuns la fel. **FERDINAND** (*cu voce hotărîlă*): Legămîntul a fost pecetluit.

PREȘEDINTELE: Am să poruncesc să scoată ecoul afară de aici. (*Malițios, către Luise.*) Și ți-a plătit la fiecare întîlnire cu bani peșin?

LUISE (*alentă*): Întrebarea asta n-o prea înțeleg bine.

PREȘEDINTELE (*cu un rîs mușcător*): Nu? Ei, vreau să zic...Fiecare meserie este, cum se spune, brătară de aur... Și dumneata, sper, nu ți-ai dăruit degeaba farmecele. Sau erai mulțumită doar cu faptul în sine-. Ai?

FERDINAND (*sare în sus, scos din fire*): Iadule! Ce-i asta?

LUISE (*către maior, cu demnitate și indignare*): Domnule von Walter, vă redau libertatea.

FERDINAND: Tată! Virtutea impune respect, chiar dacă e îmbrăcată în zdrențe de cerșetore.

PREȘEDINTELE (*ride tare*): Nostimă pretenție! Nu cumva tatăl trebuie s-o respecte pe tîrfa fiului său!

LUISE (*se prăbușește*): O! cerule!

FERDINAND (*vorbînd deodată cu Luise, în timp ce ridică sabia asupra președintelui, dar lăsînd-o repede în jos*): Tată! Aveai dreptul cîndva să-mi ceri viața... Acum nu-ti mai

sînt dator nimic... (*Vîrînd sabia în teacă.*) Polița datoriei filiale zace aici, ruptă îmbucăți...

MILLER (*care pînă acum a stat temător deoparte, cînd scrișnind de furie, cînd clătănind din dinți de frică*): Excelență... Copilul este rodul muncii părintelui... Să-mi fie cu iertare... Cine batjocorește copila, numind-o tîrfă, îl lovește în față pe tată, și... palmă pentru palmă... așa se plătește la noi... să-mi fie cu iertare.

SOȚIA. LUI MILLER-. Ajuta-ne, doamne Isuse Itrise-toase!... Acum izbucnește și bătrînul... trăsnetul o să se abată asupra capetelor noastre.

PREȘEDINTELE (*care a ascultat numai pe jumătate*) ■■■ Are de spus și codoșul ceva?... Vorbim noi numai decît, codoșule.

MILLER: Să-mi t'ie cu iertare. Mă numesc Miller, dacă vrei să ascultați un adagio... cu codoșlicuri nu mă ocup. Cîtă vreme curtea mai are destui oameni pentru asemenea treburi, nu e nevoie ca noi burghezii să ne ocupăm cu de-astea. Să-mi fie cu iertare !

SOȚIA LUI MILLER: Pentru numele lui Dumnezeu, bărbate. Îți ucizi nevasta și copilul.

FERDINAND: Joci aici un rol, tată, în care ai fi putut renunța cel puțin la martori.

MILLER (*apropiindu-se mai mult, mai hotărît*): Să vorbim pe șleau. Să-mi fie cu iertare. Excelența voastră taie și spînzură în țară. Dar asta e casa mea. Cînd voi veni vreodată să vă aduc o jalbă, cea mai supusă plecaciune; dar pe oaspetele necioplit îl dau pe ușă afară... Să-mi fie cu iertare.

PREȘEDINTELE (*palid' de furie*): Ce?... Ce însemnează asta? (*Se apropie de el.*)

MILLER (*se retrage încetîșor*): Asta a fost numai așa, părerea mea, domnule... Să-mi fie cu iertare.

PREȘEDINTELE (*izbucnind*): A! Ticălosule! Îndrăzneala ta te va duce la închisoare... Repede, să vie cîțiva aprozi... (*les afară cîțiva din suită; președintele aleargă furios prin cameră.*) Tatăl la închisoare... mama și tîrfa de fiică-sa la stîlpul infamiei ! Brațul dreptății să vină în ajutorul mîniei mele. Pentru această insultă, mi se cuvine o satisfacție cumplită. Astfel de canalii să-mi distrugă mie planurile și să-1 ațîțe pe fiu împotriva tatălui, fără să-și primească pedeapsa?... A! blestemaților! Nu mi se va stinge mînia, decît o dată cu distrugerea voastră; tot neamul vostru, tatăl, naola **ȘL** fica, vor cădea jertfă răzbunării

mele crunte... **FERDINAND** (*înaintează între ei, calm și hotărît*):

O, nu, totuși nu! Fiți fără teamă! Sînt și eu aici.

(*Către președinte, cu supunere.*) Nu te pripi,

tată! Dacă ții la pielea dumitale, fără violențe!...
Mai este un colțisor în inima mea, unde cuvîntul
tată n-a răsunat încă... Nu încerca să răzbați
pîna acolo!

PREȘEDINTELE: Nemernicule! Tacî! Nu-mi ațîta mî-
nia și mai mult! **MILLER** (*își revine din stupoarea care-l
paralizase*):

Vezi de față, nevastă! Eu mă duc la duce... Croitorul curții...
Dumnezeu m-a inspirat... Croitorul curții învață flautul cu
mine. Nu pot să dau greș. Ducele, mă va ajuta. (*Vrea să
iasă.*) **PREȘEDINTELE:** La duce, spui? Ai uitat că eu sînt pragul
peste care trebuie să sari sau de care să-ți frîngi gîtul?... La
duce, netotule?... Să te duci la duce atunci cînd vei zace
îngropat de viu, într-o temniță zidită sub pămînt la o
adîncime de un turn și în care s-au adunat laolaltă noaptea și
iadul, în care sunetul și lumina nu pot răzbate. Atunci să-ți
zornăi lanțurile și să bocești: Prea multe au căzut pe capul
meu !

S C E N A 7 *Aprozii*

judcății, cei dinainte

FERDINAND (*se repede la Luise, care-i cade leșinată în brațe*):
Luise! Ajutor! Salvați-o! A doborît-o spaima.

MILLER (*Apucă bastonul, își pune pălăria pe cap
și stă gata de atac.*) **SOȚIA LUI MILLER** (*Se aruncă în
genunchi la picioarele
președintelui.*)

PREȘEDINTELE (*către aprozi, arătîndu-le decorația de pe
piept*) ; Puneți mîna pe ei, în numele ducelui!... Dă-te la
o parte de Ungă tîrfă, băiete... Leșinată sau nu... cînd va
avea un inel de fier în jurul gîtului, va fi trezită cu
lovituri de pietre.

SOȚIA LUI MILLER: îndurare, excelență! îndurare! îndurare!

MILLER (*o ridică cu violență*): îngenunchc în fața lui
dumnezeu, bocitoare nemernică și bătrînă, nu în fața...
mișeilor, că doar tot trebuie să merg la închisoare.

PREȘEDINTELE (*își mușcă buzele*): S-ar putea să te înșeli,
ticălosule. Mai sînt și spînzurători care așteaptă. (*Către
aprozi.*) E nevoie să vă mai poruncesc o dată?

APROZII (*Se reped spre Luise.*)

FERDINAND (*miniat sare în sus și se așază în fața ei*): Cine
vrea să aibă de-a face cu mine? (*Trage sabia cu teacă
cu tot și se apără cu minerul.*) îndrăzniți numai s-o
atingeți, dacă v-ați dat și căpățîna cu simbrie justiției.
(*Către președinte.*) Păzește-te și dumneata! Nu mă sili
să merg mai departe, tată!

PREȘEDINTELE (*către aprozi, amenințător*): Lașilor, dacă țineți la pâinea voastră...

APROZII (*Se reped din nou la Luise.*)

FERDINAND: Ei drăcie. Îndărăt, vă spun!... Încă o dată! Fie-vă milă de voi. Nu mă împinge la desperare, tată!

PREȘEDINTELE (*scos din fire, către aprozi*): Așa vă faceți datoria, nemernicilor?

APROZII (*Se luptă și mai îndârjit.*)

FERDINAND: Dacă totuși trebuie să fie așa (*în timp ce scoate sabia și rănește câțiva dintre ei*) atunci, justiție... îți cer iertare!

PREȘEDINTELE (*mînios*): Vreau să văd dacă voi simți și eu sabia asta. (*O apucă el însuși pe Luise, o ridică în sus cu forța și o predă unui aprod.*)

FERDINAND (*rids ce amărăciune*): Tată! Tată! Ce ironie mușcătoare arunci ui față dumnezeirii, care și-a cunoscut atît de prost oamenii, încît a făcut din călăidesăvârșiți niște miniștri ticăloși.

PREȘEDINTELE (*către ceilalți*): Luați-o de aici!

FERDINAND: Tată, va sta la stîlpul infamiei, dar împreună cu maiorul, fiul președintelui!... Ții să vezi și asta?

PREȘEDINTELE: Spectacolul o să fie cu atît mai caraghios... luați-o de aici!

FERDINAND: Tată! Voi arunca sabia mea de ofițer la picioarele fetei. Ții să vezi și asta?

PREȘEDINTELE: Pe șoldul tău, s'abia s-a obișnuit să stea la stîlpul infamiei... Luați-o, luați-o de aici! Ați auzit ce-am poruncit...

FERDINAND (*dă un aprod la o parte, o apucă pe Luise cu un braț, eu celălalt ridică sabia asupra ei*): Tată! Mai înainte de a-mi vedea soția dezonorată o străpung cu sabia. Vrei să mai vezi și asta?

PREȘEDINTELE: Străpunge-o, dacă tăișul săbiei tale e bine ascuțit.

FERDINAND (*îi dă drumul Luisei și pricește mînios spre cer*): Doamne atotputernice, ești martor. Nici o cale omenească n-a rămas neîncercată... Trebuie să le încerc acum pe cele drăcești... Duceți-o la stîlpul infamiei, între timp (*către președinte, corbindu-i încet la ureche*) eu voi povesti în tot orașul cum poate ajunge cineva președinte.

PREȘEDINTELE (*ca locit de trăsnet*): Ce-nseamnă asta?... Ferdinand! Dați-i drumul fetei. (*Alargă după maior.*)

ACTUL AL TREILEA

S C E N A 1

**Un salon, la președinte acasă. Intră
președintele și secretarul Wurm**

PREȘEDINTELE: Afurisită treabă.

WURM: Așa cum am bănuir, stăpîne. Constrîngerea îi îndîrjește totdeauna pe exaltați, dar nu-i convertește niciodată.

PREȘEDINTELE: Îmi pusesem toată nădejdea în lovitura asta. Credeam că dacă fata va fi dezonorată, el, ca ofițer, va trebui să-și ia îndărăt cuvîntul dat.

WURM.- Perfect. Dar trebuia să izbutiți a o dezonora.

PREȘEDINTELE: Și totuși... dacă-mi reamintesc acum totul, cu sînge rece... Nu trebuia să mă las intimidat... a fost o amenințare, pe care n-ar fi tradus-o în faptă niciodată.

WURM: Să nu vă închipuiți una ca asta. Odată dezlănțuită, pasiunea nu se dă îndărăt de la nici o nebulie. Îmi spuneți că domnul maior a dezaprobat întotdeauna sistemul dumneavoastră de guvernare; o cred. Principiile pe care le-a adus cu sine de prin universități nu le-am înțeles nici-

odată. Ce iroastă au fantasmagoriile astea despre măreția sufletească și noblețea personală, la o curte unde suprema înțelepciune este să știi să te faci, la momentul potrivit, și mare și mic. Este piea tânără și prea înflăcărată ca să se mulțumească cu drumul încet și întortochiat al intrigii și nimic nu-i va întări mai mult setea de glorie, iecât ceea ce este aventuros și măreț. **PREȘEDINTELE** (*necăjit*): Dar cum ar mai putea oare această constatare înțeleaptă să îndrepte lucrurile ?

WURM: Ea va arăta excelenței voastre care e rana și, poate, și care e leacul. Unui astfel de caracter... îngăduiți-mi să v-o spun... n-ar fi trebuit niciodată să-i faceți mărturisiri și, în nici-un caz, să vi-1 faceți dușman. Pe el îl scîrbesc mijloacele prin care dumneavoastră v-ațiridicat. Poate numai faptul că vi-e fiu 1-a făcut pînă acum pe trădător să tacă. Dați-i prilejul să se scuture de aceasta, atît cît îi îngăduie legea! Faceți-1 să creadă, prin atacuri repetate împotriva pasiunii lui, că sînteți un părinte lipsit de duioșie și atunci se va trezi în el patriotul. Da, chiar numai ciudata fantezie de-a putea aduce justiției o jertfă atît de neobișnuită l-ar putea împinge să-și doboare el însuși părintele.

PREȘEDINTELE: Wurm... Wurm... Mă împingi pe marginea unei prăpăstii îngrozitoare.

WURM: Vreau să vă trag înapoi, excelență. Pot să vă vorbesc deschis?

PREȘEDINTELE (*în timp ce se așază*): Ca un osîndit, tovarășului său de osîndă.

WURM: Atunci iertați-mă... Mi se pare că președinția o datorați abilității omului de curte; de ce nu-i încredințați acestei abilități și grijile părintești. Mi-aduc aminte cu cîtă prietenie l-ați atras cîndva pe predecesorul vostru să joace o partidă de pichet și cum ați petrecut apoi la el acasă o jumătate din noapte, îneeînd-o în binefăcătorul vin de Burgundia. Era tocmai noaptea în care trebuia să explodeze bomba aceea uriașă și să-1 arunce în aer pe omul nostru.... De ce ați dezvăluit fiului dumneavoastră cine îi e dușmanul? Niciodată n-ar fi trebuit să afie ca eu știu ceva despre povestea lui de dragoste. Ar fi trebuit să șubreziți legătura dinspre partea fetei și să vă păstrați inima fiului dumneavoastră. Ați fi jucat rolul generalului înțelept, care nu atacă pieptiș trupele dușmane, ci le străpunge prin flancuri. **PREȘEDINTELE:** Cum se putea face asta?

WURM: În modul cel mai simplu... și partida încă ||| nu e definitiv pierdută. Uitați un timp că sînteți tată. Nu vă puneți mintea cu o pasiune, pe care orice împotrivre nu

poate decît s-o întărească. Lăsați-mă pe mine să încălzesc cîtva timp, chiar la focul ce-o mistuie, viermele care o va roade. **PREȘEDINTELE:** Sînt curios să aflu ce-o să faci. **WURM:** Ar însemna că nu prea știu să citesc în sufletele oamenilor, dacă domnul maior nu este la fel de cumplit în gelozie, ca și în dragoste'. Făceți-1 s-o bănuiască pe fată... pe drept sau pe nedrept. O fărîmă de drojdie ajunge, ca să dea naștere unei fermentații distrugătoare. **PREȘEDINTELE:** Dar de unde să iau fărîma asta? **WURM:** Am ajuns la partea principală... înainte de toate, stăpîne, spuneți-mi limpede ce se va întîmpla dacă refuzul maiorului se prelungește... în ce măsură socotiți că e nevoie, să puneți capăt romanului cu fata de burghez și să înfăptuiți căsătoria cu lady Milford? **PREȘEDINTELE:** Mai întrebi, Wurm?... Dacă se strică partida cu lady Milford, toată influența mea este primejdioasă, iar dacă îl silesc pe maior, îmi pun capul în primejdie. **WURM (cu vioiciune):** Atunci fiți bun și ascultați... Pe domnul maior îl prindem în plasă cu un șiretlic. Împotriva fetei **voiri** recurge la toată autoritatea domniți voastre. Ii dictăm un bilet de dragoste către » a treia persoană și, cu iscusință, îl facem să «adă în **mina** maiorului.

PREȘEDINTELE: Năstrușnică idee! Ca și cum ea va accepta atît de ușor să-și semneze propria sentință de moarte.

WURM: O va face, dacă îmi dați mîină liberă. Cunosced această inimă bună, sub toate aspectele. Nu are decît două slăbiciuni pe unde putem da asaltul asupra conștiinței ei... Tată-său și maiorul. Ultimul nu poate fi luat în considerație; dar cu atît mai ușor ne putem face jocul cu muzicantul.

PREȘEDINTELE: Cum adică?

WURM: Din cele ce mi-a povestit excelența voastră despre scena din casa muzicantului, nimic nu va fi mai ușor decît să-1 amenințăm cu un proces, în care își poate pierde capul. Favoritul și păstrătorul sigiliului este în oarecare măsură chiar umbra maiestății. Jignirile aduse celui dintîi sînt și ofense aduse celui din urmă... Arătîndu-i astfel, cu dibăcie, ce-1 așteaptă, voi izbuiți cel puțin să-1 bag în sperieți pe bietul tîlhar.

PREȘEDINTELE: Totuși... lucrurile nu trebuie să meargă prea departe.

WURM: Cîtuși de puțin... numai atît cît este nevoie ca familia să ajungă la ananghie. îl băgăm, așadar, pe muzicant la răcoare, fără multă zarvă... Pentru a-1 speria și mai mult, am putea s-o închidem și pe nevastă-sa... Vom vorbi despre o învinuire gravă, despre gilotină, despre

închisoare pe viață. **Și** condiția eliberării lui va fi doar scrisoarea fetei.

PREȘEDINTELE: Bine! Bine! Bine! Înțeleg!

WURM: Ea își iubește părintele... aproape cu patimă, aș putea spune. Viața lui e în primejdie... Sau cel puțin libertatea lui... **O** va mustra conștiința că ea a dat cel dintâi prilej pentru aceasta...

iirsposib Uitate a de a se căsători cu maiorul... în sfârșit, amenințarea judecării ei, și asta o iau asupra mea... nu poate să dea greș... trebuie să cadă în **cuTsă**.

PREȘEDINTELE: Dar fiu] meu?' N-o să bănuiască **îndată** ceva? N-o să fie și mai furios?

WURM: Bizuiți-vă pe mine, stăpîne... Mama și tatăl Luisei nu vor **fi** eliberați, pînă cînd nu vor **fi** jurat să nu scoată nici un cuvînt despre toată îutîmplarea și să întărească înșelăciunea.

PREȘEDINTELE: Un jurămint? Ia ce poate servi un juiămînt, nătărăule?

WURM: Pentru noi, stăpîne, la nimic. Pentru acești oameni, la orice... Și acum să vedeți ce frumos ne vom atinge amîndoi scopul, pe calea aceasta... Fata va pierde dragostea maiorului și faima virtuții ei. Tatăl **și** mama vor mai lăsa **din** pretenții, și, înmuiți cu desăvîrșire în urma unor astfel de încercări, vor sfîrși prin a recunoaște că este un act de îndurare din parte-mi, dacă mă voi arăta gata să-i răscumpăr fetei reputația, căsătorind u-mă cu ea.

PREȘEDINTELE (*ride, dînd din cap*): Da, mă dau bătut, banditule! Urzeala e de-o finețe drăcească. Elevul **își** întrece maestrul... Acum, întrebarea este către cine trebuie adresat biletul? Cu cine o compromitem?

WURM: Neapărat cu cineva care are totul de cîștigat sau de pierdut de pe urma hotărîrii fiului dumneavoastră.

PREȘEDINTELE (*după ce a stat pe gînduri*): Nu-1 **văd** decît pe mareșalul curții. **WURM** (*dă din umeri*): De bună seamă că n-ar **fi** tocmai pe gustul meu, dacă aș fi Luise Miller.

PREȘEDINTELE: Și de ce nu? N-ar fi de mirare! O garderobă splendidă... un aer îmbălsămat de

„Eau It miile Jleur”¹

¹ și de mosc... pentru fiecare^ vorbă megliaoabă pe care o rostește, are cîte un pumn de diicați... și toate astea să nu poată oare corupe, pînă în cele din urmă, delicatetea unei tiie burgheze? O, bunul meu prieten, gelozia iu. cunoaște atîtea scrupule! Trimit după mareșal. (*Sună.*)

WIIRM: Iai eu, cită vreme excelența voastră va îngriji de acestea și de arestarea lui Miller, mă voi duce să compun scrisorica de dragoste.

PREȘEDINTELE (*îndreptându-se spre masa de scris*): Pe care mi-o vei aduce sus, ca s-o citesc de îndată ce va fi gata. (*Wurm iese, președintele se așază să scrie: cirul întră cameristul, se scoală și-i înmî-nează o hîrtic.*) Acest mandat de arestare trebuie dus fără întârziere la tribunal... cineva să se ducă să-l cheme la mine pe mareșalul curții.

CAMERISTUL: Chiar acum a sosit cu trăsura.

PREȘEDINTELE: Cu atît mai bine... dar, autoritățile trebuie să ia măsuri de precauție: comuni-că-le să nu se-nîmple cumva vreun scandal.

CAMERISTUL: Prea bine, excelență!

PREȘEDINTELE: Ai înțeles? În perfectă liniște!

CAMERISTUL: Prea bine, excelență! (*Iese.*)

S C E N A 2 *Președintele și*

mareșalul curții.

MAREȘALUL (*foarte grăbit*): Doar *en passant*², dragul meu!... Cum îți merge? Cum te simți? Astă-seară se prezintă marea operă *Dido*... cel mai superb joc de artificii... Un oraș întreg în flăcări... Ai să vii să-1 vezi arzînd? Nu?

² Apă dnt-r-o mie de flori. (*În limba rrancez5 în original*) (n. r.). ³ În treacăt (*În limba franceză în original*) (n. r.).

PREȘEDINTELE: Am destule jocuri de artificii în propria mea casă, care ar putea să-mi arunce în ae-r toata strălucirea. Vii tocmai ia timp, dragă maresale, să-mi dai un sfat, să mă ajuți într-o chestiune, care poate să ne înalțe sau să ne distrugă pe amîndoi. Stai jos!

MAREȘALUL: Nu mă băga în sperietji, scumpul meu.

PREȘEDINTELE: Cum spuneam... Să ne înalțe sau să ne distrugă. Cunoști proiectul meu în legătură cu maiorul și cu lady Milford. Înțelegi, de asemeni, cît de necesar a fost pentru a asigura norocul nostru, al amîndurora. Totul se poate prăbuși, Kalb. Ferdinand al meu nu vrea.

MAREȘALUL: Nu vrea... nu vrea... am și auzit vorbin-du-se despre asta prin tot orașul. Mariajul este pe buzele tuturor.

PREȘEDINTELE: Ș-ai să treci în fața întregului oraș, drept un palavragiu. El iubește pe altcineva.

MAREȘALUL: Glumești. Ce, asta e o piedică?

PREȘEDINTELE: Pentru încăpățînatul ăsta, una de neînvins.

MAREȘALUL: Să fie oare atît de nebun, încît să dea

cu piciorul norocului? Ai? **PREȘEDINTELE:** Întrebă-1 pe el și vezi ce o să-ți răspundă.

MAREȘALUL: Dar, *mon dieu*¹/în definitiv ce-ar putea să răspundă? **PREȘEDINTELE:** Că vrea să dezvăluie întregii lumi

crima prin care ne-am ridicat noi... că vrea să dea în vileag scrisorile și chitanțele noastre false... Că vrea să ne arunce sub tălșul justiției... asta poate să răspundă. **MAREȘALUL:** Nu ești în toate mințile?

PREȘEDINTELE: Asta a și răspuns. Toate astea a vrut să le traducă în faptă. Până acum abia l-am putut opri, prin cea mai mare umilire a mea.

¹ *Dumnezeule! (În limita franceză în original) (n. r.).*
Ei, ce părere ai despre una ca asta?

.YIAREȘILITL (*cu o muiă bleaga*): Mîntea ine a refuza să creadă.

PREȘEDINTELE: Asta ar fi, cum ar fi. Dar, în același timp, **spionii** mei îmi aduc vestea că von JBock este fata să ceară mîna ladyei Milford.

MAREȘALUL: Simt că turbez. Cine zici? Von Bock, zici? Știi oare că sîntem dușmani de moarte? Și știi de ce?

PREȘEDINTELE: Aud asta pentru prima oară.

MAREȘALUL: Dragul meu! Ai să afli și ai să sări în sus de minie... dacă-ți mai aduci aminte de balul curții... acum aproape douăzeci și unu de ani... știi doar, balul la care s-a dansat primul dans englezesc, atunci cînd i-au căzut contelui von Meerscliaum **pe** domino picături de ceară fierbinte din candelabru cel mare... ei, doamne, cred că-ți mai amintești de asta!

PREȘEDINTELE: Cine ar putea uita așa ceva?

MAREȘALUL: Ei, vezi! Atunci a pierdut prințesa Ama-lia, în vîrtejul dansului, o jartieră... S-a dat, cum era firesc, alarma peste tot... von Bock și cu. mine mai eram pe atunci camerieri de onoare ...ne-am tîrît prin toată sala de bal, să căutăm jartiera... în sfîrșit o zăresc eu... von Bock observă... se repede la ea... mi-o smulge din mîini... auzi dumneata... o duce prințesei, și-mi suflă de sub nas, fericit, mulțumirile ei... Ce zici? **PREȘEDINTELE:** Ce impertinent!

MAREȘALUL: Îmi suflă mulțumirile... Am crezut că leșin. O astfel de răutate nu se mai pomenise... În sfîrșit îmi iau inima în dinți, mă apropiu de alteța sa și spun: „Grațioasă doamnă! Von Bock a avut fericirea să poată înmîna alteței voastre serenissime jartiera, dar cel care a zărit-o cel dintîi se bucură în tăcere și nu spune nimic.”

PREȘEDINTELE: Bravo, mareșale ! Bravissimo!

MAREȘALUL: Și nu spune nimic... Dar n-am să-i uit asta lui von Bock, pînă în ziua de-apoi... lîngușitor infam și slugarnic!... Și asta încă n-a fost dc-ajuns... În momentul în care ne-am aruncat amîndoi pe parchet, după jartieră, von Bock mi-a șters toată pudra de pe partea dreaptă a coafurii și m-a nenorocit pentru tot restul balului. **PREȘEDINTELE :** Țasta e omul care se va căsători cu lady Milford și va deveni primul personaj la curte.

MAREȘALUL: Îmi vîri un cuțit în inimă. Cum va deveni? Cum va deveni? Și de ce tocmai el? La ce e nevoie de asta?

PREȘEDINTELE : Pentru că Ferdinand al meu nu vrea și altul nu se găsește.

MAREȘALUL: Și nu cunoști nici un mijloc, ca să-1 convingi pe maior?... Fie oricît de straniu, de desperat!... Pentru a-1 înlătura pe odiosul von Bock, ce mijloc ar putea să ne pară acum atît de dezgustător, încît să nu fie binevenit?

PREȘEDINTELE: Nu cunosc decît un singur mijloc și acesta atîrnă doar de dumneata.

MAREȘALUL: Atîrnă de mine? Și care anume?

PREȘEDINTELE: Să-1 despărțim pe maior de iubita lui.

MAREȘALUL: Să-1 despărțim pe maior? Ce vrei să spui cu asta?... Ce am eu de făcut? **PREȘEDINTELE :** Totul va fi cîștigat, în clipa în care-1

vom face să bînuiască pe fată... **MAREȘALUL:** ...: că fură, asta vrei să spui? **PREȘEDINTELE:** O! nu! Cum ar putea crede el una

ca asta?... Că mai este încurcată cu un altul.

MAREȘALUL: Și cine să fie acest altul? **PREȘEDINTELE:** Ar trebui să fii dumneata, baroane. **MAREȘALUL:** Să fiu eu? Eu? Dar e nobilă? **PREȘEDINTELE:** De ce-ar fi nevoie de asta? Ce idei!

E fata unui muzicant. **MAREȘALUL:** Burgheză așadar?

Nu se prinde... Ai? **PREȘEDINTELE:** De ce nu se prinde?

Prostii! Cine

oare, în lumea întreagă, s-ar sinchisi să întrebe o pereche de obrăzori rumeni și bucă la li despre arborile lor genealogic?

MAREȘALUL: Dar gîndește-te, un om căsătorit! Și reputația mea la curte?

PREȘEDINTELE: Asta este altceva. Iaită-mă! Nu știarr^..., pînă. acum că pentru dumneata are mai multă'., înseamnă că să fi un om ca moravuri neîntinate, decît unul cu influență. Să încheiem discuția.

MAREȘALUL: Fii înțelegător, baroane. Nu asta am vrut să spun.

PREȘEDINTELE (glacial): Nu... nu! Ai perfectă dreptate. M-am saturat. Las totul baltă. Lui vonBock îi urez să ajungă prim-ministru. Mai este loc sub soare. Voi cere ducelui să-mi primească demisia.

MAREȘALUL: Și eu? Dumitale îți convine! Dumneata ai studii! Dar eu... *mon dieu!*... Ce mă fac, dacă alteța sa mă concediază?

PREȘEDINTELE: Ai să fii o glumă răsuflată — moda din anul trecut.

MAREȘALUL: Te conjur, scumpul meu, neprețuitul meu! Renunță la ideea asta! Fac orice!

PREȘEDINTELE: Vrei să împrumuți numele dumitale pentru un *rendez-vous*, pe care să ți-l dea în scris această Miller?

MAREȘALUL: Doamne! îl împrumut!

PREȘEDINTELE: Și să lași scrisoarea să-ți cadă undeva, astfel ca ea să ajungă sub ochii maiorului.

MAREȘALUL: Am s-o las să-mi cadă din buzunar, de pildă la paradă, ca din întâmplare, scoțînd batista.

PREȘEDINTELE: Și ai să joci, față de maior, rolul iubitului ci?

MAREȘALUL: *Mort de ma vie!* Am să-i arăt eu lui, am să-l fac eu pe mucosul ăsta să-i piară pofta să mai jînduiască la amorurile mele.

PREȘEDINTELE: Atunci totul e în regulă. Scrisoarea trebuie să fie ticluită chiar astăzi. Vei veni spre

seară ca să ți-o dau și să ne-nțelegem asupra tuturor amănunțelor.

MAREȘALUL: Îndată ce voi termina cea șaisprezece vizite, care sînt de cea mai mare *importance*. Iartă-mă, dacă trebuie să plec imediat, (*lese.*)

PREȘEDINTELE (sună): Mă bizui pe șiretenia dumi-tale, maresale.

MAREȘALUL (strigă din anticameră): Ah! *mon dieu!* Mă cunoști doar.

S C E N A 3

Președintele și MV

urm.

WURM: Muzicantul și cu nevasta lui au ajuns cu bine și fără cea mai mică zarvă la închisoare. Binevoiește excelența voastră să citească acum scrisoarea?

PREȘEDINTELE (*după ce a citit-o*): Minunat! Minunat, secretare! și mareșalul s-a prins... O otravă ca asta ar putea prefăce chiar și sănătatea în lepră purulentă... Acum, repede la tatăl ei, să-i propunem ce-avem de propus, apoi să-i vorbim fetei cu toată căldura. (*les amîndoi prin două uși diferite.*)

S C E N A 4

O cameră în locuința lui Miller.

Luise și Ferdinand.

LUISE: Te rog, încetează. Nu mai cred că vor veni zile fericite. Toate speranțele mele s-au spulberat.

FERDINAND: În schimb ale mele au crescut. Tatăl meu este furios. Va îndrepta toată artileria lui împotriva noastră. Mă va sili să mă port ca un

19 — Schiller — Teatru, voi. I 289

fiu denaturat. Nu mai sîm obligația datoriei filiale. Furia, și desparerea mă vor constrînge să dau în vileag taina întunecată a crimei sale. Fiul își va da tatăl pe mîna călăului... Primejdia a ajuns la culme... și trebuia să fi ajuns la culme, pentru ca iulirea. mea ss îndrăznească acest salt uriaș... Ascultă, Luise... O idee, mare și îndrăzneată ca pasiunea mea, își face loc în sufletul meu... Tu, Luise, și eu, și dragostea... toate acestea la un loc, nu cuprind ele oare cerul întreg? Mai e nevoie și de un al patrulea lucru? **LUISE:** Oprește-te! na mai rosti nici un cuvînt! Pălesc cînd mă gîndesc la cele ce vrei să spui. **FERDINAND:** Nu mai avem nimic de așteptat de la lume. De ce să-i cerșim aprobarea? De ce să ne primejduim soarta, cînd nu avem nimic de cîștigat și cînd putem pierde totul? Nu vor luci ochii aceștia la fel de duioși, fie că se oglindesc în Rin, fie că se oglindesc în Elba sau în Marea Baltică? Patria mea este acolo unde mă iubește Luise a mea. Urma pașilor tăi lăsată pe nisipul unor pustiuri sălbatice are mai multă însemnătate pentru mine chiar decît catedrala orașului meu natal. O să ne lipsească oare măreția orașelor? Oriunde-am fi, Luise, soarele care răsare și apune e același... Priveliști în fața cărora pălesc și cele mai strălucite străduințe ale artei. Și chiar de nu vom mai putea să slujim lui Dumnezeu în nici un templu, în schimb înfiorarea nopții ne va umple de înșelare, luna schimbătoare ne va predica pocăință, iar catapeteazma înstelată a cerului se va ruga cu noi. Și de-ar fi să nu mai

găsim cuvinte să ne spunem dragostea? Un zîmbet al Luisei mele mi-ar fi de ajuns pentru veacuri, și visul care se numește viața se va stinge mai înainte ca eu să fi ajuns să înțeleg această lacrimă.

LUISE: Și im ai mai cunoaște nici o altă îndatorire decît dragostea ta?

FERDINAND (*îmbrățișînd-o*): Liniștea ta îmi este mai sfîrită decît orice.

LUISE (*foarte serios*): Atunci taci și lasă-mă... Tatăl meu n-are altă avere decît această unică fiică... el, care împlinește mîine șaiszeci de ani... și asupra căruia se va abate fără îndoială răzbunarea președintelui.

FERDINAND (*o întrerupe repede*): Și el ne va însoți. Nu te împotrivi, iubirea mea. Mă duc să preschimb în bani tot ce am de preț, să încasez anumite sume în numele tatălui meu. E îngăduit să jefuiești un bandit; oare comorile lui nu sînt plătite cu sîngele patriei? Cînd va bate ceasul unu, după miezul nopții, se va opri aici o trăsură. Urcați cu toții în ea. Fugim.

LUISE: "Urmăriți de blestemul tatălui tău?... Un blestem, nesocotitele, care, rostit chiar de ucigași, tot se împlinește... un blestem pe care răzbunarea cerească îl ascultă, chiar atunci cînd e rostit de gura hoțului tras pe roată, un blestem care ne va urmări pe noi, fugarii, nemilos ca un strigoi, de la un țărnam la altul? Nu, dragul meu! Dacă numai printr-o crimă te mai pot păstra, atunci am încă destulă tărie să te pierd.

FERDINAND (*rămîne nemișcat și murmură întunecat*): Adevărat?

LUISE: Să te pierd! O, gîndul acesta e atît de înspăimîntător... că străpunge spiritul nemuritor și face să pălească obrazul îmbujorat al bucuriei... Ferdinand! Să te pierd!... Totuși, nu poți pierde decît ceea ce a fost al tău și inima ta aparține lumii tale... Năzuința mea era un sacrilegiu și, îngrozită, renunț la ea.

FERDINAND (*cu figura crispată și mușcîndu-și buza de jos*): Renunți la ea?

19*

291

LUISE: Nu! Uită-te ("a mine, Walter! Nu scriși atît de amarnic. Vine! îngăduie-mi ca prin exemplul meu. să-ți întăresc curajul care se stinge. Lasă-mă să fiu eroina acestei clipe... Să-i redau unui tata fiul fugar... Să renunț la o legătură care ar tulbura relațiile sociale și ar zdruncina legile obișnuite ale unei orînduiri eterne... Eu sînt

vinovata. Ce dorințe îndrăznețe, nesăbuite, a zămislit inima mea. Nenorocirea îmi este pedeapsa, dar la să-măcar iluzia dulce, care mă mîngîie, că jertfa e a mea... Vrei să-mi răpești această plăcere?

FERDINAND (*Distrat și furios, a pus mîna pe o vioară și a îmărcat să cînte... acum îi smulge coardele, sparge instrumentul de podea și izbucnește într-un rîs zgomotos.*)

LUISE: Walter! Dumnezeule din ceruri! Ce-nseamnă asta?... Fii tare... Clipa asta cere stăpînire... este clipa despărțirii. Inima ta, scumpul meu Walter, o cunosc. Fierbinte ca viața este dragostea ta și nemărgintă ca infinitul... Dăruiește-o unei alte femei, mai nobile și mai demne... și ea se va putea socoti printre cele mai fericite femei. (*I negliîndu-și lacrimile.*) Pe mine n-ai să mă mai vezi... Fetița vanitoasă și înșelată își va plînge durerea între ziduri singuratice, nimănui nu-i va păsa de lacrimile ei... Pustiu și fără viață este viitorul meu... Totuși, mă voi pleca din cînd în cînd peste buchetul ofilit al trecutului. (*În timp ce-i întinde mîna tremurînd, cu fața întoarsă de la el.*) Rămii cu bine, domnule von Walter.

FERDINAND (*tresare, ieșind din toropeală*): Eu fug, Luise. Tu nu vrei, așadar, să mă urmezi?

LUISE (*s-a așezat în fundul încăperii și-și acoperă fața cu mîinile*): Datoria îmi dictează să rămîn și să sufăr.

FERDINAND: Șarpe, minți. Altceva te retine aici.

JJUISE (*cu expresia celei mai adinei suferințe sujle-tefti*): Rămii cu bănuiala asta... poate că astfel vom suferi mai puțin.

FERDINAND: Alegi o datorie rece, în locul dragostei înflăcărare!... Și tu crezi că povestea asta mă poate orbi?... Vreun iubit te ține legată și vai de tine și de el, dacă bănuiala mea se adevărește. (*Pleacă repede.*)

S C E N A 5

LUISE (*singură, rămîne cîtăva vreme încă nemișcată și mută în fotoliu; în cele din urmă se scoală, înaintează și privește cu teamă împrejur*): Unde-or fi zăbovind părinții mei?... Tata mi-a făgăduit că se va întoarce în cîteva minute și au trecut de atunci cinci ore îngrozitoare... Dacă vreo nenorocire i s-a... Dar ce simt?... De ce mi-e răsuflarea atît de grea? (*În momentul acesta, intră Wurrn în cameră și se oprește în fund, fără ca Luise să-l*

observe.) Nu-i nimic adevărat... Nu-s decît fantasmale înfiorătoare ale sîngelui meu înfierbîntat... Cînd sufletul e cuprins de spaimă, ochii nu mai văd decît stafii, în toate colţurile.

S C E N A 6 *Luise* şi

secretarul Wurm.

WURM (*vine mai aproape*): Bună seara, domnişoară.

LUISE: Dumnezeule! Cine-i acolo? (*Se întoarce, îl observă pe secretar şi se dă speriată îndărăt.*) Groaznic ! Groaznic! Iată, că presimţirile mele pline de nelinişte se adevăresc din nefericire. (*Către secretar, cu o privire dispreţuitoare.*) Îl căutaţi cumva pe preşedinte? Nu mai e aici.

WURM: Domnişoară, pe dumneavoastră **vă** caut. **LUISE**:

Atmei mă mir că nu v-a.ţi dus în Piaţa Publică.

WURM: D« ce tocmai acolo?

LUISE: Să vă luaţi mirea de la stîlpul infamiei. **WURM**:

Domnişoară Miller, mă bănuîţi pe nedrept... **LUISE** (*îşi înăbuşe răspunsul, care-i stătea pe buze*):

Cu ce vă pot fi de folos? **WURM**: Via trimis de tatăl dumneavoastră. **LUISE** (*consternată*): De tatăl meu?... Unde e tatăl

meu?

WURM: Într-un loc, în care ar fi vrut să nu fie. **LUISE** : Pentru dumnezeu! Mă apasă o presimţire rea...

Unde e tatăl meu? **WURM**: În turn, dacă ţineţi neapărat să ştiţi. **LUISE** (*privind spre cer*): Şi asta! Şi asta încă... În turn? De ce în turn? **WURM**:

Din ordinul ducelui. **LUISE**: Al ducelui?

WURM: Care pentru ofensa adusă maiestăţii sale, în persoana locţiitorului său...

LUISE: Cum? Cum? Dumnezeule atotputernic...

WURM: A hotărît să dea o pedeapsă exemplară.

LUISE: Asta mai lipsea doar! Sigur, sigur, în inima mea mai era şi altcineva, în afară de maior... care nu trebuia uitat... Ofensa adusă maiestăţii... Pronie cerească! Mintuieşte-mă! Întăreşte-mi credinţa care se clătină... Şi Ferdinand?

WURM: Ferde de ales între lady Milford sau dezmoş-tenirea şi blestemul.

LUISE: îngrozitoare libertate de-a alege! Și totuși... totuși este mai fericit. Nu are un tată pe care să-1 poată pierde. De fapt este un blestem destul de mare să n-ai tată. Tatăl meu acuzat de les-maiestate... iubitul meu are de ales între lady Milford sau blestem și dezmoștenire... într-adevăr, minunat! O ticăloșie desăvîrșită este și ea, în felul ei, o desăvîrșire... Desăvîrșire? Nu! Pentru asta mai lipsește ceva... Unde e mama? **WDRM:** închisă la torcătorie.

LTJ2Æ (*cu un zîmhet îndurerat*): Cu asta s-a umplut paharul! E plin, și acum eu aș fi liberă, desprinsă de orice îndatoriri... și de lacrimi... și de bucurii... Nu mai am nevoie să fiu prevăzătoare... Doar nu mai am de ce... (*Tăcere dureroasă.*) Mai aveți poate vreo noutate? Vorbiți. Acum pot să aud orice.

WUKM: Cele ce s-au întâmplat, le știți.

LTJISE: Deci trebuie să află ce va urma? (*Iarăși pauză, în care îl măsoară pe secretar de sus pînă jos.*) Sărmane! Ai o tristă îndeletnicire, care nu poate să-ți aducă fericire. E groaznic să-i faci pe oameni nenorociți, dar și mai groaznic este să le-o și anunți... să le-o povestești, să faci pe cucuveaua, să fii de față cînd inima însîngerată zvîcnește înfiptă în sulita de fier a silniciei și cînd creștinii se îndoiesc pînă și de dreptatea lui Dumnezeu... Cerul să mă păzească! Chiar de ți-ar plăti cu un butoi de aur fiecare picătură pe care o vezi căzînd din sudoarea spaimei lor... tot n-aș vrea să fiu în pielea dumitale... Ce se mai poate întîmpla?

WU'RM: Nu știu.

LUISE: Nu vreți să știți! Această solie, care se ascunde de lumina zilei, se teme și de sunetul cuvintelor, dar în tăcerea de mormînt care s-a-ntins pe fața dumitale întrezăresc strigoiul... Ce a mai rămas?... Spuneați adineauri că ducele vrea să dea o pedeapsă exemplară? Ce înțelegeți prin „exemplară”?

WURM: Nu mă mai întrebați.

LUISE: Ascultă, omule! Ți-ai făcut ucenicia la un călău. Cum te-ai pricepe altfel să mînuiești cu atîta îndemînare fierul, mai întii încet și prevăzător, de-a lungul încheieturilor care trosnesc, și apoi să te joci cu inima, care palpită, amenințînd-o cu lovitura de gîtaie? Ce soartă îl așteaptă te tata!... Parcă s-ar ascund* moartea îndărătul vorbelor pe eare **Le** rostești rîzînd : oare ce-mi mai tînuiești? Spăne! Vreau să primesc deodată lovitura ucigașă. Ce-1 așteaptă pe tata?

WURM: Un proces de les-maiestate.

LUISE: Asta ee mai e?... Eu sînt o fată neștiutoare, nevinovată, înțeleg prea puțin îngrozitoarele voastre cuvinte latinești. Ce înseamnă „proces de les-maiestate”?

WURM: O judecată, care poate aduce viața sau moartea.

LUISE (*cu hotărîre*): Bine, îți mulțumesc! (*Se duce repede într-o cameră lăturalnică.*)

WURM (*rămîne uimit*): Ce înseamnă asta? Vrea poate nebuna?... Drace! Doar n-o să... Fug după ea... Răspund de viața ei. (*Se pregătește s-o urmeze.*)

LUISE (*se întoarce, înfășurată într-o mantie*): lerta-ți-mă, domnule secretar. Trebuie să încui casa.

WURM: Și încotro atît de grăbită?

LUISE: La duce. (*Vrea să iasă.*)

WURM: Cum? Încotro? (*O oprește speriat.*)

LUISE: La duce. N-a’i auzit? Chiar la acel duce, care vrea să hotărască viața sau moartea tatălui meu... Nul Nu, el nu vrea, el trebuie să-1 osîn-dească, pentru că așa vor cîțiva nelegiuîți; el, ducele, nu contribuie la întreg procesul de les-maiestate, decît cu maiestatea și cu semnătura lui princiară.

WURM (*izbucînd în rîs*): La duce...

LUISE: Știu de ce rîzi... dar nici nu vreau să găsesc acolo îndurare... Doamne ‘fereștel Nimic decît dezgust... Numai dezgust pentru strigătele mele. Mi s-a spus că mai marii lumii nu știu încă ce înseamnă mizeria... Și nici nu vor să afle. Vreau să-i arăt eu ce înseamnă mizeria... Vreau să i-o zugrăvesc, cu toate zvîrcolirile morții... vreau să-i urlu, cu sunete ce pătrund pînă-n măduva oaselor ce este mizeria... și dacă i s-o zbirli năruî pe cap, din cauza asta, am să-i strig, în sfîrșit, la ureche, că, în ceasul morții, horcăie chiar și cei care au ajuns zei pe pămînt și că judecata de apoi îi cerne cu aceeași sită pe regi și pe cerșetori. (*Vrea să, iasă.*)

URM (*cu răutate, sub masca prieteniei*): Du-te, hai du-te! E cel mai înțelept lucru pe care-1 poți face. Te sfătuiesc să mergi la el și îți dau cuvîntul meu că ducele va fi binevoitor.

UISE (*se oprește brusc*): Ce spunei?... Mă sfătuiți să mă duc? (*Se întoarce repede.*) Hm! La urma urmei ce vreau să fac?

Trebuie să fie ceva îngrozitor, dacă omul ăsta mă sfătuiește s-o fac... De unde știi că ducele se va purta cu bunăvoință?

URM: Pentru că, probabil, n-o va face pe degeaba. **UISE:** N-o va face pe degeaba? Ce preț poate să ceară pentru un simplu gest de omenie? **WURM:** Frumoasa solicitantă este un preț destul de mare.

LUISE (*rămîne incremenită, apoi cu vocea sugrumată*): Dumnezeule!

WURM: Pentru a salva un tată, vreau să nădăjduiesc că nu veți găsi prea ridicat acest tarif, care e cît se poate de modest.

LUISE (*mergînd de colo pînă colo, scoasă din fire*): Da! Da! E adevărat! Mai marii voștri se baricadează... Se baricadează împotriva adevărului, îndărătul propriilor lor vicii, ca îndărătul săbiilor heruvimilor... Atotputernicul să-ți vină într-ajutor, tată! Fiica ta poate să moară pentru tine, dar să păcătuiască nu.

WURM: Asta va fi ceva nou pentru bietul bătrîn părăsit. „Luise a mea — mi-a spus el — m-a doborât la pămînt. Luise a mea mă va ridica.” Mă grăbesc, domnișoară, să-i duc răspunsul. (*Se prefăce că pleacă.*)

LUISE (*aleargă după el, îl oprește*): Stai! Stai! Răbdare! Ce grăbit e diavolul ăsta, cînd e vorba să-i scoată pe oameni din minți!... Eu l-am doborât la pămînt. Eu trebuie să-l ridic. Vorbește! Dă-mi unsfat! Ce pot să fac! Ce trebuie să fac?

WURM: Există numai o singură cale.

LUISE: Caie anume?...

WURM: Și tatăl dumneavoastră o dorește...

LUISE: Și tatăl meu? Care e calea asta?

WURM: Ușoară pentru dumneavoastră.

LUISE: Nu cunosc alta mai grea decît dezonoarea.

WURM: Să-1 liberați pe maior, dacă vreți.

LUISE: De dragostea lui? Rîdeți de mine? Vreți ca eu să hotărâsc asupra unui lucru care mi-a fost impus?

WURM: Nu e vorba de asta, dragă domnișoară. Maiorul trebuie să dea, el cel dintîi, îndărăt și de bunăvoie.

LUISE: Nu va face. asta.

WURM: Așa se pare. Dar credeți că ar fi căutat un refugiu la dumneavoastră, dacă nu i l-ați fi oferit?

LUISE: Pot să-1 silesc să mă urască? **WURM:** Vom încerca.

Luați loc! **LUISE** (*surprinsă*): Omule, ce-ai de gînd? **WURM:** Luați loc! Scrieți! Iată pana, hîrtia și cerneala.

LUISE (*se așază foarte neliniștită*): Ce trebuie să scriu?

Cui trebuie să-i scriu? **WURM:**

Călăului tatălui dumitale.

LUISE: Ah! Te pricepi să pui sufletele la caznă.

(*Apucă pana.*) **WURM** (*dictează*):

„Nobile domn...” **LUISE** (*Scrie cu mîna tremurînd.*)

WURM: „Trei zile chinuitoare au și trecut... au și trecut... și nu ne-am văzut.” **LUISE** (*se oprește, pune pana jos*): Cui îi adresez

scrisoarea? **WURM:** Călăului tatălui
dumitale. **LUISE:** O, dumnezeule!

WTORM: „Vina e a maiorului... a maiorului, care ma păzește
toată ziua cu ochi de Argus.”

LUISE (*sare în sus*): **E** o ticăloșie nemaipomenită! Pentru cine
e scrisoarea asta?

WURM: Pentru călăul tatălui dumitale.

LUISE (*frângându-și mâinile, merge de colo până colo*): Nu! Nu!
Nu! Asta e tiranie! **O**, doamne, pedepsește-i pe oameni
cum se cuvine, când te minie, dar de ce mă strivești sub
aceste două grozăvii? De ce trebuie să aleg între
moarte și rușine? De ce pui pe acest vampir nemilos să
mă chinuiască?... Faceți ce vreți. N-am să scriu asta
niciodată.

WURM (*își ia pălăria*): Cum vreți, domnișoară. Totul atîrnă de
dumneavoastră.

LUISE: Atîrnă de mine, spui? Du-te, om fără suflet! Spînzură
un nevinovat deasupra prăpastiei iadului, cere-i ceva,
hulește-l pe dumnezeu și în-treabă-l apoi dacă-i
place!... **O**, tu știi prea bine că inima noastră e strîns
încătușată de pornirile ei firești... Acum mi-e totuna!
Dictează mai departe. Nu mă mai gîndesc la nimic. Mă
supun iadului, care mă învinge cu înșelăciune. (*Se
așază pentru a doua oară.*)

WURM: „Care mă păzește toată ziua cu ochi de Argus...” Ați
scris?

LUISE: Mai departe! Mai departe!

WURM: „Ieri, președintele a fost la noi acasă. Era atît de
caraghios să-l vezi pe bietul maior luptînd ca să-mi
salveze onoarea.”

LUISE: **O**, frumos, frumos! Minunat!... Mai departe.

WURM: „Mi-am găsit scăparea într-un leșin... într-un leșin...
ca să nu izbucnesc în rîs.”

LUISE: **O**, doamne dumnezeule!

WURM: „Dar în curînd nu voi mai putea să mă prefac... nu voi
mai putea... numai, de-ar fi chip să scap...”

UISE (*se cpr&ște, se scoală, merge în sus și în jos, cu capul
plecai, ca și cum ar căuta ceva pe jos; apoi se așata din nou,
scrie mai departe*): „Să scap.” **WURM** : „Mtine e deserviciu...”

pîndește-1 cînd pleacă de la mine și vino la locul hotărît..."
 Ați scris ^hotărît"...? **LUISE** : Am scris totul.
"WURM: „La locul hotărît, la a dumitale iubitoare... Luise".
LUISE: Acum mai lipsește doar adresa. **WURM**: „Domnului mareșal al curții, von Kalb". **LUISE**: Sfinte dumnezeule! Un nume tot atît de străin urechilor mele, pe cît sînt rîndurile acestea de străine inimii mele. *(Se scoală și privește îndelung la cele scrise; în sfîrșit, le întinde secretarului, vorbindu-i cu o voce slabă, tot mai stinsă.)* Iat-o, domnule. Depun acum în mîinile dumneavoastră numele meu cînstit... pe Ferdinand... întreaga bucurie a vieții mele... Am rămas o cerșetoare. **WURM**: O, nu! Nu deznădăjduiți, dragă domnișoară. Vă compățimesc din suflet. Poate... cine știe?... Aș putea trece, totuși, peste anumite lucruri... zău așa ! V-o jur. Mi-e milă de dumneavoastră. **LUISE** *(îi aruncă o privire pătrunzătoare)*: Oprește-te, domnule. Ești pe cale să-ți dorești ceva îngrozitor. **WURM** *(încercînd să-i sărute mîna)*: Să ne închipuim că acel „ceva" e mîna aceasta drăgălașă...De ce, dragă domnișoară? **LUISE** *(hotărît și pe un ton care înspăimîntă)*: Pentru că te-aș sugruma în noaptea nunții și apoi m-aș lăsa, cu dragă inimă, trasă pe roată. *(Vrea să plece, dar se întoarce repede.)* Am isprăvit acum, domnule? Îi este îngăduit porumbiței să zboare? **WURM**: Încă un fleac, domnișoară! Trebuie să mergeți cu mine și să jurați pe sfîntul agneț că veți recunoaște aceste rînduri ca scrise de bunăvoie. **LUISE**- Doamne! Dumnezeule! Trebuie să pecetluiești cu sigilul tău, uneltirile iadului?
(Wurm o trage după el.)

ACTUL AL PATRULEA

S C E N A 1

UA salon la președinte acasă. *Ferdinand von Walter*, cu o scrisoare deschisă în mână, intră ca o furtună pe ușă; pe altă ușă intră un *camerist*.

FERDINAND: Mareșalul n-a fost pe aici?

CAMERISTUL: Domnule maior, domnul președinte în-treabă de dumneavoastră.

FERDINAND: Mii de trăsnete! Eu întreb dacă n-a fost mareșalul pe aici.

CAMERISTUL: Excelența sa este sus la masa de joc.

FERDINAND; în numele iadului, excelența sa să poftească aici **1**

(Cameristul iese.)

S C E N A 2

FERDINAND (*singur, citește în grabă scrisoarea, stînd cînd nemișcat, cînd agitîndu-se furios*): E cu neputință! Cu neputință! Chipul acela îngeresc nu

ROI

poate ascunde o inimă atât de perfidă... Și totuși! Daci s-ar coborî toți îngerii și-ar sta chezași pentru nevinovăția ei... dacă s-ar aduna laolaltă cerul și pământul, creația și creatorul ei, și ar jura cu toții că e nevinovată... e totuși scris de mina ei... O înșelăciune nemaipomenită, monstruoasă, cum n-a văzut încă lumea!... De aceea se împotrivea cu atîta îndrjire să fugă!... De aceea ...O, dumnezeule! acum m-am trezit, acum mi s-au deslușit toate!... De aceea a renunțat, cu atîta eroism, la dragostea mea, și cît pe ce era să mă-nșele și pe mine cu prefăcutul ei chip îngeresc. (*Merge cu pași repezi prin cameră, apoi stă din nou locului pe gînduri.*) Să-mi pătrundă atât de adînc în suflet!... Să răspundă fiecărui simțămînt îndrăzneț, fiecărei tresăriri cît de sfioase, delicate, fiecărei clocotiri cîl de înflăcărate... să-mi înțeleagă sufletul din vibrația delicată, aproape de neperceput, a unui sunet... să știe eî prețuiește fiecare lacrimă de-a mea... să mă urmeze pe culmile prăpăstioase ale pasiunii, să mă întîmpine înainte de fiecare cădere amețitoare... Doamne! Doamne!... Și toate astea, să nu fie nimic altceva decît prefăcătorie... prefăcătorie? O, dacă minciuna poate îmbrăca atât de ușor haina adevărului, cum de nu s-a întîmplat să se strecoare, pînă acum, prin minciună, vreun diavol chiar și-n împărăția cerurilor? Cînd i-am descris cît de primejdioasă e iubirea noastră, cu cîtă convingătoare falsitate a pălit, perfida! Cu cîtă triumfătoare demnitate a doborît la pă-mînt ironia cinică a tatălui meu și doar, în clipa aceea, se simțea vinovată... Ce? N-a trecut ea pînă și prin încercarea cea mai grea, cu care se poate dovedi adevărul... prefăcuta a căzut leșinată. Ce grai să mai vorbești acum, suflete? Și cochetele leșină. Cu ce te vei mai apăra tu, nevinovăție... Și desfrîinatele leșină. Doar știa cît de mult înseamnă ea pentru mine. Mi-a văzut întreg sufletul. Cînd primul sărut mi-a îmbujorat obraji, inima mi s-a oglindit toată în ochi... Și ea n-a simțit oare nimic? A simțit poate numai că se poate bucura de dibăcia ei?... Și cînd, în nebunia fericirii mele, credeam că voi cuprinde, o dată cu ființa ei, cerul întreg, puneam în același timp frîu dorințelor mele celor mai năvalnice, în sufletul meu, nu mai aveam alt gînd decît veșnicia și pe ea... Dumnezeule ! Atunci n-a simțit nimic? N-a înțeles nimic altceva, decît că încercarea ei izbutise? Nimic altceva... decît că farmecele îi erau măgulite? Moarte și răzbunare! Nimic, decît doar că mă înșelase?

S C E N A 3 *Mareșalul*

curții și Ferdinand.

MAREȘALUL (*intră cu pași mărunți*): Ți-ai manifestat dorința, dragul meu...

FERDINAND (*mormăind pentru sine*): Cum i-aș mai frînge gîtul, ticălosul! (*Tăre.*) Domnule mareșal, scrisoarea asta trebuie să-ți fi căzut din buzunar, la paradă... și, din fericire, (*cu un rîs răutăcios*) eu am fost acela care am găsit-o.

MAREȘALUL: Dumneata?

FERDINAND-. Printr-o întîmplare hazlie. Înțelege-te, dacă poți, cu providența!

MAREȘALUL: Vai, cum m-am speriat!

FERDINAND: Citește! Citește! (*îndepărtîndu-se de mareșal.*) Chiar dacă nu sînt bun ca iubit, poate că mă pricep mai bine ca mijlocitor. (*În timp ce mareșalul citește, el se apropie de perete și ia două pistoale.*)

MAREȘALUL (*aruncă scrisoarea pe masași dă să plece*): Ei, drăcie!

FERDINAND (*fi aduce înapoi de braț*): Răbdare, dragă domnule mareșal. Mi se pare că ai aflat vești bune. «ni cer răsplata, pentru ceea ce am găsit. (*liaitita pistoalele.*)

MAREȘALUL (*se dă. îndărăt încremenit*): Fii înțelegător, scumpule.

FERDINAND (*cu voce puternică, înfricoșătoare*): Mai mult decît e nevoie, ca să trimit o secătură ca tine pe lumea cealaltă! (*li dă cu sila un pistol, scoțînd în același timp o batistă.*) Ține batista asta!... O am de la iubita mea.

MAREȘALUL: La o distanță de o batistă? Ai înnebunit? Ce-ți trece prin minte?

FERDINAND: Prinde capătul ăsta, îți spun! Altfel ai să ochești prost, lașule!... Cum tremură, fricosul! Ar trebui să-i mulțumești lui Dumnezeu, **lașule**, că îți intră și ție în sfîrșit ceva în cap. (*Mareșalul vrea s-o ia la sănătoasa.*) Încetîșor! Să-mie fie cu iertare. (*Trece înaintea lui și zăvo-răște ușa.*) **MAREȘALUL**: Aici în cameră, baroane? **FERDINAND**: Crezi că meriți să faci cineva un drum cu tine pînă la metereze?... Dimpotrivă, detunătura va fi cu atît mai puternică, și aceasta va fi primul răsunset pe' care îl vei trezi în lume... Ochește!

.MAREȘALUL (*își șterge fruntea*): Și vrei să-ți primejduiești astfel viața dumitale prețioasă — dumneata un tînăr cu atîtea speranțe de viitor?

FERDINAND: Ochește, îți spun. Nu mai am ce căuta pe lumea asta.

MAREȘALUL: În schimb eu am, prea stimat.

FERDINAND: Tă, caraghiosule? Cum, tu? Crezi că ai ce căuta, fiindcă slujești ca manta de vreme rea acolo unde nu se prea înghesuie oamenii adevărați? Fiindcă te lungești de șapte ori și te scurtezi de șapte ori într-o singură clipă, ca fluturile țintuit eu un ac? Fiindcă ții socoteala de eîte ori se duce într-un anumit loc stăpînul tău și fiindcă ești calul de bătaie al glumelor sale? Te voi purta și eu, la fel, cu mine, ca pe un animal rar; Ai să joci în urletele celor blestemați, ca o maimuță dresată, ai să faci sluj și aport, ai să înveselești cu scamatoriile tale de curtean pe cei condamnați la veșnică deznădejde.

MAREȘALUL: Orice porunciți, domnule! Tot ce vreți... Numai, lăsați la o parte pistoalele.

FERDINAND: Frumos mai arată amărîtul ăsta! Stă aici ca o ocară adusă celei de-a șasea zi a creațiunii! Ai zice că vreun editor din Tiibingen a încercat să imite creația însuflețită a atotputernicului!... Păcat numai, cu adevărat păcat, de dramul de creier care vegetează fără nici un folos în această căpățînă stearpă. Dramul ăsta ar fi ajutat maimuței să se transforme în om deplin, pe cînd așa nu este decît o simplă fărîmă de rațiune... Și cu ăsta să împart eu inima ei? Monstruos ! Absurd ! Cu un caraghios, care mai degrabă poate să dezvețe pe cineva de păcat, decît să-l ispitească.

MAREȘALUL: O! Mulțumescu-ți ție doamne! Începe să glumească.

FERDINAND: Să-1 las în plata domnului! Să aibă și el parte de îngăduință, care cruță omida! Întîlnin-du-1, îți vine să ridici din umeri și să admiri înțeleaptă orînduire a cerului, care pe unele făpturi le ospătează din drojdia vinului și cu toate resturile care pregătesc prînzul corbului pe furcile spinzurațiilor și ospățul curteanului în mocirla celor auguști... Pînă la urmă te minunezi de strașnica prevedere a proniei cerești, care a lăsat, pînă și în lumea spiritelor, păianjeni și vipere purtătoare de

venin... Dar *(în timp ce-l apucă din nou furia)* de floarea mea să nu se atingă gîngăniile, altfel le strivesc *(înșfăcîndu-l pe mareșal și zgîlțîndu-l fără milă)*, de nu se va alege nimic de ele.

MAREȘALUL *(oftînd încet)*: O, dumnezeule! De-aș scapi de aici! Să fiu la o mie de mile de aici, la Bicetre, Ungă Paris, numai nu împreună cu el!

FERDINAND: Ticălosule! Și dacă cumva nu mai e neprihănită? Ticălosule! dacă cumva te-ai înfruptat din ceea ce eu am adorat? *(Mai furios.)* Dacă te-ai desfătat acolo unde eu mă simțeam zeu? *(Deodată tace, apoi cu o voce amenințătoare.)* Atunci ar fi mai bine pentru tine, ticălosule, să te ascunzi în fundul iadului decît să înfrunți în ceruri mînia mea. Cît de departe ai mers **cu** fata? Mărturisește!

MAREȘALUL: Dă-mi drumul! Am să mărturisesc totul!

FERDINAND: o: să trăiești cu fata asta trebuie să fie mai fermecător decît să făurești cu altele visele cele mai minunate... Dacă ar vrea s-o pornească pe căi greșite, atunci ar fi în stare să nimicească sufletul și să prefacă virtutea în voluptate. *(Îndreptînd pistolul spre inima mareșalului.)* Cît de departe ai mers cu ea? Spune, sau trag!

MAREȘALUL: N-a fost nimic... Absolut nimic. Ai răbdare numai o clipă. Ai fost înșelat.

FERDINAND: Îmi mai amintești asta, nemernicule? ... Cît de departe ai mers? Mărturisește, sau te omor.

MAREȘALUL: *Mon dieu!* Dumnezeule! Spun totul... Dar ascultă-mă... Tatăl... propriul, adevăratul tată al...

FERDINAND *(mai furios)*: Ți-a aruncat fata în brațe? Și cît ai mers de departe cu ea? Mărturisește, sau te ucid!

MAREȘALUL: Ai înnebunit! Nu ascultî nimic! N-am văzut-o niciodată. N-o cunosc. Nu știu absolut nimic despre ea.

FERDINAND *(dîndu-se îndărăt)*: N-ai văzut-o? N-O cunoști? Nu știi nimic despre ea?... Luise este pierdută din cauza ta: și tu te lepezi de ea de trei ori într-o singură răsuflare? Piei, ticălos nerușinat! *(li dă o lovitură cu pistolul și-l împinge afară din cameră.)* Praful de pușcă n-a fost inventat pentru lepădături ca tine.

S C E N A 4

FERDINAND (*după o lungă tăcere, în cursul căreia fața lui oglindește un gând îngrozitor*): Pierdută! da, nefericita!... Pierdut și eu! **Și** tu! Da! Pe dumnezeu cel atotputernic! dacă sînt eu pierdut, ești și tu!... judecător al lumii! nu mi-o cere îndărăt! Luise e a mea. **Ți**-am lăsat o lume întreagă în schimbul ei, am renunțat la tot restul creației tale minunate. Lasă-mi-o mie... Judecător al lumii! Milioane de suflete suspină cerîndu-ți ajutorul... îndreaptă-ți într-acolo ochii îndurării... Judecător al lumii, lasă-mă pe mine singur! (*În timp ce-și împreună mîinile cu o expresie de groază*.) Oare să se lăcomească bogatul, atotputernicul creator, la un suflet care, pe deasupra, e și cel mai nenorocit din toate cîte le-a creat!... Fata e a mea. Eu, care eram odinioară dumnezeul ei, acum sînt demonul ei! (*Uilîndu-se țintă într-un colț, cu o expresie cumplită în priviri*.) Legat pentru veșnicie, împreună cu ea, de roata blestemului... cu ochii înfipti în ochii ei... cu părul zbîrlit alături de părul ei... și gemetele noastre înăbușite, contopite într-unui singur... și să-i spun din nou cuvinte duioase, și să-i cînt jurămintele ei... Doamne! Doamne! Această căsătorie te îngrozește... dar e pe veci! (*Vrea să plece în grabă. Intră președintele*.)

20*

307

S C E N A 5

Prețediniele și Ferdinand.

FERDINAND (*fdlndu-se îndărăt*): O!... Tata!

PREȘEDINTELE: Bine că ne întîlnim, fiule. Vin să-ți aduc o veste plăcută și care te va uimi, dragul meu. Vrei să stăm jos?

FERDINAND (*îl pricește țintă un timp*): Tată! (*Mergînspre el, foarte mișcat și luîndu-i mîna*.) Tată! (*Sărutîndu-i mîna, cade în genunchi în fața lui*.) O, tatăl meu!

PREȘEDINTELE: Ce-i cu tine, fiule? Ridică-te. Mîna îți arde, tremuri.

FERDINAND (*cu emoție violentă, pătimășă*): Iartă-mă că am fost nerecunoscător, tată! Sînt un nemernic! Nu mi-am dat seama de bunătatea ta! Aveai față de mine gîndurile cele mai părintești! **O!** aveai un suflet, care presimțea viitorul... acum e prea tîrziu... Iertare! Iertare! Dă-mi binecu-vîntarea, tată!

PREȘEDINTELE (*simulează o mutră nevinovată*): Ridică-te, fiule! Nu înțeleg ce vrei să spui.

FERDINAND: Această Miller, tată. **O**, tu cunoști o-mul... Furia dumitale a fost atunci atît de justificată, atît de nobilă, atît de caldă și părintească... Numai că înfierbîntarea ta de părinte a greșit drumul!... Această Miller...

PREȘEDINTELE: Nu mă chinui, fiule. Îmi blestem asprimea! Am venit să-ți cer iertare...

FERDINAND: Să-mi ceri mie iertare?... Blestemul să cadă asupra-mi! Împotrivirea dumitale a fost ade-vărata înțelepciune. Asprimea dumitale a fost milă cerească... Această Miller, tată...

PREȘEDINTELE: Este o fată nobilă, drăguță... Îmi retrag bănuiala mea pripită... Și-a dobîndit stima mea.

FERDINAND (*sare, iesindu-și din fire*): Ce? Și dumneata?... Tatăl Și dumneata?... Nu-i așa, tată, **o** făptură ca ea—nevinovăția însăși... Și este atît de omenește s-o iubești pe fata aceasta!

PREȘEDINTELE: Spune mai bine: E crimă să n-o iubești. •

FERDINAND: Nemaipomenit! Monstruos!... Și dumneata, care știi să pătrunzi, de obicei, atît de bine sufletele. Ba, mai mult, o priveai cu ochi plini de ură! Ipocrizie fără seamăn... Această Miller, tată...

PREȘEDINTELE: Este demnă să fie fata mea. Virtutea ei prețuiește cît noblețea, iar frumusețea ei este aur curat. Principiile mele se înclină în fața dragostei... A ta să fie!

FERDINAND (*fuge din cameră agitat*): Asta mai trebuia!... Adio, tată! (*lese.*)

PREȘEDINTELE (*mergînd după el*): Stai! Stai! Unde fugi? (*lese.*)

S C E N A 6

**Un salon splendid la lady Milford acasă. Lady
Milford și Sophie intră.**

LADY: Așadar, ai văzut-o? O să vină?

SOPHIE: Într-o clipă. Era încă în rochie de casă și se grăbea să se schimbe.

LADY: Nu-mi vorbi nimic despre ea... taci... tremur ca o răufăcătoare, când mă gândesc că am s-o văd pe fericita ale cărei simțăminte seamănă atât de înspăimântător cu ale mele... Și cum a primit invitația?

SOPHIE: Părea uluită; a căzut pe gânduri, m-a privit cu ochi mari și a tăcut. Mă pregătisem să-i ascult scuzele, când, cu o privire care m-a mirat foarte mult, mi-a răspuns așa: „Stăpîna dumitale îmi poruncește să fac tocmai ceea ce voiam eu să-i cer maiie”.

LADY (barte nelineștită): Lasă-mă, Sophie. Compătimește-mă. Dacă nu este decît o femeie obișnuită, trebuie să roșesc, iar dacă este mai mult decît atît, nu-mi rămîne altceva decît să-mi pierd curajul.

SOPHIE: Dar, milady... Nu aceasta e starea sufletească cu care se primește o rivală. Nu uitați cine sînteți. Chemați în ajutor originea voastră, rangul, puterea voastră. Ar trebui ca, alături de înfățișarea voastră mîndră, să stea o inimă și mai mîndră.

LADY (distrată): Ce tot sporovăiești acolo, prostufo?

SOPHIE (răutăcios): Sau poate să fie oare simplă întâmplare că tocmai astăzi strălucesc pe dumnea-voastră cele mai prețioase briliante? Să fie oare întâmplare, că tocmai astăzi v-ați îmbrăcat cu rochia cea mai elegantă... că anticamera mișună azi de ofițeri de gardă și de paji și c-o așteptați pe fata de burghez în salonul princiar al palatului vostru?

LADY (umbînd de colo pînă colo, plină de amărăciune): La naiba! Nu pot suferi ca femeile să aibă ochi atît de pătrunzători pentru slăbiciunile altor femei!... Dar cît de jos, cît de jos trebuie să fi căzut, pentru ca- o ființă ca ea să-mi citească în suflet.

UN CAMERIST (intră): Mamzel Miller!...

LADY (către Sophie): Pleacă! Depărtează-te! (Amenințător, întrucît aceasta șovăie.) Pleacă! Îți poruncesc! (Sophie pleacă. Lady dă ocol o dată salo-nului.) Bine! M-am înfierbîntat. Sînt așa cum doream. (Către camerist.) Mamzel poate să intre.

(Cameristul iese. Ea se trîntește pe canapea, cu un aer distins și nepăsător.)

S C E N A 7

Luise Miller intră timidă și se oprește la mare distanță de **lady Milford**, care s-a întors cu spatele și o observă cu atenție în oglinda din față. După o pauză.

LUISE: Stimată doamnă, aștept ordinele dumneavoastră.

LADY (se întoarce cu fața către Luise și dă numai din cap, rece și rezervat): Aa! ești aici?... Fără îndoială, domnișoară... domnișoara... cum îți spune?

LUISE (oarecum jignită): Tatăl meu se numește Miller și domnia-voastră ați trimis după fata lui.

LADY: Așa e! Așa e! Mi-aduc aminte... sărmana fiică a vioristului, despre care era vorba deunăzi. (După o pauză, pentru sine.) Foarte interesantă, totuși nu chiar o frumusețe... (Tare, către Luise.) Apropie-te, copila mea! (Din nou pentru sine.) Ochi care sînt obișnuiți să plîngă... Cît de mult îmi plac ochii aceștia! (Din nou tare.) Mai a-proape... mai aproape... iubită copilă, am impresia că ți-e teamă de mine.

LUISE (de sus, cu un ton hotărît): Nu, milady. Disprețuiesc părerea lumii.

LADY (pentru sine): Ia te uită!... chiar și această încăpățînire o are de la el. (Tare.) Mi s-a vorbit de dumneata, domnișoară. Se pare că ai învățat cîte ceva și că știi să te porți... Ia, să vedem. Vreau să cred tot ce mi s-a spus... și n-aș vrea, pentru nimic în lume, să-mi închipui că protectorul care te-a recomandat cu atîta căldură, m-a mințit.

LUISE: Cu toate acestea nu cunosc pe nimeni, milady, care și-ar fi putut da osteneala să-mi caute o protectoare.

LADY (întepat): Osteneală pentru protejată, sau pentru protectoare?

LUISE: Nu înțeleg, stimată doamnă.

LADY: Mai multă perfidie decît s-ar putea bănuî sub această înfățișare nevinovată. Te numești Luise?

Și cîți ani ai, dacă-mi dai voie să te întreb? **LUISE:** Șaisprezece.

LADY (se ridică repede): Acum înțeleg. Șaisprezece ani! Prima zvîcnire a pasiunii. Primul sunet argintiu

face să vibreze coardele unui clavier încă neatins... Nimic nu poate fi mai ademenitor... la loc; îți vreau binele, fată dragă... Și el iubește pentru prima oară... Și e oare de mirare că razele acelorași zori se întâlnesc? (*Foarte prietenoasă și luînd-o de mîna.*) Rămîne cum am hotărît, vreau să-ți făuresc fericirea, draga mea... Nimic altceva, nimic altceva decît o dulce visare vremelnică. (*Bălîni-o pe obraji.*) Sophie, camerista mea se mărită. Tu ai să-i iei locul... Șaisprezece ani! Nu poate să țină mult!

LUISE (*îi sărută respectuos mîna*): Vă mulțumesc pentru această favoare, milady, ca și cum aș primi-o.

LADY (*schimbînd tonul și înfuriînduse*): Ia te uită, nobila doamnă! De obicei fetele de seama dumitale se socotesc fericite, cînd își găsesc un stăpîn... Ce ai de gînd să faci, drăguța mea? Sînt cumva degetele astea prea delicate pentru muncă? Oare obrăjorii ăștia frumusei te fac atît de trufașă? **LUISE**: Chipul meu, stimată doamnă, îmi aparține

tot atît de puțin ca și originea mea. **LADY**: Ori poate crezi că o să dureze o veșnicie? Sărmană făptură, cine ți-a vîrît asta în cap... fie el cine o fi... v-a tras pe sfoară pe amîndoi. Obrajii ăștia nu sînt poleiți cu aur. Ceea ce îți arată oglinda drept aur masiv și etern nu este decît o pojghiță subțire, care mai curînd sau mai tîrziu se va lua pe degetele adoratorului tău... . Ce-o să ne facem atunci?

LUISE: Să-1 compătimim pe adoratorul care a cumpărat un diamant, numai pentru că era montat în aur!

LADY (*ca și cum riă i-ar fi auzit răspunsul*): O fată de vîrsta ta are întotdeauna două oglinzi în fața ei, pe cea adevărată și pe adoratorul ei... Bunăvoința unuia înfrumusețează sinceritatea brutală a celeilalte. Una arată o ciupitură de vărsat. „Nici vorbă de așa ceva — spune celălalt — este doar o gropiță grațioasă.” Voi, copii prostuți, credeți ce vă arată oglinda, numai în măsura în care se potrivește cu spusele adoratorului și tot alergați de la una la cealaltă, pînă cînd nu mai știți ce v-a spus fiecare... De ce mă privești așa mirată?

LUISE: Iertați-mă stimată doamnă... Eram gata să deplîng acest minunat și strălucitor rubin, care nu trebuie să afle că stăpîna lui predică cu atîta asprime împotriva vanității.

LADY (*roșind*): Nu schimba vorba! Ce altceva decît speranțele pe care ți le dă înfățișarea ta ar putea

să te împiedice să primești o situație, ca aceea de care ți-am vorbit, singura în care poți deprinde purtări alese, în care poți cunoaște lumea — singura care te poate dezvălui de prejudecățile burgheze.

LUISE: Și de inocența mea burgheză, milady?

LADY: Naivă obiecție! Nici cel mai nerușinat ticălos nu îndrăznește să ne propună un lucru jignitor, dacă nu-l încurajăm noi înșine. Arată-te așa cum ești. Poartă-te cu cinste și demnitate și voi fi chezașă că tinerețea ta este în stare să înfrunte orice ispită.

LUISE: Ingăduiți-mi, stimată doamnă, să îndrăznesc a sta la îndoaială în privința asta. Palatele anumitor doamne sînt adeseori lăcașul celor mai desfrîinate petreceri. Cine ar crede că fata bietului viorist e în stare de eroism... de eroismul de a se arunca în mijlocul molimei, deși se înfioară la gînxhil că s-ar putea molipsi? Cine și-ar putea închipui, fie chiar numai în vis, că lady Milford ține neconținut alături de ea' un scorpion al propriei sale conștiințe, că risipește o mulțime de bani, doar pentru satisfacția de a se putea îmbujora de rușine în fiecare clipă? Vorbesc deschis, doamna... Ar fi o plăcere pentru dumneavoastră prezența mea, în clipa în care ați porni în întîm-pinarea vreunei plăceri? Ați fi în stare s-o înfrunțați la întoarcere?... O, mai bine lăsați să ne despartă o lume întreagă... lăsați să curgă mări între noi... Luați seama milady, pot veni ore de trezire, clipe de oboseală... viermii remușcării pot să vă roadă inima și atunci... ce chin pentru dumneavoastră să citiți pe fața servitoarei voastre liniștea senină cu care inocența obișnuiește să răsplătească inimile curate. *(Se dă un pas înapoi.)* Încă o dată, doamnă, vă rog să mă iertați.

LADY *(mergînd de colo pînă colo foarte agitată):* Îmi vine greu să-mi spună asta mie! Și cu atît mai mult cu cît are dreptate. *(Apropiindu-se de Luise și privind-o fix în ochi.)* Copila mea, n-ai să mă poți înșela. Simplele păreri nu pledează atît de călduros. Aceste maxime ascund un interes mai puternic, care te face să-ți pară atît de odios serviciul la mine... care îți înfierbîntă vorba, și pe care *(amenințător)* trebuie să-l aflu.

LUISE *(calmă și cu noblețe):* Și dacă l-ați afla? Și dacă, printr-o lovitură disprețuitoare de picior, ați trezi vietatea neînsemnată, pe care creatorul a mai

înzestrat-o, pentru apărarea ei, și cu un ac?... Nu mă tem de răzbunarea voastră, lady... Biata păcătoasă, așezată pe butucul blestemat al călăului, își bate joc de pieirea lumii. Durerea mea e atât de mare, încît nici măcar sinceritatea n-o mai poate spori. *(După o pauză, inarte serioasă.)* Vreți să mă smulgeți din țărîna obîrșiei mele. Nu vreau să aflu cauzele acestei bunăvoințe ciudate. Vreau numai să întreb ce-ar putea-o determina pe milady să mă creadă o proastă, care roșește de originea ei. Ce-o îndreptățește să-și închipuie că-mi poate făuri fericirea fără să știe mai întîi dacă vreau să primesc această fericire din mîinile ei?... Am renunțat la veșnica năzuință de-a cunoaște bucuriile lumii. I-am iertat norocului graba lui... de ce-mi aduceți aminte din nou de această grabă... Dacă însăși divinitatea își ascunde strălucirea de privirea muritorilor, pentru ca nici cel mai înalt dintre serafimi să n-o pizmuiască... de ce vor oamenii să se arate în același timp și cruzi și îndurători?... Cum se face milady, că fericirea voastră, atât de lăudată, cerșește mizeriei invidie și admirație? Fericirea voastră simte atât de nebunește nevoia de-a privi deznădejdea mea?... Oh! lăsați-mă mai bine să fiu oarbă, ca să mă împac cu soarta mea atât de crudă... Și gîngania se simte nespus de fericită în stropul ei de apă, de parcă s-ar afla într-o împărăție a cerurilor, dar aceasta numai pînă în clipa în care află despre oceanul pe care saltă navele și balenele... Vreți să mă știți fericită? *(După o pauză, apropiindu-se brusc de lady și întrebînd-o pe neașteptate.)* Oare dumneavoastră sînteți fericită, milady? *(Aceasta se îndepărtează repede, uimită, dar Luise o urmează și-i pune mîna la inimă.)* Inima voastră e și ea părtașă la veselia care vă înconjoară? Și dacă în clipa asta ar trebui să schimbăm rolurile, să schimbăm o inimă cu alta și o soartă cu alta... și dacă v-aș întreba, în nevinovăția mea copilărescă... dacă v-aș întreba, să-mi spuneți cu mîna pe conștiință... v-aș întreba ca pe mama mea... m-ați sfătui oare să fac schimbul?

LADY *(adina mișcată, aruncîndu-se pe canapea):* De necrezut! De neînțeles! Nu, fetițo! Nu! Această măiet ie nu e născocită de tine și e prea pătrunsă de suflu tineresc pentru ca s-o fi putut învăța de la

un tată. Să nu mă minți. Deslușesc aici învățătura altuia...

LUISE (*pricind-o țintă și pătrunzător în ochi*): E de miare, milady, că abia acum vă trece prin minte acest altul, când adineauri vă gîndeați la o situație pentru mine.

LADY (*sare în sus*): Peste puterile mele! Ei bine! Fiindcă tot n-o scot la capăt cu tine! îl cunosc... Știu totul... știu mai multe decît aș vrea să știu. (*Se oprește brusc, apoi cu o violență care crește încetul cu încetul pînă la furie.*) Dar îndrăznește, nefericite. Îndrăznește să-1 măi iubești încă, să mai fii iubită de el... Ce spun?... Îndrăznește doar să te mai gîndești la el, sau ca el să-ți închine vreun gînd... Sînt puternică, nefericite, cumplită... ți-o jur! Vei fi pierdută!

LUISE (*cu hotărîrc*): Fără scăpare, milady, de îndată ce l-ați sili să vă iubească.

LADY: Te-nțeleg... dar n-am nevoie să mă iubească. Voi înfrînge această pasiune înjositoare, am să-mi înfrînez inima și am s-o distrug pe a ta... Am să arunc între voi stînci și prăpăstii, am să străbat cerul vostru, ca o furie: numele meu vă va înspăimînta clipele de dragoste, așa cum un strigoi îi înspăimîntă pe răufăcători; vreau ca frumusețea tă tînară și înfloritoare să se ofilească, să ajungă ca o mumie, sub îmbrățișările lui... Nu va fi al meu... dar nici al tău nu va fi... să știi, nefe-ricito! E și asta o fericire, să poți distruge fericirea cuiva.

LUISE: O fericire, pe care nu v-o îngăduiți prea des, milady. Nu' vă defăimați propria inimă. Nu vă cred în stare să prefaceți amenințările în fapte. „Nu sînteți capabilă să chinuiți o ființă care nu

v-a făcut alt .rău decît ca a avut simțăminte asemănătoare cu ale voastre... Dar vă iubesc pentru această izbucnire, milady.

LADY (*care între timp s-a recules*): Unde sînt? Ce-i cu mine? Ce-am lăsat să se vadă? Și cui*-am îngăduit să vadă?... O, Luise, suflet nobil, mare, divin. Iartă-mi furia. N-am să-ți clintesc nici un fir de păr, copila mea. Dorește! Cere! Am să te port pe brațe, am să fiu prietena ta, sora ta... Ești săracă... Uite... (*Scoțîndu-și cîteva briliante.*) Am să vînd bijuteriile astea... am să-mi vînd rochiile, caii și trăsura...Totul să fie'al tău, dar renunță la el!

LUISE (*dîndu-se îndărăt cu uimire; pentru sine*): Își bate joc de o deznădăjduită, sau cu adevărat nu e

părtașă la această mîrșăvie?... A! Atunci aș mai putea încă să par o eroină și să fac din neputința mea un merit. *(Stă o clipă pe gînduri, apoi se apropie de lady, îi apucă mîna și o privește țință și semnificativ.)* Luați-1, milady!... Renunț de bunăvoie la bărbatul care a fost smuls cu căngile iadului din inima mea însîngerată... Poate că nici nu știți, milady, dar ați împiedicat fericirea a doi îndrăgostiți, ați smuls una de lîngă alta două inimi pe care dumnezeu le unise; ați nimicit o ființă la care el ținea, ca și la dumneavoastră ; o ființă pe care atotputernicul o crease pentru a fi fericită, ca și dumneavoastră; o ființă care-1 adora întocmai ca și dumneavoastră și care nu-1 va mai adora de-acum înainte... lady! Ultima zvîrcolire a gîzei strivite cere atotștiutorului răzbunare... și el nu va rămîne nepăsător, cînd sînt ucise sufletele ocrotite de mîinile lui! Acum este al vostru. Îl puteți lua, milady! Alergați în brațele lui! Tîrîți-1 înaintea altarului... Dar nu uitați că în sărutul vostru nupțial se va strecura spectrul unei sinucigașe... Dumnezeu va fi îndurător... Nu găsesc altă scăpare! *(Fuge afară.)* **S C E N A 8**

LADY MLLFOFD *(singură, stă consternată fi mîniată, cu privirea ațintită asupra ușii pe care a fugit Luise Miller; în cele din urmă se trezește din uimire):* Ce-a fost asta? Ce s-a întîmplat? Ce-a spus săimana fată?... Și acum, încă, o dumnezeule, îmi sfîșie urechea cuvintele îngrozitoare care mă condamnă: „Îl puteți lua, milady!”... Pe cine, ființă nefericită!? Pe cel care-mi va fi dăruit de horcăitul tău din clipa morții... moștenire îngrozitoare, darul desperării tale! Dumnezeule! Dumnezeule ! Atît de tare am decăzut?... Atît de repede m-am prăbușit din înălțimea mîndriei mele, încît aștept, înfometată, fărîmiturile pe care mi le va arunca mîrinimia unei cerșetoare, în ultimele clipe de agonie?... „Îl puteți lua, milady!” Și avea un ton, și mi-a aruncat o privire cînd a spus-o!... Ah! Emilie! Pentru asta ai trecut peste limitele ce-ți erau îngăduite ca femeie? Era nevoie să pui pentru asta în joc splendidul nume de englezoaică, pentru ca pomposul edificiu al gloriei tale să se prăbușească în fața virtuții superioare a unei fete de burghez care a fost părăsită?... Nu, orgolioasă nefericită! Nu!... Emilie Milford poate să roșească... dar să fie umilită? Asta niciodată. Și eu am tăria să renunț. *(Mer-gînd cu*

pași maiesluoși de colo pînă colo.) Ascun-de-te acum, femeie slabă, care suferi!... Pieriți, vise de iubire, duioase, aurii... Mărinimia să-mi fie acum singura călăuză!... Acești doi îndrăgostiți vor fi pierduți, sau dacă nu, Milford **va** trebui să-și înfrîngă dorința și să dispară din inima prințului! *(După o pauză, cu vioiciune.)* S-a făcut... A fost înlăturată îngrozitoarea piedică!... toate legăturile între mine și duce au fost rupte, mi-am smuls din inimă dragostea aceasta pătimașă!... Mă refugiez în brațele tale virtute!... Primește-o pe Emilie, fiica ta plină de căință... Ah! Cît de bine mă¹ simt! Cît de liniștită, cît de înălțată mă simt deodată!... Maiestuoasă ca un soare care apune, vreau să cobor astăzi de pe culmea mării mele, splendoarea-mi să piară odată cu dragostea mea, nimic altceva să nu mă urmeze în acest mîndru surghiun, decît inima. *(Ducîndu-se hotărîtă la măsura de scris.)* Și voi face acest lucru fără întîrziere... Chiar în clipa aceasta, ca nu cumva farmecul celui drag să reînvie lupta sîngeroasă din inima mea. *(Se așază și începe să scrie.)*

S C E N A 9

Lady, un camerist, Sophie, apoi maresalul curții la urmă un servilor.

CAMERISTUL: Maresalul curții, von Kalb, așteaptă în anticameră cu o comunicare din partea ducelui.

LADY *(în dîrdora scrisului):* O să fie buimăcit, caraghiosul de duce! Desigur! Ideea este destul de năstrușnică, pentru a face țeasta-i serenissimă să plesnească!... Lingușitorii curteni vor fi cuprinși de amețeală... întreaga țară o să fiarbă...

CAMERISTUL și SOPHIE: Maresalul curții, milady...

LADY *(se întoarce spre ei):* Cine? Ce?... Cu atît mai bine! Aceste creaturi sînt făcute anume pentru a purta samarul. Să fie binevenit!

CAMERISTUL *(lese).*

SOPHIE *(apropiîndu-se îngrijorată):* Dacă nu mi-ar fi teamă, milady, că sînt indiscretă... *(Lady scrie mai departe, Infierbîntată.)* Tînăra Miller a trecut în goană prin anticameră, ca ieșită din minți... V-ați aprins la față? Vorbiți singură. *(Lady continuă să scrie.)* Mă îngrozesc. Ce s-o fi întîmplat?

MAREȘALUL (*intră, face mii de plecăciuni în spatele ladyei Milfordși, întrucît ea nu-l observă, se apropie, se oprește îndărătul fotoliului, încearcă să-i apuce poala rochiei și depune un sărut pe marginea ei; a-poi în șoaptă, timid*): Alteța sa serenissimă...

LADY (*presărînd nisip pe scrisoare, apoi în timp ce-o citește în fugă*): Mă va acuza de cea mai neagră ingratură... Eram o ființă părăsită. M-a scos din mizerie... din mizerie?... îngrozitor schimb... încheie-ți socotelile, seducătorule! Dogoarea rușinii mele veșnice ți le plătește cu dobîndă cămătărească.

MAREȘALUL (*după ce s-a învîrît zadarnic în jurul ladyei Milford*): Milady pare că este distraite... Va trebui să-mi iau singur îndrăzneala. (*Foarte tare.*) Alteța sa serenissimă mă trimite s-o întreb pe milady, dacă astă-seară se va juca Vaux-hall sau o comedie germană?

LADY (*se scoală rîzînd*): Una din două, îngerul meu... Între timp prezintă-i la desert, ducelui dimitale, această scrisoare. (*Către Sophie.*) Tu, Sophie, poruncește să se înhame caii la trăsura și adună toți oamenii în salonul acesta...

SOPHIE (*pleacă consternată*): O, dumnezeule, ce presimțirii! Ce-o să se mai întîmple?

MAREȘALUL: Sînteți eșofală, distinsă doamnă?

LADY: Cu atît mai sincere vor fi rîndurile mele... Ura! Domnule mareșal! Rămîne loc vacant, clipă prielnică pentru mijlocitori. (*Mareșalul aruncă o privire nehotărîtă asupra scrisorii.*) Citește, citește!... doresc să cunoscă conținutul scrisorii nu numai ducele.

MAREȘALUL (*citește; între timp servitorii casei se adună în fund*): „Prea stimate domn! Nu mai pot fi legată printr-o înțelegere, pe care dumneata ai rupt-o în mod atît de ușuratic. Iubirea mea era condiționată de fericirea țării dimitale. Trei ani a durat înșelătoria. Mi-a căzut vâlul de pe

ochi. Urăsc dovezile de înaltă bunăvoință, din care picură lacrimile supușilor... Dăruți-vă dragostea, pe care eu n-o mai pot împărtăși, țării voastre, care plînge, și învățați de la o străină ce înseamnă mila pentru poporul vostru german. Într-o oră voi fi dincolo de frontieră. J o h a n n a N o r f o l k ”

TOȚI SERVITORII (*murmură uluiți*): Dincolo de frontieră?

MAREȘALUL (*pune scrisoarea speriat pe masă*). Fe-rească dumnezeu, buna și distinsa mea doamnă! Ar însemna că celui care va duce această scrisoare i s-a urît cu viața, tot astfel ca și celui care a scris-o.

LADY: Asta ți-e grija, neprețuitu-le!... Din păcate știu că tu și cei de teapa ta vă sufocați, atunci când vă faceți rugăciunea de seară, numai gîndin-du-vă la ce au făcut alții!... Sfatul meu ar fi să puneți scrisoarea într-o plăcintă de iepure, și astfel alteța sa serenissimă va găsi în farfurie...

MAREȘALUL: *Cielu!* Ce îndrăzneală! Mai chibzuiți, mai gîndiți-vă, ce dizgrație vă așteaptă, lady!

LADY (*se întoarce către servilorimea adunată și rostește cele ce urmează, cu cea mai adîncă emoție*): Sînteți uluiți, oameni buni, și așteptați plini de teamă dezlegarea enigmei?... Veniți mai aproape, dragii mei!... Mi-ați slujit cu credință și din inimă, ați privit mai des în ochii mei decît în punga mea; dorința voastră cea mai arzătoare a fost ascultarea, și mîndria voastră... semnul recunoștinței mele!... Gîndul că mi-ați slujit cu credință trebuie să fie legat totodată și de amintirea umilinței mele! Tristă soartă, care a vrut ca cele mai negre zile ale mele să fie totodată și cele mai fericite zile ale voastre! (*Cu lacrimi în ochi.*) Vă dau drumul, dragii mei... Lady Milford numai există și Johanna de Norfolk este prea săracă pentru a vă plăti ce vă datorează... Vistiernicul meu vă va împărți ce se mai găsește în caseta mea... Palatul acesta îi rămîne prințului. Cel mai sărac dintre voi va pleca totuși mai bogat de-aici decît stăpîna voastră. (*Le întinde mîinile pe care le sîrută toți pe rînd, cu pasiune.*) Vă înțeleg, dragii mei... Rămîneti cu bine! Rămîneți pentru totdeauna cu bine. (*Își stăpînește emoția, care a cuprins-o.*) Aud că trage trăsura la scară. (*Se smulge, vrea să iasă, mareșalul se repede înaintea ei.*) Ființă nenorocită, tot mai ești aici?

MAREȘALUL (*care a privit în acest timp biletul cu o figură descompusă*): Și biletul să-l dau alteței sale princiare, chiar în augustele sale mîini?

LADY: Da, nefericite! In augustele sale mîini și să' spui augustelor sale urechi că, întrucît nu mă pot duce

---

¹ Cerule! (In limba franceza în original) (n. r.). 21 — Schiller —
Teatru. v>l. I 321

la Loretto², desculță, am să muncesc cu ziua,
pentru a mă spăla de rușinea de a fi fost stăpîna
lui. *(Iese în grabă. Ceilalți se împrăștie foarte
emoționați.)*

---

2 Oraș din Italia, restit pentru pelerinajele făcute la biserica
Madonei fn. r.).

ACTUL AL CINCILEA

S C E N A 1

O cameră îi Miller acasă. Amurg. *Luise* șade mut nemișcată în colțul cel mai întunecat al camerei, cu capul lăsat pe braț. După o pauză lungă și apăsătoare, intră *Miller* cu un felinar, cercetează cu teamă încăperea fără să observe pe *Luise*, apoi își pune pălăria pe masă și lasă felinarul din mână.

MILLER: Nici aici nu e, nici aici. Am cutreierat toate străzile, am fost pe la toți cunoscuții, am întrebat la toate porțile orașului. Copila mea n-a fost văzută nicăieri! *(După o scurtă pauză.)* Răbdare, biet tată nenorocit! Așteaptă pînă se va lumina de ziuă. Poate îți vei vedea atunci odorul ieșind deasupra apei... Doamne! Doamne! Am îndumnezeit-o oare prea mult pe copila aceasta?... Pedepsa e prea aspră! Ceresc părinte, aspră! Nu vreau să cîrtesc, ceresc părinte, dar e nespun de grea pedeapsa. *(Se prăbușește, copleșit de durere, pe un scaun.)*

LUISE *(din colțul ei):* Așa e bine, sărmane bătrîn!

învățî-te din vreme să renunți!

MILLER (*sere de pe scaun*): Aici ești, copila mea? Tu ești?
Dar de ce stai singură și pe-ntunerice?

LUISE: Totuși nu sînt singură. Cînd se face întunerice în jurul meu, atunci se ivesc cei mai plăcuți oaspeți.

MILLER: Domnul să te aibă în paza lui! Dar numai mustrarea de conștiință se împacă bine cu bufnițele. Păcatele și spiritele rele se tem de lumină.

LUISE: Și veșnicia, tată, care vorbește de-a dreptul sufletului!

MILLER: Copilă! Copilă! Ce vorbe sînt astea?

LUISE (*se ridică și înaintează*): Am dus o luptă grea. Tu știi, tată. Domnul mi-a dat putere. Lupta s-a sfîrșit. Tată, se spune despre noi femeile că sîntem slabe și gingașe. Să nu mai crezi una ca asta! Ne cutremurăm în fața unui păianjen, dar fantoma întunecoasă a morții o strîngem în brațe, glumind. Asta s-o știi de la mine, tată. Luise a duminică e veselă.

MILLER: Ascultă, fiica mea! Aș fi vrut să plîngi cu hohote. Aș fi fost fericit.

LUISE.- Ah! Cît aș vrea să-1 păcălesc, tată! Cît de mult vreau să-1 înșel pe tiran! Dragostea e mai și-reată decît răutatea, și mai îndrăzneată... Asta n-a știut-o bărbatul născut într-o zodie nenorocoasă. O! ce vicleni sînt, cîtă vreme nu-și pierd capul; dar de îndată ce li se aprinde inima, se prostesc nelegiuirii... A crezut oare că-și va putea pecetlui înșelăciunea cu un jurămînt? Jurămintele, tată, îi leagă într-adevăr pe cei vii, dar, în clipa morții, se desface chiar și legătura de fier a sfințelor taine. Ferdinand o să vadă cine a fost Luise a lui. Vrei dumneata să ai grijă de scrisoarea asta, tată? Vrei să fii atît de bun?

MILLER: Adresată cui, fiica mea?

LUISE: Ciudată întrebare! Infinitul și inima mea, amîndouă laolaltă, sînt prea mici, pentru a cuprinde un singur gînd pentru el... Cui oare aș putea să-i scriu? **MILLER** (*nelineștit*): Ascultă, Luise! Eu rup pecetile scrisorii.

LUISE: Cum vrei, tată!... dar asta nu te va lămuri. Literele zac înșirate pe hîrtie, ca niște cadavre reci și prind viață numai pentru ochii dragostei.

MILLER (*citește*): „Ești trădat, Ferdinand!... O mi-șelie fără seamăn a frînt legătura inimilor noastre, iar un jurămînt groaznic mi-a legat limba. Tatăl tău a pus iscoade pretutindeni. Totuși, iubitele, dacă ai curaj, cunosc un al treilea loc, unde nici un jurămînt nu te mai leagă și unde nu poate pătrunde nici un spion.” (*Miller tace și-o privește cu gravitate drept în ochi.*)

LUISE: De ce mă privești astfel? Citește pînă la capăt.

MILLER: „Dar trebuie să ai destul curaj, ca să mergi pe o uliță întunecoasă, unde nu vei avea altă lumină decât pe Luise a ta și pe Dumnezeu... Trebuie să fii înșuflețit numai de dragoste, când vei veni, să lași în urmă toate speranțele și dorințele tale clocotitoare; n-ai nevoie decât de inima ta. Dacă primești, atunci pornește la drum când clopotul din turnul Carmelitelor va bate a douăsprezecea lovitură! Dacă ți-e teamă... să nu mai vorbești niciodată de bărbăția ta, căci o fată s-a dovedit mai tare.” (*Miller lasă scrisoarea din mină, privește drept înaintea lui și îndurerat; în cele din urmă se întoarce către Luise și-o întreabă cu voce stinsă și frântă.*) Și care este acest al treilea loc, fata mea?

LUISE: Nu-l cunoști? într-adevăr, nu-l cunoști, tată? ...Ciudat! Acest loc e descris în așa fel, încât poate fi găsit. Ferdinand îl va găsi.

MILLER: Hm! Vorbește lămurit!

LUISE: în această clipă nu găsesc nici un nume frumos pentru el. Nu trebuie să te sperii, tată, dacă îți voi da unul urât. Acest loc... Ah, de ce nu i-a găsit dragostea un nume! L-ar fi găsit pe cel mai frumos. Locul al treilea, dragă tată... dar să mă lași să vorbesc pînă la capăt... locul al treilea este mormântul.

MILLER (*se îndreaptă spre un fotoliu, clătînindu-se*): Doamne, dumnezeule!

LUISE (*se apropie de el și îl sprijină*): Nu, tată! Aceștia-s doar flori de groază pe care îi trezește acest cuvânt. Alungă-i, și în fața privirilor tale îți va apare un pat nupțial peste care dimineața își așterne covorul său de aur, iar primăverile își întind ghirlandele lor multicolore. Numai un păcătos a putut să insulte moartea cu bocetele lui, înfățișînd-o ca pe un schelet; moartea este un tînăr senin și binevoitor, strălucitor, așa cum este zăgăzuit zeul dragostei, dar nu atît de șiret... un geniu tăcut și îndatoritor, care oferă brațul sufletului, acestui pelerin istovit, pentru a-l trece peste prăpastia timpului, și apoi, deschizîndu-i castelul de basm al splendorii eterne, îl salută prietenos și dispare.

MILLER: Ce ai de gînd, fata mea? Vrei să-ți iei viața? **LUISE:** Nu vorbi astfel, tată. Este oare un păcat să părăsesc o lume care nu vrea să mă primească și să mă grăbesc spre un loc pe care tot nu-l voi putea ocoli?

MILLER: Sinuciderea, copila mea, este lucrul cel mai îngrozitor!... Singurul de care nu te mai poți căi, pentru că moartea se confundă cu însăși crima.

LUISE (*se oprește împietrită*): îngrozitor!... Dar n-o să se petreacă chiar atît de repede. Vreau să mă arunc în rîu, tată, și, în timp ce mă voi cufunda, am să implor mila atotputernicului.

MILLER: Asta înseamnă că vrei să te căiești de furtul săvârșit, îndată ce știi că lucrul furat a fost pus la adăpost. Copila mea! Copila mea! la seama să nu-ți bați joc de Dumnezeu, tocmai atunci când ai mai multă nevoie de El. O! rău ai ajuns! Ai încetat să te mai rogi, și milostivul nu-și mai întinde mâna ocrotitoare asupra-ți.

LUISE: A iubi este oare un sacrilegiu, tată?

MILLER: Dacă îl iubești pe Dumnezeu, nu vei iubi niciodată pe altcineva pînă la sacrilegiu... M-ai gîrbovit, draga mea, m-ai adus aproape de mor-mînt... Nu vreau totuși să-ți fac inima și mai grea... Am spus adineauri ceva, fiica mea. Credeam că sînt singur. M-ai auzit: de ce aș mai păstra taina? Tu ai fost idolul meu. Ascultă. Luise, dacă mai este loc în inima ta pentru dragostea tatălui tău... Ai fost totul pentru mine! Și tu nu mai risipești acum doar ce-i al tău. Iar mie unul nu-mi va folosi la nimic. Vezi, părul meu începe să încărunțească. Încetul cu încetul, vine vremea cînd noi, părinții, începem să ne bucurăm de roadele celor sădite în inimile copiilor noștri. Oare tu, Luise, îmi vei înșela nădejtile? Vrei oare să fugi, luînd cu tine toată averea și bunurile tatălui tău?

LUISE (*îi sărută mîna cu cea mai vie emoție*): Nu, tată! Mă despart de lume știind cît de datoare Ți sînt și te voi răsplăti însutit în viața veșnică.

MILLER: la seama să nu greșești socotelile, copila mea! (*Foarte grav și solemn.*) Oare ne vom mai întîlni acolo?... Iată cum pălești!... Luise, Ți dai singură seama că nu te voi putea ajunge din urmă pe lumea cealaltă, pentru că nu pornesc într-acolo atît de grăbit ca tine. (*Luise, cuprinsă de groază, se repede în brațele lui. El o strînge cu putere la piept și continuă cu voce rugătoare.*) Ah! fata mea! fata mea! Copilă ingenuncheată, sau poate chiar pierdută! Ține bine minte cuvîntul greu al tatălui! Eu nu pot veghea asupra ta! Pot să-ți smulg cuțitul din mînă, dar tu te poți omorî și cu o andrea. Te pot feri de otravă, dar tu te poți sugruma cu un șirag de perle. Luise...

Luise... singurul Jucru pe care pot să-1 fac e să-ți arăt primejdia. Vrei să ajungi pînă acolo, încît iluzia ta înșelătoare să te părăsească tocmai în clipa cînd vei trece pe îngrozitorul pod care leagă timpul de veșnicie? Te vei încumeta oare să apari în fața tronului atotștiutorului, strigîndu-i minciuna: „Doamne, pentru tine sînt aici”, în timp ce ochii tăi vinovați Ți vor căuta idolul?... Dar dacă acest idol efemer al închipuirii tale, acum vierme ca și tine, se va încolăci atunci la picioarele judecătorului tău, și-ți va dezminți încrederea

ce-o ai în el, în clipa asta de șovăială, și te va pune să-ți îndrepti speranțele înșelate către îndurarea cea veșnică... ce vei face atunci? *(Mai energic, mai tare.)* Ce vei face atunci, copilă nefericită?... *(O ține mai strâns, o privește o clipă împietrit și pătrunzător, apoi se depărtează repede de ea.)* Nu mai știu nimic... *(Cu mîna dreaptă ridicată.)* Dumnezeu! drept, nu mai răspund de acest suflet! Fă ce vrei! Ia asupra-ți, de dragul zveltului tău maior, o asemenea jertfă, care-i va face pe diavoli să tresalte de bucurie, iar pe îngerii tăi ocrotitori să se îndepărteze de tine... Du-te! Ia asupra-ți toate păcatele, ia-1 și pe acesta, cel din urmă, cel mai groaznic, și dacă povara îți pare încă prea ușoară, atunci s-o întregescă blestemul meu! Iată un cuțit... străpunge-ți inima și *(plîngînd tare și vrînd să fugă afară)* pe aceea a tatălui tău!

LUISE *(se ridică în grabă și aleargă după el):* Stai! Stai! O, tată! Uite cum duioșia poate avea mai multă putere decît furia tiranilor!... Ce să fac? Nu pot! Ce trebuie să fac?

MILLER: Dacă sărutările maiorului tău sînt mai fierbinți decît lacrimile tatălui tău... mori!

LUISE *(după un zbucium chinuitor, cu oarecare hotărîre):* Tată, uite mîna mea! Vreau... Doamne! Doamne! Ce fac? Ce vreau... Tată, jur... Vai mie, vai! Orice aș face, tot vinovată sînt... Fie, tată... Ferdinand... Domnul ne vede de sus! Iată: distrug ultima lui amintire. *(Rupe scrisoarea.)*

ILLER *(6e aruncă de gitul ei în culmea fericirii):* Asta e fata mea! Ridică-ți privirea... Te-ai lepădat de un iubit, dar l-ai făcut fericit pe tatăl tău! *(O îmbrățișează rîzînd și plîngînd.)* Copila mea! Copila mea! E cea mai frumoasă zi din viața mea! Dumnezeu știe cum oi fi ajuns eu, păcătosul, să-mi fie hărăzit un astfel de înger... Luise a mea, comoara mea!... O doamne, mă pricep puțin în ale dragostei, dar înțeleg și eu că e un chin... să renunți.

LUISE: Dar să plecăm din aceste locuri, tată... Să fugim din orașul în care tovarășele mele de joc vor rîde pe socoteala mea și în care bunul meu nume s-a dus pentru totdeauna... să plecăm, să plecăm repede, departe de locul unde îmi vorbesc atîtea amintiri ale fericirii pierdute! Să plecăm, dacă este cu putință...

ILLER: Oriunde vrei copila mea. Pîinea domnului nostru crește peste tot și... va îngriji el să am auditori pentru vioara mea, pretutindeni. Da! să lăsăm lucrurile în voia lor... Voi pune pe strune povestea suferinței tale și voi cînta balada unei fiice, care, pentru a-și cinsti tatăl... și-a înfrînt inima... Vom cerși cu această baladă din ușă în

ușă și pomana va fi mai dulce din mâinile celor care vor plînge ascultînd.

S C E N A 2

Aceiași. Ferdinand.

LUISE (*îl observă cea dintîi pe Ferdinand și se aruncă, strigînd, de gîtul lui Miller*): Doamne! Iată-ll Sînt pierdută!

MILLER: Unde? Cine?

LUISE *fantă, folcînd capul, spre maior și se strînge mai tare Ungă talăl ei*): El! Chiar el! întoarce-te și privește, tată! A venit să mă omoare!

MILLER (*il zărește, se trage brusc îndărăt*): Cum? Dumneata aici, domnule baron?

FERDINAND (*se apropie încet, se oprește în fața Luisei și-o fixează eu c privire scrutătoare: după o pauză*): Conștiință luată prin surprindere, îți mulțumesc! Mărturisirea ta e îngrozitoare, dar e nemijlocită și adevărată și mă scutește să te mai chinuiesc... Bună seara, Miller!

MILLER: Pentru numele lui Dumnezeu! Ce doriți, domnule baron? Ce vă aduce aici? Ce înseamnă prezența dumneavoastră neașteptată?

FERDINAND: Mi-amintesc de o vreme cînd fărîmițai ziua în secunde, cînd dorul de a mă vedea se atîrnă de greutatea pendulei, care mergea prea încet și cînd așteptai cu nerăbdare emoția clipei în care trebuiau să sosesc. Cum se face că prezența mea te miră acum?

MILLER: Pleacă, pleacă, domnule baron!... Dacă a mai rămas o licărire de omenie în inima dumitale, dacă nu vrei s-o ucizi pe aceea pe care pretinzi c-o iubești, fugi, nu mai zăbovi nici o clipă. Fericirea a dispărut din casa mea, de cînd ai pus piciorul aici. Dumneata ai adus suferința sub acoperișul meu, unde de obicei nu sălășuia decît bucuria. Tot nu ești mulțumit? Vrei să mai scormonești în rana pe care nefericita dumitale prietenie a făcut-o singurei mele copile? **FERDINAND**: Părinte ciudat, am venit să-i aduc fiicei tale o veste mare.

MILLER: Poate nădejdi noi, ca s-o cuprindă iarăși desperarea? Crainic al nenorocirii, pleacă! în privirea dumitale se citește gîndul cu care vii. **FERDINAND**: în sfîrșit, se întrezărește țința speranțelor mele. Lady Milford, cea mai îngrozitoare piedică din calea iubirii noastre, a fugit chiar în clipa aceasta din țară. Tata îmi încuviințează alegerea. Soarta renunță să ne mai prigonească. Steaua norocului nostru se înalță... Am venit să-mi țin cuvîntul dat și să-mi conduc logodnica la altar.

MILLER: Îl auzi, fata mea? Auzi cum își bate joc de speranțele tale înșelate. În adevăr, domnule baron! Bine-i stă seducătorului să mai glumească pe seama victimei lui.

FERDINAND: Crezi că glumesc? Jur că nu. Cuvintele mele sînt tot atît de adevărate ca și dragostea Luisei mele și vreau să le respect cu aceeași sfințenie cu care și ea își respectă jurămintele. Nu cunosc ceva mai sfînt pe lume... Tot te mai îndoiești? Roșeața bucuriei nu-i îmbujorează încă obrazii frumoasei mele soții! Ciudat! Se vede treaba că aici n-are preț decît minciuna, din moment ce adevărul nu mai este crezut. Vă îndoiiți de spusesele mele? Atunci credeți în mărturia aceasta scrisă? *(Îi aruncă Luisei scrisoarea adresată mareșalului).*

LUISE *(O desface și se prăbușește, palidă ca un cadavru.)*

MILLER *(fără să observe ce se petrece, către maior):*

Ce înseamnă asta, domnule baron? Nu vă înțeleg de loc.

FERDINAND *(Îl conduce către Luise):* Ea m-a înțeles, însă, cu atît mai bine.

MILLER *(îngenunche lîngă ea):* Ah, doamne, fiica mea!

FERDINAND: Palidă ca moartea! Abia acum îmi place fiica ta! Niciodată n-a fost atît de frumoasă precinstita și curată-ți fiică... Cu chipul acesta de . moartă... Sufletul judecății de apoi, care șterge lustrul de pe orice minciună, a șters și spoiala, cu care această prefăcută i-a înșelat chiar și pe îngerii luminii! Este chipul ei cel mai frumos! **Și-i** pentru prima oară că își arată adevăratu-i chip! Vreau să-l sărut! *(Vrea să se îndrepte către ea.)*

MILLER: Îndărăt! Pleacă! Nu lovi în inima mea de părinte, tinerei N-am putut s-o apăr de dezmiertările tale, dar pot s-o apăr de jignirile tale.

FERDINAND: Ce vrei, bătrîne încărunțit de ani? Cu tine n-am nimica. Nu te amesteca într-un joc care este, fără doar și poate, pierdut... sau poate ești mai deștept decît te-am crezut? Ori poate o ajuți pe fiica ta în uneltirile ei de dragoste, cu înțelepciunea celor șaizeci de ani ai tăi și poate că ți-ai înjosit venerabilul cap coliliu, făcînd pe mijlocitorul? Dacă nu este așa, sărmane bătrîn, culcă-te și mori... Mai ai timp... mai ai încă timp să adormi în această dulce amețeală, spu-nîndu-ți: Am fost un tată fericit! De vei întîrzia o clipă, vei azvîrli vipera asta otrăvitoare înapoi în iad, unde-i este locul, blestemînd și darul și pe cel care ți l-a făcut, și vei coborî în mormînt, purtînd pecetea sacrilegiului. *(Către Luise.)* Spune nenorocito! Ai scris tu scrisoarea aceasta?

MILLER *(căutînd să-i atragă atenția Luisei):* Pentru numele lui Dumnezeu, copila mea! Nu uita! Nu uita!

LUISE: Ah, scrisoarea asta, tată!

FERDINAND: A căzut în mâini nepotrivite? Bine-cuvîntată fie întîmplarea aceasta: nici cea mai subtilă inteligență nu putea să orînduiască lucrurile mai bine, și în ziua aceea a fost mai presus decît duhul tuturor înțelepților... întîmplare, spun? Există o providență chiar atunci cînd mor vrăbiile, de ce n-ar exista și cînd e vorba să dai jos masca de pe chipul unui diavol? Vreau un răspuns! Ai scris tu scrisoarea aceasta?

MILLER (*încet, către Luise, conjurînd-o*): Fii tare, fii tare, fiica mea! Încă un singur da și ai învins totul.

FERDINAND: Nostim! Nostim! Și tatăl a fost înșelat! Pe toți ne-a înșelat. Uită-te la ea, nerușinată, pînă și limba se împotrivesc să se supună ultimei ei minciuni! Jură pe dumnezeul cel adevărat, de care te temi! Ai scris tu scrisoarea aceasta?

LUISE (*după o luptă chinuitoare, în care s-a înțeles cu tatăl ei din priviri, rostește hotărît, definitiv*): Eu am scris-o.

FERDINAND (*se oprește speriat*): Luise!... Nu! Jur pe viața mea! Minți! Și cei nevinovați recunosc, pe scaunul de tortură, nelegiuiri pe care nu le-au făptuit. Te-am luat prea repede! Nu-i așa?... Luise?... Ai recunoscut numai pentru că te-am întrebat prea aspru?

LUISE: Am recunoscut adevărul.

FERDINAND: Nu, îți spun! Nu! Nu! N-ai scris tu. Nu-i scrisă de mîna ta... și chiar dac-ar fi așa... de ce să fie oare mai greu să îmi poți scrie cuiva, decît să corupi inimile? Mărturisește-mi adevărul, Luise... mai bine, nu, taci! Ai fi în stare să spui da, și atunci aș fi pierdut. O minciună, Luise!... O minciună... O! dacă ai putea să născociști vreuna, dacă ai putea să mi-o arunci în față cu chipul tău nevinovat de înger, să-mi îndupleci urechea și ochiul, chiar de-ar fi să-mi înșeli amarnic inima! O, Luise! Orice adevăr ar putea să dispară atunci din lume, o dată cu aceste șoapte, iar cauza adevărată și-ar pleca din clipa aceea gîtu-i țeapăn, într-o reverență curtenitoare! (*Cu voce timidă, tremurătoare.*) Ai scris tu scrisoarea aceasta?

LUISE: Jur pe dumnezeu! Pe dumnezeul cel adevărat! Da!

FERDINAND (*după o pauză, cu expresia celei mai adînci dureri*): Femeie, femeie! Chipul ce stă acum în fața mea!... Chiar de-ar făgădui chipul acesta plăcerile raiului, totuși n-ai găsi nici un cumpărător, nici măcar în împărăția celor din neamul blestemaților, osîndiți la caznele iadului... Ai știut tu, Luise, ce însemnai pentru mine? Nu e cu putință! Nu! Tu n-ai știut că erai totul pentru mine! Totul! E im Biet cuvînt disprețuit, dar e mai cuprinzător decît veșnicia; înăuntrul lui își desavîrșesc calea sisteme cosmice!... Totul! Și să te joci cu el în chip atît de nelegiuit... O, e înspăimîntător!

LUISE: Am mărturisit, domnule von Walter. M-am condamnat singură. Plecați acum! Părăsiți casa în care ați fost atât de nenorociți!

FERDINAND: Bine! Bine! Doar sînt liniștit... Dar și despre înfiorătorul ținut pustiit de ciumă, se spune că e liniștit... liniștit sînt și eu. (*După ce a stat cîtca timp pe gînduri.*) Încă o rugămintă, Luise, cea din urmă! Îmi arde capul cuprins de fierbințeală. Simt nevoia să mă răcoresc... Vrei să-mi pregătești un pahar de limonada? (*Luise iese.*)

S C E N A 3

Ferdinand și Miller. Amîndoi se plimbă o vreme, fără să vorbească, fiecare într-un capăt al camerei

MILLER (*se oprește în sfîrșit și-l privește pe maior cu o expresie tristă*): Dragă domnule baron, oare suferința voastră va fi mai mică dacă vă mărturisesc că vă plîng din inimă?

FERDINAND (*Te-asă nstfi Miller*): (*pași.*) Miller, nu-mi mai aduc bine aminte, cum am ajuns în casa dumitale? În ce împrejurare?

MILLER: Cum se poate, domnule maior? Ați vrut să luați lecții de flaut cu mine... Nu vă mai amintiți?

FERDINAND (*repede*): Am văzut-o pe fiica dumitale. (*Cîteva clipe de pauză.*) Nu te-ai ținut de cuvînt, prietene. Ne-am înțeles să am liniște în clipele mele de singurătate. M-ai înșelat, mi-ai vîndut scorpionii. (*Văzînd mișcarea lui Miller.*) Nu te speria, bătrîne! (*Îl îmbrățișează.*) Tu nu ești vinovat!

MILLER (*ștergîndu-și ochii*): Numai dumnezeu atotștiutorul poate cîntări acest lucru!

FERDINAND (*mergînd din nou de colo-colo, frămînat de gînduri negre*): Ciudat, neînchipuit de ciudat se joacă dumnezeu cu noi. De fire subțiri și nevăzute atîrnă adeseori greutăți înspăimîntătoare. Dacă ar ști omul că din mărul acesta i se trage moartea! Hm! Dacă ar ști! (*Pornind iar de colo pînă colo, apucînd apoi cu putere mîna lui Miller.*) Omule! Îți plătesc cam scump cele cîteva biete lecții de flaut... Și nici măcar tu nu cîștigi... pierzi și tu... pierzi poate totul. (*Indepărlîndu-se de Miller, cu inima strînsă.*) Flaut blestemat, mai bine nu m-aș fi gîndit niciodată la tine!

MILLER (*caută să-și ascundă emoția*): Întîrzie prea mult cu limonada. Cred că ar fi mai bine să mă duc să văd de ce întîrzie atîta, dacă nu mi-o luați în nume de rău...

FERDINAND: Nu-i nici o grabă, dragă Miller. (*Mur-murînd pentru sine.*) Mai ales pentru părintele ei... Stai... Dar ce voiam să te întreb? Da! Luise este singurul dimitale copil? În afară de ea, mai ai alți copii?

MILLER (*cu căldură*): Nu mai am nici unul în afară de ea, domnule baron... nici nu-mi doresc. Ea poate să umple din plin inima unui părinte. Tot ce-a fost iubire în mine am revărsat asupra ei.

FERDINAND (*cu emoție puternică*): Aa! Du-te mai bine și vezi de limonada, dragul meu Miller.

(*Miller iese.*)

S C E N A 4

FERDINAND (*singur*): Singurul copil... Simți tu asta, criminalule? Singurul, ucigașule! Auzi, singurul! Miller n-are, în lumea asta mare a lui Dumnezeu, nimic altceva decît viața sa și singurul...

Vrei să-i răpești?... Să-i răpești? Să-i răpești unui cerșetor xiltima lăcăie? Să-i azvîrli paralizicului la picioare cîrja sfărîmată? Cum? Am eu inimă s-c fac?... Și cînd va alerga spre căminul lui, neiăbdător să-și soarbă singura-i bucurie din priviri Le copilei lui și va intra în casă, iat-o... floarea... zace ofilită... moartă... strivită, de bună seamă ultima, singura, neasemuita lui nădejde... Ah! Și cum stă tatăl în fața ei; în juru-i, natura întreagă parcă-și ține răsufarea, iar privirile lui încremenite rătăcesc în van prin nemărginirea pustie, căutîndu-l pe Dumnezeu, dar nu-l mai pot afla și atunci se întorc pustiite... Doamne! Doamne! Dar și tatăl meu nu are decît unsingur fiu... unicul fiu... dar nu singura-i bogăție... (*După o pauză.*) Dar cum? Ce pierde oare? Copila, care făcea din cele mai sfinte sentimente de dragoste un joc de păpuși, va putea oare să-și fericească tatăl? Nu-i cu puțință, nu-i cu puțință! Ar trebui mai degrabă să-mi mulțumească pentru că strivesc nă-îrca, înainte de a-și mușca și părintele.

S C E N A 5 Miller care se

înapoiază. Ferdinand

MILLER: O va aduce-ndată, domnule baron! Sărmana copilă, stă afară și plînge de se omoară. În limonada aceea veți bea și lacrimi.

FERDINAND: Bine ar fi să-mi dea numai lacrimi!... Pentru că mai adineauri am vorbit despre muzică, Miller... *(Scoțînd o pungă.)* ...Ți-am rămas dator.

MILLER: Cum? Ce? Lăsați, domnule baron! Drept cine mă luați? Păstrați-vă banii. Nu mă ofensați și de-o vrea domnul, ne-om mai vedea.

FERDINAND: Cine poate să știe asta? Ia banii. Sîn-tem supuși morții.

MILLER *(rîzînd)*: Cît despre asta, domnule baron, n-am nici o grijă în ce vă privește.

FERDINAND: Într-adevăr! uneori însă există această primejdie... N-ai auzit niciodată să moară tineri... fete și băieți, copii în care să-ți poți pune nădejdea, pe care se întemeiau iluziile părinților înșelați... Ceea ce nu face mustrea de conștiință și bătrînețea poate adesea să facă un trăsnet... Nici Luise a dumitale nu este nemuritoare.

MILLER: Dumnezeu mi-a dat-o!

FERDINAND: Ascultă... Îți atrag atenția că nu este nemuritoare. Fata asta e lumina ochilor dumitale, ești legat de ea trup și suflet. Fii prevăzător, Miller! Numai un judecător desperat pune totul pe o singură carte. Negustorul care își încarcă toată averea pe o singură corabie e un cutezător... Ascultă, gîndește-te că te-am prevenit... Dar de ce nu primești banii?

MILLER: Cum, doamne, toată punga asta mare? La ce se gîndește înălțimea voastră?

FERDINAND: La datoria mea... Iată! *(Aruncă pe masă punga, din care sar cîteva monede de aur.)* Nu pot să vă las într-o veșnică mizerie.

MILLER *(întristat)*: Sfinte dumnezeule, ce-i asta? Nu sună a bani de argint. *(Se apropie de masă și exclamă îngrozit.)* Cum, pentru numele lui Dumnezeu, domnule baron! Ce aveți de gînd? Ce faceți, domnule baron? Dar știu că sînteți distrat! *(împreunîndu-și mhnile.)* Aici sînt... sau poate sînt eu vrăjit... sau, să mă bată Dumnezeu! Mîna mea pipăie aur adevărat, aurul binecuvîntat, galben și sunător... Nu, satană! Nu mă vei prinde cu asta!

FERDINAND: Ai băut vin nou sau vechi, Miller? **MILLER** *(cu grosolănie)*: Ei drăcie! Ia te uită!... Aur! **FERDINAND:** Ei! Și ce-i cu asta? **MILLER:** Blestemat să fie... Vreau să spun... Doamne Isuse Hristoase... aur!

FERDINAND: Asta e într-adevăr ceva ciudat.

MILLER *(după un timp de tăcere, se îndreaptă către el, mișcat)*: Înălțimea voastră, eu sînt un om simplu și cumsecade; **poate** vreți să mă înhămați la vreo ticăloșie... căci atîlia hani, Dumnezeu mi-e martor, nu se pot cîștiga printr-o muncă dreaptă și cinstită...

FERDINAND (*mișcat*): Fii liniștit, iubite Miller! Banii i-ai meritat de mult și nu vreau — ferească sfîntul! — să-ți cumpăr conștiința cu asta.

MILLER (*sărind în sus, ca un nebun*): Așadar, sînt ai mei! Ai mei! cu voința și buna știință a lui Dumnezeu, ai mei. (*leșind pe ușă, în goană, strigă.*) Nevastă! Fată! Victorie! Veniți! (*întor-cîndu-se.*) Dar, cerule! Cum de m-am trezit deodată cu toată averea asta înspăimîntătoare? Cum am cîștigat-o? O merit? Ai?

FERDINAND: N-ai cîștigat-o prin lecțiile tale de muzică, Miilor... Cu banii ăștia îți plătesc... (*înfiorat, tace*) Îți plătesc (*după o pauză, cu durere*) cele trei luni de vis fericit ale fiicei tale.

MILLER (*îi ia mînași i-o slrînge cu putere*): Domnule! Dacă ați fi un oarecare burghez umil... (*repezit*) și fiica mea nu v-ar iubi... aș înjunghia-o. (*Se apropie din nou de bani, apoi abătut.*) Dar așa, eu am totul și dumneavoastră nimic, așa că va trebui să vă înapoez toată această bucurie?

FERDINAND: Cît despre asta, nu te neliniști, prietene! Eu plec, și în țara în care am de gînd să mă stabilesc, aceste efigii nu au nici o valoare.

MILLER (*în timp ce stă cu privirea ațintită asupra banilor, îneîntat*): Rămîn așadar ai mei? Da? Îmi pare însă rău că plecați... Dar, să vezi cum am să mă port de-acum încolo! Cum am să mă umflu-n pene! (*își pune pălăria și aleargă de colo-colo prin cameră.*) O să dau lecții de muzică numai în centru, o să fumez doar țigări din cele mai bune, și să mă ia dracul dac-o să mai stau la teatru la galerie... (*Vrea să plece.*)

FERDINAND: Stai liniștit! Taci! Și ia-ți banii! (*Apăsă.*) Taci numai astă-seară încă și, de dragul meu, să nu mai dai lecții de muzică de-aici înainte.

MILLER (*plin de bucurie, îl apucă cu putere de haină, vorbindu-i fi mai înflăcărat*): Domnule! Fiica mea! (*Dîndu-i drumul.*) Nu banul face pe om!... Nu banul... Mi-e totuna, dacă mănînc cartofi sau fazan: totul e să fiu sătul; iar haina asta va fi totdeauna bună, dacă nu se străvede lumina soarelui prin mîneca ei. Pentru mine astea sînt fleacuri. Doar fata să aibă noroc: să aibă tot ce-și dorește...

FERDINAND (*îi taie vorba repede*): Taci! Taci!...

MILLER (*mereu mai aprins*): Să învețe franțuzește la perfecție, să danseze menuet și să cînte, să-i meargă vestea: și să poarte o bonetă, ca fiicele consilierilor de la curte și „turnel”, cum i se spune: să se vorbească despre fiica vioristului, cale de patru poște împrejur...

FERDINAND (*li apucă mîna cu o mișcare bruscă*): încetează! încetează! Pentru numele lui Dumnezeu, taci odată!

Mai ținc-ți gura numai astăzi! E singura dovadă de recunoștință pe care ți-o cer!

S C E N A 6 . *Aceiași,*

Luise cu limonada.

LUISE (*cu ochii înroșiți de plnsși cu vocea tremurătoare, în timp ce-i aduce maiorului paharul pe o farfurie*): Să-mi spuneți dacă nu vă place.

FERDINAND (*ia paharul, îl pune pe masă și se întoarce brusc către Millar*): A. eram cît p-aci să uit!... Pot să te rog ceva, dragă Miller? Vrei să-mi faci un serviciu? **MILLER**: Și o mie pentru unul! Ce doriți?... **FERDINAND**: Sînt așteptat la masă. Din nenorocire, sînt foarte prost dispus. Mi-e cu neputință să merg acolo. Vrei să te duci pînă la tatăl meu să-1 rogi să mă scuze? **LUISE** (*se sperie și intervine repede*): Pot să mă duc eu.

MILLER: La președinte?

FERDINAND: Nu chiar la el. Transmiți mesajul unui valet din anticameră! Pentru recunoaștere, iată ceasul meu!... Mă găsești aici, cînd te întorci. Să aștepti răspunsul!

LUISE (*foarte speriată*): N-aș putea să mă duc eu?

FERDINAND (*către Miller, care vrea să plece*): Stai, încă ceva! Iată o scrisoare adresată tatălui meu, care mi-a fost adusă o dată cu invitația la masă chiar în seara asta... poate că e vorba de treburi grabnice... o predai împreună cu cealaltă.

MILLER: Bine, domnule baron!

LUISE (*se agață de el, cuprinsă de teamă*): Dar, tată, aș putea foarte bine să fac eu toate astea.

MILLER: E întuneric beznă, nu te poți duce singură, copila mea. (*lese.*)

FERDINAND: Luise, luminează-i tatălui tău drumul! (*în timp ce Luise îl însoțește pe Miller cu felinarul, el se apropie de masă și aruncă otravă în paharul cu limonada.*) Da, să moară și ea! Trebuie să moară! Puterile supreme mă aprobă, dîndu-și groaznicul consimțămînt, răzbuarea cerului se învoiește și ea, îngerul păzitor o părăsește.

S C E N A 7

Ferdinand și Luise. Luise se întoarce încet cu felinarul, îl pune jos și se așază de partea

cealaltă a scenei, cu ochii în pământ și privind numai din
cînd în cînd, pe furiș și timid, spre el. *Ferdinand* stă în
colțul opus al scenei și privește țintă înainte. Începutul
scenei este precedat de o tăcere adîncă.

LUISE: Dacă ați vrea să mă acompaniați, domnule von
Walter, aș cînta o bucată la clavier. (*Deschide clavierul.*)

(*Ferdinand nu-i dă nici un răspuns. Pauză.*)

LUISE: Îmi datorați și o revanșă la șah. Vreți să jucăm o
partidă, domnule von Walter? (*Din nou pauză.*)

LUISE: Domnule von Walter, portvizitul pe care vi l-am
făgăduit cîndva... am început să-1 brodez... Nu vreți să
vedeți modelul?

(*Iarăși pauză.*)

LUISE: O, sînt atît de nenorocită!

FERDINAND (*păstrînd atitudinea de pînă acum*): Asta ar
putea să fie adevărat!

LUISE: Nu e vina mea, domnule von Walter, că nu izbutesc
să vă distrez.

FERDINAND (*ride, aparte cu o expresie jignitoare*): Ce ești
tu vinovată de modestia mea stupidă?

LUISE: Am știut eu că nu ne vom înțelege în clipa asta. De
aceea m-am și speriat, trebuie s-o mărturisesc, de îndată
ce l-ați trimis pe tata de acasă: . Domnule von Walter, mi
se pare că această clipă va fi deopotrivă de grea pentru
amîndoi... Dacă ați vrea să-mi îngăduiți, m-aș duce și i-aș
chema aici pe cîțiva din cunoscuții mei.

FERDINAND: O, sigur că da, du-te. Am să mă duc și eu
imediat să-i invit pe cîțiva dintre ai mei.

22*

341

LUISE (*îl privește neft#lărtt&*): Domnule von Walter...

FERDINAND (*foiru sarcastic*): Pe onoarea meal E cea mai
înțeleaptă idee pe care o poate avea un om în situația
asta. Vom face din acest duet plictisitor o distracție
mondenă și ne vom răzbuna de capriciile dragostei, cu
ajutorul cîtorva galanterii.

LUISE: Sînteți bine dispus, domnule von Walter.

FERDINAND: Nu se poate mai bine; să ridă copiii de mine
pe stradă, și alta nu! Nu! într-adevăr, Luise, pilda ta e
demnă de urmat... trebuie să învăț de la tine. Tare
zănatici mai sînt cei care vorbesc de dragoste eternă.
Mereu același lucru devine plicticos, numai variația dă
farmec plăcerii... Fie, Luise! Te urmez! Vom trece din
aventură în aventură, ne vom tăvăli din mocirlă în
mocirlă... Tu într-o parte... eu în alta... poate că-mi voi
putea regăsi, în vreun bordel, liniștea pierdută... Poate

că, după ce vom fi trăit din plin vesela aventură, ne vom întâlni din nou într-o zi, arătându-ne uimirea și totodată bucuria — două schelete putrezite — recunoscându-ne, ca în comedii, după aerul de familie, de care nu te poți lepăda, iar scîrba și rușinea vor înfăptui o armonie pe care dragostea cea mai gingașă n-a putut s-o înfăptuiască.

LUISE: O, Ferdinand Ferdinand! Ești nefericit. Vrei să și meriți acest lucru?

FERDINAND (*murmurînd îndîrfit printre dinți*): Sînt nefericit? Cine ți-a spus? Femeie, ești prea decăzută pentru a-ți mai putea da seama singură... Cum poți tu să cîntărești simțămintele altuia? Nefericit, ai spus?... Ha! Cuvîntul ăsta ar putea să-mi trezească furia, chiar de aș zăcea în mor-mînt! Trebuia să fiu nefericit, știa ea bine. Moarte și blestem! A știut-o și totuși m-a trădat... Uite, viperă! asta era singura ta posibilitate de-a obține iertarea... Ești pierdută prin această mărturisire... Pînă acum am putut să-ți înfrumusețez crima, gîndindu-mă că ești naivă; și dat fiind disprețul pe care ți-l port, s-ar fi putut să scapi de răzbunare. (*În timp ce apucă paharul.*) Așadar, ușuratică n-ai fost... proastă n-ai fost... ai fost numai un demon. (*Bea.*) Limonada este searbădă ca sufletul tău... gustă. **LUISE:** O, cerule! Nu degeaba m-am temut de clipa asta.

FERDINAND (*autoritar*): Gustă!

LUISE (*la paharul, oarecum fără să vrea, "și bea."*)

FERDINAND (*își întoarce fața de îndată ce ea duce paharul la gură, și, pălind brusc, se așază repede în cel mai îndepărtat ungher al camerei.*)

LUISE: Limonada e bună.

FERDINAND (*fără să se întoarcă, scuturat de fiori*):

Să-ți fie de bine! **LUISE** (*după ce a pus-o pe masă*): O, dacă ai ști, Wal-

ter, ce jîgnire îngrozitoare îmi aduci. **FERDINAND:** Hm!

LUISE: Va veni un timp, Walter... **FERDINAND** (*apropiindu-se din nou*): O, timpul e pe sfîrșite.

LUISE: Cînd seara asta va apăsa greu pe inima dumitale...

FERDINAND (*începe să umble mai repede și din ce în ce mai neliniștit, în timp ce aruncă eșarfa și sabia*): Noapte bună! Slujbă la porunca stăpînilor!

LUISE: Dumnezeu! Ce te-a apucat?

FERDINAND: Mi-e cald, mă apasă... vreau să mă simt mai comod.

LUISE: Bea! Bea! Băutura te va răcori.

FERDINAND: Așa va fi fără îndoială... Are inimă bună, destrăbălată, dar așa sînt toate.

LUISE (*avîntîndu-se în brațele lui, cu o expresie plină de iubire*): Așa-i spui Luisei tale, Ferdinand?

FERDINAND (*o respinge*): Fugi! Fugi! Pleacă de aici, cu ochii aștia calzi și duioși. Sînt copleșit!

Arată-ți hidoșenia, viperă: tîrăște-te spre mine, vierme! Desfășură-ți respingătoarele încolăcituri, înalță-ți inelele către cer!... La fel de dezgustător cum te-a văzut cîndva adîncul iadului... Nu vreau să-mi mai pari un înger... Numai înger, nu... E prea tîrziu... trebuie să te strivesc cu piciorul, ca pe o năpîrcă, sau înnebunesc... în-dură-te!

LUISE: O! De ce a trebuit să ajungem pînă aici?

FERDINAND (*privind-o pieziș*): Această frumoasă operă a creatorului ceresc... Cine ar fi putut crede una ca asta?... Cine ar putea să creadă una ca asta? (*Apucîndu-i minăși ținînd-o în sus.*) Nu vreau să te trag la răspundere, creatorule... Dar de ce torni oare veninul în vase atît de frumoase?... Poate oare o climă atît de blîndă, de cerească, să-i priască viciului?... O, e ciudat!

LUISE: Să aud asta și să fiu silită să tac!

FERDINAND: Și vocea asta dulce, melodioasă... Cum pot să iasă sunete atît de frumoase din niște coarde frînte? (*Privind-o cu ochii pierduți.*) Totul atît de frumos... atît de perfect îmbinat... o desăvîrșire dumnezeiască !... În totul, opera celei mai inspirate clipe a creatorului! Pe dumnezeul meu, ca și cînd lumea ar fi luat ființă numai ca să slujească inspirației creatorului pentru a-ceastă capodoperă... Să fi greșit dumnezeu numai în privința sufletului? Să fie oare cu puțință ca un asemenea monstru dezgustător să se fi strecurat în trupul acesta fără cusur? (*În timp ce se îndepărtează repede de ea.*) Sau poate că a văzut ieșind din dalta lui un înger și și-a îndreptat în pripă greșeala dîndu-i o inimă de piatră?

LUISE: O, ce încăpăținare ușuratică! Mai degrabă acuză cerul, decît să-și recunoască pripeala.

FERDINAND (*se aruncă de gîtul ei, plîngînd amar*): încă o dată, Luise... încă o dată, ca în ziua primului nostru sărut, cînd ai murmurat cu dragoste

„Ferdinand” și cînd ai rostit cu buzele tale fierbîntî primul „tu”... O, clipa aceea părea să cuprindă în ea un șir de nespuse bucurii, ca floarea ce abia stă să se deschidă. Veșnicia apărea în fața ochilor noștri ca o frumoasă zi de mai: dăn-țuiau milenii de aur, ca niște mirese, prin fața sufletelor noastre... Atunci am fost fericitul între fericîți!... O, Luise! Luise! Luise! De ce te-ai purtat astfel?

LUISE: Plîngi, Walter, plîngi! Durerea ta va fi mai dreaptă cu mine decît mînia ta.

FERDINAND: Te înșeli. Astea nu sînt lacrimile durerii... Nu este roua caldă și voluptoasă, care alină, ca un balsam,

rănilor sufletului și pune din nou în mișcare roata înțepenită a simțirii. Sînt stropi singuratici... reci... înfiorătorul și veșnicul rămas bun al dragostei mele. *(Cu o gravitate înspăimîntătoare, în timp ce-și lasă mîna pe creștetul Luisei.)* Lacrimi pentru sufletul tău, Luise... Lacrimi pentru dumnezeire, ale cărei gînduri bune au dat greș de astă dată, și pe care o păgubești, cu atîta ușurință, de cea mai minunată dintre operele ei... O, mi se pare că întreaga creație ar trebui să îmbrace doliu și să deplîngă ceea ce s-a petrecut în mijlocul ei... E ceva obișnuit ca oamenii să cadă și paradisurile să fie pierdute; dar cînd molima bîntuie printre îngerii, natura întreagă trebuie să fie cernită.

LUISE: Nu mă împinge pînă la capătul puterilor, Walter. Tăria mea sufletească e aceeași ca a tuturor ființelor... dar nu trebuie să fie pusă la încercare fără milă, Walter, încă un cuvînt și apoi ne despărțim... Un destin îngrozitor a încurcat graiul inimilor noastre. Dacă mi-ar fi îngăduit să vorbesc, Walter, aș putea să-ți spun lucruri... aș putea... dar cruda fatalitate mi-a înlănțuit limba, tot așa cum mi-a înlănțuit și

dragostea, **așa** că trebuie să îndur să-mi vorbești ca unei destrăbălate oarecare.

FERDINAND: Te simți bine, Luise?

LUISE : De ce mă întrebi?

FERDINAND:- Pentru că m-aș simți mîhnit dacă ar trebui să pleci pe lumea cealaltă, cu minciuna aceasta pe conștiință.

LUISE: ii milă, Walter'...

FERDINAND *(pradă unor emoții violente):* Nu! Nu! Prea ar fi diabolică răzbunarea asta! Nu! Domnul să mă aibă în paza lui! Nu vreau s-o continui și pe lumea cealaltă. Luise! L-ai iubit pe mareșal? N-ai să mai ieși din camera asta.

LUISE: Poți să întrebi ce vrei. Nu mai răspund nimic. *(Se așază.)*

FERDINAND *(mai grav):* Ai grijă de sufletul tău nemuritor, Luise!... L-ai iubit pe mareșal? N-ai să mai ieși din camera asta.

LUISE: Nu mai răspund nimic.

FERDINAND *(cuprins de o neliniște îngrozitoare, se aruncă la picioarele ei):* Luise! L-ai iubit pe mareșal? Mai înainte ca lumina asta să ardă pînă la capăt... vei sta... înaintea lui Dumnezeu!

LUISE *(sare în sus speriată):* Isuse! Ce e asta?... Și mi-e tare rău. *(Cade din nou în fotoliu.)*

FERDINAND: Atît de curînd? Voi femeile sînteți o veșnică enigmă. Nervii voștri delicați rezistă la crime care rod

pînă și rădăcinile omenirii. Iar un biet grăunte de arsenic vă doboară...

LUISE: Otravă! Otravă! Doamne, dumnezeule!

FERDINAND: Mi-e teamă că da! Limonada ta a fost pregătită în infern. Ai băut-o în cinstea morții.

LUISE: Să mor! Să mor! Dumnezeule îndurător! Otravă în limonada, am să mor!... O dumnezeule milostiv, fie-ți milă de sufletul meu!

FERDINAND: Iată lucrul cel mai de seamă. Și eu mă rog lui pentru asta.

LUISE: Și mama... tata... Mîntuitorule! Bietul meu tată e pierdut! Nu mai e nici o scăpare! Sînt tînără... și nu mai e nici o scăpare! Trebuie să mor atît de repede?

FERDINAND: Nu mai e nici o scăpare, trebuie să treci în veșnicie... dar fii liniștită. Vom face drumul împreună.

LUISE: Și tu, Ferdinand? Otravă, Ferdinand? De la tine? O doamne, iartă-1, dumnezeule milostiv, iartă-i păcatul...

FERDINAND: Vezi-ți de socotelile tale... Mi-e teamă că stai prost cu ele.

LUISE: Ferdinand! Ferdinand!... O... acum pot să vorbesc! Moartea... moartea dezleagă de toate jurămintele, Ferdinand! Între cer și pămînt nu este nimeni mai nefericit decît tine... Mor nevinovată, Ferdinand.

FERDINAND (*speriat*): Cc tot vorbești? De obicei, în călătoria asta, nimeni nu ia asupra-și o minciună !

LUISE: Nu mint... nu mint... N-am mințit decît o dată în viața mea... Fiori reci îmi trec prin vine... Cînd am scris rîndurile către mareșal...

FERDINAND: Aa! scrisoarea asta!... Mulțumesc lui dumnezeu! Acum mi-am recăpătat toate puterile.

LUISE (*limbaise împleticește, degetele încep să i se contracte convulsiv*): Scrisoarea asta... pregătește-te să auzi ceva îngrozitor... mîna mea a scris, ceea ce inima mea condamna... tatăl tău mi-a impus-o.

FERDINAND (*împietrit ca o statuie, de parcă a prins rădăcini în pămînt și după o pauză nespus de lungă, cade ca lovit de trăsnet.*)

LUISE: O, jalnică neînțelegere... Ferdinand... m-au silit... iartă-mă... Luise a ta ar fi preferat moartea ...dar tata... primejdia... au întrebuintat viclenia.

FERDINAND: (*sărind în sus cu o expresie îngrozitoare*): Slavă domnului! Nu simt încă otrava. (*Scoate sabia din teacă.*)

LUISE (*din ce în ce mai slăbită*): Vai! Ce vrei să faci? E tatăl tău...

FERDINAND (*cu expresia furiei dezlănțuite*): Ucigaș și tată de ucigaș!... Trebuie să meargă și el, pentru ca judecătorul lumii să-și dezlănțuie mînia numai împotriva celui vinovat. (*Vrea să iasă.*)

LUISE: Mîntuitorul a iertat, cînd a murit... Iertare ție și tatălui tău. (*Moare.*)

FERDINAND (*se întoarce repede, îi vede ultima crispare înainte ie-a muri, și, zdrobii de durere, cade în genunchi, lingă ea*): Stail Stai! Nu fugi de mine, înger al cerului! (*Îi apucă mîna și o lasă repede să cadă.*) Rece, rece și umedă! Sufletul ei s-a dus. (*Se ridică într-un salt.*) Dumnezeu! Luisei mele! Iertare! Iertare celui mai mizerabil dintre ucigași! A fost ultima ei rugăciune... ce îneintă-toare și frumoasă este chiar moartă! Îngerul morții înduioșată trecut cu milă peste chipul ei senin... Această blîndețe n-a fost o mască, e mai tare chiar decît moartea. (*După o pauză.*) Dar cum? Eu de ce nu simt nimic? Vrea oare forța tinereții mele să mă salveze? Osteneală zadarnică! Nu doresc asta. (*Apucă paharul.*)

U L T I M A   S C E N Ă

*Ferdinand, Președintele, Wurm și servitorii care so
reped cu toții speriați în cameră, apoi Miller, popor și
aprozi judecătorești, care se adună în fund.*

PREȘEDINTELE (*cu scrisoarea în mînă*): Fiule, ce-i asta?... Nu pot să-mi închipui... **FERDINAND** (*îi aruncă paharul la picioare*): Atunci privește, ucigașule! **PREȘEDINTELE** (*se dă îndărăt, împleticindu-se; toți rămîn împietriți. Pauză înspăimîntătoare*): Fiul meu! De ce mi-ai făcut una ca asta?

FERDINAND (*fără să se uite la el*): O da, desigur! Trebuia să-1 ascult mai întîi pe omul de stat și să văd dacă lovitura se potrivește cu interesele lui?... Șiretlicul de a dezbină inimile noastre prin gelozie a fost rafinat și e demn de toată admirația, trebuie s-o mărturisesc... calculele au fost făcute de un maestru, păcat numai că iubirea mînioasă nu s-a lăsat trasă de sfori, ca o marionetă.

PREȘEDINTELE (*se uită cu ochii îngroziți de fur împrejur*): Nu e nimeni aici să-1 plîngă pe un tată nemîngiat?

MILLER (*din culise*): Lăsați-mă să intru. Pentru Dumnezeu! Lăsați-mă!

FERDINAND: Fata este o sfință... altcineva trebuie să-i ia apărarea. (*Îi deschide ușa lui Miller, care se repede înăuntru, însoțit de popor și, de aprozi judecătorești.*)

MILLER (*îngrozit*): Copila mea! Copila mea!... Otravă!... Otravă! Se spune că ați băut otravă... Fata mea! Unde ești?

FERDINAND (*îl conduce între președinte și cadavrul Luisei*):

Eu sînt nevinovat... Mulțumește-i acestuia.

MILLER (*cade alături de ea*): O, Isuse!

FERDINAND: În puține cuvinte, tată... cuvintele încep să-mi fie prețioase... viața mi-a fost furată, în chip ticălos, furată de către dumneata. Cum voi putea oare să stau în fața lui Dumnezeu? Tremur cînd mă gîndesc!... totuși n-am fost niciodată un răufăcător. Împlinescă-se destinul meu întru cele veșnice, oricum o fi... să nu cadă asupra ei... Dar am săvîrșit o crimă (*ridicînd vocea, cu o expresie înspăimîntătoare*), o crimă pe care n-ai să-mi ceri, cred, s-o port singur în spinare, în fața judecătorului lumii. Trec aici asupra ta, în mod solemn, partea cea mai însemnată a crimei, cea mai îngrozitoare; cum te vei descurca, asta te privește. (*Conducîndu-l Ungă Luise.*) Uite, om fără suflet! Desfată-te cu rodul înțelepciunii tale; numele tău este întipărit pe fața aceasta crispată și îngerii morții îl vor citi... Un chip ca acesta să-ți dea perdelele patului la o parte, în timpul somnului, și să-ți întindă mina lui rece ca gheața... Un chip ca acesta să-ți apară în fața sufletului cînd vei muri și să te împiedice să-ți rostești ultima rugăciune... un chip ca acesta să stea în fața mormîntului tău cînd vei învia la judecata de-apoi... și alături de Dumnezeu cînd te va judeca. (*Leșină. Servitorii îl susțin.*)

PREȘEDINTELE (*ridicînd brațul spre cer, cu o mișcare de groază*): Nu-mi cere mie socoteală, nu mie, judecător al lumii, pentru sufletele lor: cere-o acestuia! (*Se îndreaptă către Wurm.*)

WURM (*tresărind*): Mie?

PREȘEDINTELE: Ție, blestematele, ție! Ție, demone! Tu, tu mi-ai dat sfatul de viperă... Asupra ta cadă toată răspunderea... Eu mă spăl pe mîini.

WURM: Asupra rnea? (*începe să rîdă, cu un rîs groaznic.*) Nostim! Nostim! Acum, cel puțin, știu în ce fel mulțumesc demonii... Asupra mea, nelegiuirile? Era fiu meu? Eram eu stăpînul tău?... Asupra mea să cadă răspunderea? Ha!! privind cadavrul fiului tău, îmi îngheață măduva în oase! Asupra mea să cadă!... Primesc să fiu pedepsit, dar și tu împreună cu mine... Haideți! Haideți! Vestiți crima pe toate ulițele! Treziți justiția!

Av—; 1v-jjlu/-i, 'tpuți mu I juuati-juo viV. u jH . T 7A'VA ai vvi

taine care vor face să li se zburlească părul de pe cap celor care le vor asculta. (*Vrea să iasă.*) **PREȘEDINTELE** (*îl oprește*): Doar n-ai să faci asta, turbatule?

WURM (*îl bate pe umăr*): Ba da, amice! Am s-o fac... sînt turbat, adevărat... este opera ta... și mă voi purta ca un turbat... Braț la braț cu tine spre eșafod! Braț la braț cu tine spre iad! E măguli-

tor, pentru mine, ticălosule, să fiu condamnat împreună cu tine! (*E arestat.*) **MILLER** (*care a stat între timp cu capul plecat pe pieptul Luisei, cuprins de o durere mută, se ridică repede și-i aruncă maiorului la picioare punga*): Otrăvitorule! Păstrează-ți banii blestemați. Ai vrut să-mi cumperi fata cu ei? (*Se repede afară din cameră.*)

FERDINAND (*cu vocea stînsă*): Alergați după el! E cuprins de desperare... Păstrați-i banii ăștia... Sînt o datorie care mă apasă. Luise!... Luise!... Sosesc... Rămîneți cu bine... lăsați-mă să mor în fața altarului acesta...

PREȘEDINTELE (*părăsind atitudinea de nepăsare, de tăcere, către fiul său*): Fiule, Ferdinand! Nu-ți mai întorci ochii spre tatăl tău copleșit de durere? (*Mayorul este așezat, jos, Ungă Luise.*)

FERDINAND: Ultima privire i se cuvine lui Dumnezeu, cel îndurător.

PREȘEDINTELE (*căzînd alături de el, pradă celor mai îngrozitoare chinuri*): Creația și creatorul ei mă părăsesc... Nici măcar o ultimă privire, ca mîn-giere?

FERDINAND (*murind, îi întinde mîna.*)

PREȘEDINTELE (*se ridică repede*): M-a iertat! (*Către ceilalți.*) Acum sînt al vostru! (*Iese, aprozi-judecătorești îl urmează, cortina cade.*)